

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, 1926 VASÁRNAP november 7.

306. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délután
Telefon: Kiadóhivatal 8-58 Szerkesztőség 5-10, 8-52

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség: Zmaj Jovin trg 3. szám (Minerva-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Zmaj Jovin trg 3. (Minerva palota)

Egyesüljétek!

A kisantant ügyvédek összejöttek Bécsben, hogy tanácskozást kezdjenek azokban a kérdésekben, melyekre az új nemzetközi helyzet a jogászoktól várja a választ. Egyformán államalkotók a katonák és jogászok. A katonák vitézsége megszerzi a hazát, de a jogászok képessége segít megtartani. A tényleges hatalmat ők szövegezik meg alkotmánnyá, az erőt a szabályok és elméletek transzformátorain keresztül ők változtatják át hatalommá s az érdeket az állam büntető hatalmának segítségével ők »nemesítik meg« erkölcsös. Ne nézzük le a jogász munkáját: ők öntenek hamisított bort a világtörténelem kupájába s amíg részeg jelszó és mámoros cselekedet befolyással lehet a történések irányára, nézzük félelemmel a jogtudomány icséit.

A jogászok azokat a problémákat tárgyalták, melyeket az új államalakulások rendezetlen, ki nem alakult nemzetközi viszonyai vetettek fel s tesznek aktuálissá minden nap. A kölcsönös jogsegély elve, az új határok menti ingatlanok telekkönyveinek rendezése, a különböző fizetési eszközök következtében beállott jogbizonytalanság — ezek a kérdések uralták a jogászok új bécsi kongresszusának tárgysorozatát. »Kisantant jogászai egyesüljétek!« — adták ki a vezényszót a marxi kommunista s az amerikai bankárok, a német és francia nehézipar karteljének kapitalista kiáltványa nyomán.

Amde — ahogy az ügyvédek összejöttek, jöjjenek össze a mérnökök is és állapodjanak meg az új határok által szétört műszaki problémák megoldási módjában. A belvizszabályozásnak, a folyók hajózhatóvá tételének, a csatornák és zsilipek kérdés-komplexumának, az árvíz elleni védekezésnek ügye s ki tudná *kapásból* felsorolni a technikusok teendőit? — komoly munkát, életbevágó feladatot jelentene az utódállamok mérnökei számára. Ezeket a kérdéseket meg sem lehet oldani közös konferenciák s a közös konferenciákon megállapított közös munkatervvel nélkül. »Kisantant mérnökei egyesüljétek!«

Ki nem látja be annak szükségességét, hogy a kisantant államvasutainak megbízottait is időnként össze kell hívni tanácskozásra, hiszen már most is tartanak időnként ilyen tanácskozásokat. A menetrendnek, az átmenő forgalom feltételeinek és tarifális egyöntetőségének megállapítása, az egységes utazási idő, az egységes jegykezelés, a határállomások közös szolgálatának kérdése mind ilyen közös tanácskozások munkakörébe tartozik. Ezen a téren a legnagyobb a haladás: gondoljuk csak meg, öt év előtt még nem volt nemzetközi vonal például Budapest és Szaloniki között s a Kelebián feladott és Szubotica-ra címzett levél Bécsen keresztül jutott el rendeltetési helyére. Ma már a levél, posta, táviratforgalom nemzetközi. Kinek van ebből kára s kinek nincs ebből haszna? »Kisantant vasutasai, kisantant postásai egyesüljétek!«

És az orvosok? Ha egyik országba behurcolják — *quod Deus avertat* — a pestist, védekezhet-e a másik állam a fenyegető vérszél ellen egye-

dül és elszigetelten? Vannak nemzetközi szabályok, melyek megtiltják a száj- és körömfájással fertőzött állatok szállítását. Az emberi egészség védelme nem kíván hasonló erélyt és hasonló megegyezést? Lehet nemzetközi megegyezés nélkül szolgálni a népegészségügy nemzeti érdekeit? »Kisantant orvosai egyesüljétek!«

Hát a kereskedők, a nemzetközi érintkezés pionirjai, ők kimaradhatnak-e ebből a sorból? Egyetlenegy foglalkozási ágat nem bénít meg annyira az elkülönülés, a lezárt határok politikája, mint a kereskedőt. A

nagykereskedelem számára a nemzetközi mozgás szabadsága az éltető levegő. Enélkül elsenyved, elsorvad; kreizlerossá válik az angrosszista s uccai áruháza a kiskereskedő. Kereskedők nélkül nincs nemzetközi forgalom, de nemzetközi forgalom nélkül nincs kereskedelem. A kereskedő menti meg annak értékét, amit nálunk a szükséglet fedezésének mértékén tul termelnek s a kereskedelem teszi megszerezhetővé azt, ami itt nem terem, de amiről lemondani nem lehet. »Kisantant kereskedői egyesüljétek!«

És ha egyesülnek a kisantant jogá-

sza, kereskedői, orvosai, mérnökei, vasutasai, postásai, ha egyesül minden foglalkozási ág, ha egyesülnek a tőkés és a munkások, akkor mégis csak egyesülni fog a kisantant népe is. S a kisantant egyesült népe végre meg fogja találni az utat a nagyobb egység felé s nem fog elzárkózni a kialakuló középeurópai antanttal való egyesülés elől. A fejlődés utja ez, az egyesülés hullámgyűrűi mindig távolabb partokat érnek el, *miig nem leszen egy akol és egy pásztor.*

A világ jogászai megalkothatnák már a *világbéke perrendtartását.*

A királyi pár visszaérkezett a fővárosba

Uzunovics Nikola miniszterelnök és Makszimovics belügyminiszter fogadta Őfelségeiket a pályaudvaron — A Pasics-csoport a radikális klub ülésén akarja megbuktatni a kormányt — Pasics seregszemlét tart hivei fölött

A parlament megszavazta az utólagos hiteleket

Beogradból jelentik: Alekszandar király és Mariora királyné Őfelségeik szombat délután három órakor Beogradba érkeztek. A királyi párt a pályaudvaron Uzunovics Nikola miniszterelnök és Makszimovics Bózsó belügyminiszter fogadták, akikkel Őfelsége a királyi váróteremben rövid beszélgetést folytatott. A fogadtatás után Uzunovics és Makszimovics a miniszterelnökségre hajtattak, ahol félórás konferenciát tartottak.

A király visszatérését politikailag is jelentős eseménynek fogják fel, tekintettel azokra a fontos feladatokra, amelyek a kormányra a közeljövőben várnak. Politikai körökben

a király visszatéréséről már napok óta sokat beszélnek azokkal a verziókkal kapcsolatban, amelyek a kormány helyzetének megrendüléséről elterjedtek.

E verziók szerint a legnagyobb veszély az Uzunovics-kormányt a Pasics-csoport részéről tenyegeti, de a csoport akciója még máig sem öltött konkrét formát. Maga Pasics még mindig nem hagyta el lakását, ahol azonban naponta igen sok előkelő radikálpárti politikus fordul meg. Pasics a látszat szerint csak tanulmányozza a helyzetet, bár hozzá közelálló körök tudni vélik, hogy

a pártvezér seregszemlét tart hivei között és állítólag folyamatban van egy Pasics melléti hűségnyilatkozat aláírása.

Hír szerint már több mint nyolcvan radikálpárti képviselő írta alá ezt a nyilatkozatot, amelyben lekötik magukat Pasics mellé. Ha ez a hír megfelel a valóságnak, akkor a Pasics-csoport a párt legnagyobb frakciója és ez érthetővé teszi, hogy

Uzunovics miniszterelnök kerüli a klubbal való találkozást és a kormány javaslatait nem terjeszti a klubülés elé.

A Pasics-csoportnak Uzunovics elleni harca egyelőre csak a klubülés összehívásának kikényszerítésére szorítkozik, miután remélik, hogy az ilyen klubülés után a kormány nem maradhatna meg a helyén és Pasics kapna megbízást kormányalakításra. Tekintettel azonban arra, hogy Pasicsot a parlament jelenté-

keny része nem látná szívesen a kormány élén,

a Pasics-csoport azt hieszteli, hogy Pasics csak formailag volna miniszterelnök és az ügyeket Trifkovic Márkó vezetné, mint a kormány alelnöke, maga Pasics pedig rövidesen ismét külföldre utazna.

Mindezekkel a politikai kombinációkkal szemben a király visszatérésének okául hivatalosan azt említik fel, hogy Őfelsége személyesen akar résztvenni a nemzeti hősök ünnepélyes temetésén.

A parlament ülése

Délelőtt feltételeg nyitotta meg Szubotica Nikola dr. alelnök a parlament szombati ülését. Napirend előtt Salics-Baljics muzulmán sürgős javaslatot tett, hogy szüntessék meg azt a törvényt, amellyel 7 és ½% pauszál illetéket vetnek ki Boszniában és Hercegovinában a dohányra. Pusenjak szlovén néppárti és Agatonovics demokrata a javaslat mellett szólaltak fel, míg Vuicsics Milorád építésiügyi miniszter a kormány nevében kijelentette, hogy a javaslatot nem fogadják el. A többség a javaslatot nem fogadja el.

Áttértek ezután a napirenden levő tárgyra: a százmillió utólagos hitelekéről szóló törvényjavaslat tárgyalására. Jovanovics Vása közlekedésiügyi miniszter reflektált a vitában elhangzott észrevételekre és hangsúlyozta, hogy az utólagos hitelek jogosak és szükségesek, amit okmányokkal is igazolt. A vasuti átlomások rendkívül megvannak terhelve és befogadóképességük nem felel meg a megnövekedett forgalomnak. Különösen a Beograd—Zagreb—Ljubljana vonalon igen nagy a forgalom. Ez a vonal eredetileg másodrendűnek volt építve és nehéz viszonyok közt fejlesztették elsőrendűvé. 1925-ben kedvezőbbek voltak a közlekedési viszonyok, mert kevesebb volt a forgalmi akadály és kisebb a forgalom. Az ősszel 48 új vonatjáratot indítottak összesen 2000 vagonnal. A vasuti jegyek ára valóban igen magas, de nem a legmagasabb Európában. Az első és második osztálynak drágábbnak kellene lennie, hogy a szegény nép olcsóbban utaz-

hasson a harmadik osztályon. E hó közepére össze van hívva a gazdasági körök konferenciája egy nagyszabású forgalompolitikai terv megvitatása céljából.

Végül kérte a miniszter, hogy a törvényjavaslatot fogadják el. Markovics Péra demokrata személyes kérdésben szólalt fel, majd megtörtént a szavazás, amely szerint a törvényjavaslatot 120 szóval 22 ellenében elfogadták.

Szubotica alelnök bejelentette ezután, hogy a legközelebbi ülésen, a mely a hétfői pravoszláv ünnep miatt kedden lesz, a közlekedési személyzetről szóló törvény 205. szakaszának megváltoztatása kerül napirendre. Vilder független demokrata indítványozta, hogy a javaslatot vegyék le a napirendről, mert annak érvénye november 1-től számít, holott már 6-ika van. Kijelentette, hogy miután a javaslat amugy is érvénybe lépett, a szkupstina nem változtathat rajta. Ezt a kijelentést a kormányzópartok nagy tiltakozással fogadták és végül a többség az indítványt elvetette.

Az elnök az ülést tizenkét órakor berekesztette.

Uzunovics miniszterelnök a királynál

Őfelsége délután hattól hétig kihallgatáson fogadta Uzunovics miniszterelnököt. Az audiencia után Uzunovics kijelentette, hogy folyó ügyekről referált Őfelségének. Hét órakor a miniszterek egy része konferenciát tartott a miniszterelnökségen és főleg a vasárnapi gyászünnepséget beszélték meg. A konferencia végeztével Makszimovics belügyminiszter ott maradt Uzunovics miniszterelnökkel, akit később Radics Pavle is felkeresett Krajaics kereskedelmi miniszter társaságában.

Súlyos ellentétek a kormányzópartok között a dalmát agrártörvény miatt

A dalmát agrártörvényt tárgyaló bizottság többségi tagjai szombaton konferenciát tartottak, amelyen éles nézeteltérés keletkezett a radikálisok

Az ankébizottság ülése

Az ankébizottság szombat délelőtt

és a Radics-párt között. A radikálisok hevesen támadták Szibenik agrárreformügyi miniszter törvénytervezetét, amelyet az alkotmányba és a magánuladon elvébe iktözönek nyilvánítottak. Szibenik és Radics Pavle energikusan védtek a javaslatot. A radikálisok különösen azoknak a kis és középbirtokoknak agrárreform alí vonását kifogásolták, a melyeket tulajdonosaik nem maguk művelnek, hanem teljesen bérbeadják.

Szibenik agrárreform-miniszter kijelentette, hogy kitart javaslata mellett és amennyiben a bizottság radikális tagjai azt nem fogadják el, a bizottság plénuma elé terjeszti.

A radikálisok szemére vetették Szibeniknek, hogy akarataik ellenére, az ellenzék segítségével akarja a törvényt keresztülvinni. Komnenovic radikális, a bizottság elnöke kijelentette, hogy a plénumot mindaddig nem hívja össze, míg a javaslatot a radikális klub le nem tárgyalja.

A konferencia hét órákor ért véget.

Az anketbizottság ülése

Az anketbizottság szombat délelőtt kilencetől tízig rövid ülést tartott. Az ülésen folytatták a Korosec ellen benyújtott interpellációra vonatkozó akták felolvasását.

Másfélmillió dinárral

károsította meg egy ga dag bórkereskedő az oszjeki bórgyárat

A gyár volt raktárnoka jelentette fel Deutsch Mór

Oszjikekről jelentik: Az oszjeki rendőrség — mint a *Bácsmegyei Napló* szombati száma röviden megírta — letartóztatta Deutsch Mór oszjeki bórkereskedőt, az oszjeki bórgyár bevásárlóját, aki a város leggazdagabb emberei közé tartozik. Deutsch letartóztatása annál is inkább nagy feltűnést keltett, mert azt a bórgyárnál történt sikkasztásokkal és csalásokkal hozták összefüggésbe.

A rendőrfőkapitányságról kapott felvilágosítások szerint Deutsch letartóztatása Schmidt Józsefnek, a bórgyár volt raktárnokának feljelentésére történt. Schmidt feljelentésében előadja, hogy Deutsch Mór, aki a gyár részére a bevásárlásokat végezte, hamis adatokkal körülbéli másfélmillió dinár erejéig károsította meg a gyárvállalatot. A feljelentő ezzel egyidejűleg beismeri, hogy

a családokban segítségére volt Deutschnak, aki hallgatási díj fejében havonként ezer dinárt fizetett neki. Négy éven keresztül folyt ez a manipuláció, anélkül, hogy bárki is sejtett volna róla valamit.

A rendőrség Deutschot kihallgatása után átadta az ügyészségnek.

Oszjikeken hihetetlennek tartják, hogy Deutschnek része lenne a családokban és az az általános vélemény, hogy Schmidt, akit a bórgyári csalások miatt amúgy is letartóztattak volna, csupán zsarolási szándékkal vádolta meg a dusgazdag kereskedőt. A rendőrség folytatja a nyomozást.

Emelik a pótdadót Noviszadon

Az 1927. évi költségvetési tervezet 117 százalékos pótdadót irányoz elő — Lényegesen csökkentek a város bevételei

Noviszadról jelentik: A városi tanács most készítette el a város 1927. évi költségvetését.

A tervezet szerint, amelyen minden valószínűség szerint még lesznek változtatások, a jövő évi pótdadó 117 százalékos lesz. A múlt évben 98 százalékos volt a pótdadó, tehát az új előirányzatnál 19 százalékkal kevesebb. A város jövő évi szükségletének végösszege 18.314.197 dinár és erre csak 13.092.466 dinár bevétel fedezet van, úgy hogy a hiány 5.221.731 dinár. Ennek fedezésére szolgál a 117 százalékos pótdadó. Érdekes újítás lesz a jövő évi költségvetésnek, hogy kizárólag a szoroson vett közigazgatási bevételeket és kiadásokat tartalmazza és egyetlen dinárnyi beruházást sem irányoz elő.

A költségvetés bevételi tételeinél feltűnő apadás észlelhető. Főleg az alkoholfogyasztás csökkenése látszik meg a költségvetés bevételein és a jelentékenyen megcsappant idegenforgalom is rést üt a bevételeken. A bevételi tételek nagyobb csökkenése a következő: Bőrfogyasztási adópótlék kétszáz ezer dinár, szesz és liköradó hatvanezer dinár, söradó százötvenezer dinár, helyi-pénzdíjak háromszáz ezer dinár, mérlegelési díjak hatvanezer dinár, part-használati díjak huszezer dinár, behozott áruk kövezetvámja kétszáz ezer, állami fogyasztási adó (amelyért a város általánynál fizet) százezer, idegenforgalmi adó százezer és az iparostanonciskola illetékénél hetvenezer dinár a csökkenés.

Ezzel szemben emelkedés alig néhány bevételi tételnél észlelhető. A vágóhídi bevételek százötvenezer dinárral, a vadászati haszonbérlet negyvenötezer dinárral, az iparengedélyek bevételei tízezer dinárral emelkedtek.

A költségvetési előirányzat nagyobb kiadási tételei a következők: A szoroson vett közigazgatási tisztviselők fi-

zetése, lakbéré és pótlékai 1.841.284 dinár, a rendőrtisztviselők illetményei 688.761 dinár, a rendőrlegénység illetményei, kivéve a ruházati költségeket, 2.345.284 dinár, orvosi személyzeti kiadások 202.610 dinár, a javadalmi hivatali személyzeti kiadása 703.947 dinár, vágóhídi személyzeti kiadások 198.421 dinár, a városház fűtése 120.580 dinár, telefonelőfizetések és interurban díjak 48.200 dinár, városi kertek és sétányok fentartása 240.918 dinár, városi épületek fentartása 147.819 dinár, a városra kirótt állami adó 566.000 dinár, a város világlátása 380.643 dinár, régebbi kövezési kölcsönök évi törlesztési részlete 491.670 dinár, meglévő kövezet fentartása 463.545 dinár, új kövezési költségek nem szerepelnek a költségvetésben. A légszuszgyár melletti ut feltöltése 68.000, járdák lefektetése és javítása utáni részlet 264.875 dinár, ucca tisztítás és locsolás 745.703 dinár, csapadékvizek levezetésére 192.490 dinár, a várost övező mocsarak lecsapolása 713.843 dinár. Ebben a legnagyobb tétel a nagyrét csatorna hálózatának rendbehozatala (273.600 dinár), amely első ízben szerepel a költségvetésben. Egészségügyi kiadások 289.001 dinár, közművelődési kiadásokra 513.456 dinár, ebből állandó szubvenciókra 205.700 dinár lesz, amelyben a színház 100.000 dinárral, a Matica könyvtára 50.000 dinárral, a Matica centennáriumának költségeihez való hozzájárulás 25.000 dinárral, a királyi pár arcképeinek megfestése 120.000 dinár, a város történetének megírása 35.000 dinár, a gyermekmenhely 48.000 dinár, az iparostanonciskola deficitjének fedezése 174.036 dinár, a női tanonciskola deficitje 72.038 dinár. A tartozások törlesztési részleteire 206.104 dinárt, a javadalmi hivatal kiadásaira 1.507.016 dinárt, a vágóhid összes kiadásaira 767.353 dinárt, a szegényalap hiányaira 206.145 dinárt, a nyugdíjalap hiányaira

1.621.923 dinárt vettek fel. — A városi tűzoltóság személyzeti illetményeire 351.372 dinárt, ruházatára 60.600 dinárt, szerekre és kellékekre 63.970 dinárt, korábbi bevásárlások törlesztésére 109.143 dinárt, a tűzoltási-alap hiányának fedezésére 228.100 dinárt irányoztak elő, míg városi tüzoltó adó címén öt százalékos házbérvédelmiadó fejében 843.540 dinár folyik be.

A költségvetés tárgyalására ez év vége előtt aligha kerül sor.

Topolai siralmak

A tönkretett fa ut adóexekuciók lavinója fenyegeti

Topola még nem is régen egyike volt a legjövedelmesebb, anyagilag legerősebb bácskai falvaknak. A gazdasági válság azonban Topolát sem kímélte, amire nézve legjellemzőbb, hogy az év eleje óta négy nagyobb csődeset rázkódtatta meg a község gazdasági életét. Ezek közül a legtöbb embert a Rácz-féle és a Varró-féle csődeset sújtotta. Egyedül a Rácz-malom csődjénél kis emberek, zsellérek, gazdák, iparosok négy millió dinárt veszítettek. Rácz György merénylete nyilvánvalóvá tette, hogy azok a remények, amelyeket ahoz fűztek, hogy a csődöt egyezségileg lehet likvidálni, teljesen meghiúsultak, a topolaiak pénze odaveszett.

Mint hogy pedig a baj sohasem jár egyedül, most megjelentek az adóvégrehajtó közlegények s az a veszedelem fenyegeti Topolát, hogy azt a keveset, amit a csődök meghagytak, elviszik adóba. Most kézbesítették ki Topolán a hadiadókra vonatkozó fizetési meghagyásokat, amelyek alapján 5—100.000 dinár hadiadót kell egyes polgároknak 15 nap alatt befizetni.

Másfél évre visszamenőleg követelik most a hadiadókat és azok tizenöt százalékos kamatait, holott Topola népét a két csődesetben jégverésnél súlyosabb csapás érte. Érthető, ha most minden topolai ház teli van bajjal és jajjal. Még holdog az, akinek van betevő falatja.

Érthető, ha ilyen körülmények között a topolaiak azzal a gondolatlall foglalkoznak, hogy az árvízkarosultak mintájára adóengedélyt kérjenek. Ez az akció, ha sikerrel nem is kecsegtet, anynyiban jogosult, hogy ha a csődtörvény hibái miatt veszítik el az emberek vagyonyukat s az állam mit sem tesz a csődtörvény elavult intézkedéseinek megváltoztatására, legalább adófizetési halasztással segítsen az ártatlan áldozatokon.

Szerelmes pillantás

Irtó: Való Béla

A higanylámpa egészen eltakarta a kopasz gyárost, aki nagyon örült ennek. Így legalább nyugodtan körülnézhetett. A szalonnak, amibe vezették, csak három fala volt és mennyezete is hiányzott, plafon helyett ugyanolyan higanylámpa-táblák lógtak vízszintesen, mint amilyen mögé elrejtőzött. A kandalló előtt széles bőrfotelben Ábel, az ismert színész ült keresztbevetett lábbal és egy hullakínézésű egyénnel beszélgetett. Ennek egész szederjes volt a szája és lila foltok ültek ki az arcára. A gyáros hamar rájött arra, hogy ez a higanylámpától van, a diszletező-munkásoknak, akik butorokat cipelgettek és a reflektorokat igazították, ugyanilyen színű volt az ábrázatuk, csak a színészeket nem fogta be a kísérteties tény, mert megtört a festéken.

A főrendező, aki az egyik sarokban a feleségével veszekedett, odakiáltott az operatőrnek:

— Kész van, Wagner?

— Legalább egy éve.

— Akkor kezdhetjük.

Belelőtt egy sipba és ekiáltotta magát:

— Aufpassen!

A fényezőök kigyulladtak és eltűntek a hullafoltok. A kulliszák mögött színészek, színésznők, statiszták jöttek elő, a tükrök előtt igazították a parókájukat, festették a szájukat, veszekedtek a fod-

rással, rohantak jobbra-balra, látszólag minden cél nélkül.

A gyáros most járt először életében filmateljéren.

Szörnyen unta a dolgot.

Híába bujt el, utban volt mindenkinek, a lábá alól kétélvastagságú koncktorokat húzogattak ki a világosított, egyik jobbra lökte, a másik balra, emeletnyi magasságból leejtettek egy kalapácsot, ami majdnem a fejére esett. Ijedten húzódtott a diszletek mögé, ahol megdöbbenve fedezte fel, hogy a gyönyörű szalon gipsz és papírmasé. Híszten tudta, hogy ez így van, de azért most, ahogy személyesen is rájött, valahogy csalódás volt ez neki, roppantul lenézte és megvetette egyszerre is egészét.

— Festett világ! — szölt oda a tűzoltónak és megkínálta egy szivarral.

Maga is elmosolyodott ezen az elkopottatott irázison. Észre se vette, hogy a tűzoltó gyufával kínálta meg. Csak akkor eszmélt föl, amikor már rágvujtott és a tűzoltó a fülébe sugta:

— Tessék vigyázni, hogy ne lássák! Tilos a dohányzás.

Eloította a szivart és visszasétált az előbbi higanylámpa mögé. Előtte állt a fellevegő, az operatőr két monoklin keresztül nézte a kandallónál ülő színészeket, akiknek a főrendező a következő jelenet tartalmát magyarázta.

— Paulsen kisasszony — mondta egyik színésznőnek — maga...

A gyáros nem figyelte rá. Paulsen kisasszony a barátnője volt, most látta

csak meg, eddig háttal ült a karosszékben. Most hogy felkelt onnan, a lány is észrevette őt, barátságosan intett neki olyasformán, hogy mindjárt jövök. A gyáros is csak intéssel viszonzhatta az üdvözlést, egy kézmozdulattal, amiben benne volt, hogy csak ne zavartasd magad, ráérek várni.

Most már valahogy biztosabban érezte magát, le mert ülni egy székre, ami a reflektorok mögött állt. Onnan nézte, hogy mi történik.

Barátnője a rendezőnek mutatott valamit:

— Így jó lesz?

— Nem — felelte a rendező — az már sok. Elég, ha úgy tesz, mintha le akar na hajolni a pipaert. Aztán meggondolja a dolgot, mégse hajol le, hanem az aító felé megy...

— Meddig monetek? — kérdezte a lány.

A rendező odaordított az operatőrnek:

— A szek már kint van a kepből?

— Kint — hangzott a válasz — majd leteszek a földre egy darab papirt.

Az operatőr kivett zsebéből egy újságot, letépett belőle egy tenyérnyi lapot és odaerősítette egy rajzszóggal a szalón padlójára.

— Innen aztán visszafordul — magyarázta tovább a rendező — lassan, habozva odamegy Ottóhoz, szerelmesen rámosolyog és izzón megcsókolja.

— Igen is — felelte Paulsen kisasszony.

— Próbálhatjuk — mondta a rendező. Visszajött a fellevegő mögé, aztán jelt adott:

— Los!

A gyárost kissé mulattatta ez a dolog. Anna most meg fog csókolni itt előtte egy idegen férfit. Érdekes.

Nem volt féltékeny.

Tökéletesen bizott a lányban. Meg volt győződve róla, hogy az szereti őt. Egy ilyen szinpadai csók nem nyugtalanította.

A jelenet megkezdődött. A lány mindent úgy csinált, ahogy a rendező utasította. A papirlapnál megfordult, odaállt a szerelmes színész elé, szerelmesen rámosolygott...

Igen, szerelmesen rámosolygott.

A gyáros nem volt féltékeny. És ez a mosoly — a vak is láthatta, sőt még egy szerelmes férfi is — nem volt szerelmes mosoly. Csinált volt. Erőltetett volt. Érzett rajta az izzadság-szag.

— Nem jó — szölt bele a rendező — természetesebben, Paulsen kisasszony, ez erőltetett.

A lány abbahagyta a csókot.

Megismételték az egész jelenetet. Harmadszor is. Amikor a rendező látta, hogy akármit csinál, nem megy jobban, vállat vont és intett az operatőrnek, hogy kurblizzon.

A gyáros ezt már nem látta.

Az első csók után kitámolygott az atelierből.

Ő — ráismert a szerelmes mosolyra és az izzó csókra. Ilyeneket szokott kapni Annától. Igaza volt annak a rendezőnek, ez csakugyan erőltetett...

Amikor a lány végzett és kereste, már nem találta sehó!

Másnap szakítottak.

KISEBBSÉGI ÉLET

Az erdélyi magyar párt gyergyó-szentmiklósi nagygyűlését követő intézőbizottsági ülés, mint ismeretes, Incedy-Joksmann Ödönre bízta a fontos ügyvezetői tisztséget, akit a nagygyűlés előzőleg az egyik alelnöki állásra megválasztott. Az új ügyvezető alelnök most vette át a párt adminisztratív ügyeinek vezetését és ez alkalommal az erdélyi magyar sajtó képviselőinek nyilatkozott programjáról. »Az ügyvezető-alelnöki tisztelet — mondotta többek közt — első sorban a párt adminisztratív szervének tartom, amelynek, mint ilyennek, élő kapcsolatban kell állania a pártközpont és a vidéki tagozatok között minden irányban. Első teendőm a pártközpont ügykezelésének tüzetes megvizsgálása és ha szükségét látom, úgy annak célra vezető megváltoztatása. Igen fontos feladatnak tartom, hogy alapos tájékozást szerezzek magamnak az összes tagozatokról. Hol működnek ezek és hol vannak csak formailag meg? Nem elég egy tagozatnak megalakulni és csupán választások alkalmával működni! A tagozatoknak a közönséggel politikai, gazdasági, társadalmi, ipari, közművelődési, kereskedelmi és általában minden irányban szoros összeköttetést kell fenntartani. A legnagyobb gondomat a párt anyagi ügyeinek rendezése fogja képezni. Nekünk nem könyörödmányokból kell élni, hanem minden magyarnak végre meg kell értenie, hogy a maga nemzeti áldozatát meg kell hoznia. A magyarság fejszám szerinti összeírása tovább már nem késhet. Ez olyan égetően fontos kérdés, amely nélkül a magyar párt életképességét el sem tudom képzelni. Ezen kell alapulnia a fentebb említett nemzeti áldozatnak is.«

*

A csehszlovákiai németek egyik vezetője, Zierhut agrárpárti képviselő, a parlament alelnöke, Planban nagy beszédet mondott, melyben megállapította, hogy abban a pillanatban, amikor Németország mint legyőzött állam felajánlotta Franciaországnak a rajnai szerződést, aláírta a locarnói paktumot és belépett a Népszövetségbe, a csehszlovákiai németeknek is meg kellett változtatni politikai mentalitását. »A csehszlovákiai németek — mondotta — szilárdan ragaszkodnak hazájához és akármilyen idők következzenek el, kitart mellette, tehát nem lehetett az örökös duzzogás politikáját üzni és kívánni, a míg alamizsnát vetnek a német néprek. Az ellenzéki nem politikai cél — a cél mindig az, hogy a hatalmat megszerezzék, hogy kormányra jussanak. A német kormánypártok nem határozták el magukat előfeltételek nélkül erre a lépésre, de nem kérnek tanítást az ugynevezett nacionalista pártoktól. Szavakkal és frázisokkal nem lehet megvédeni a hazai földet. A nemzet és a nemzet közötti meggyezés elképzelhetetlen, mert hisz a nemzet képviselőket és szenátorokat bízott meg saját védelmével, akik felelősek azért, amit a nemzet érdekében tesznek. Elképzelhetetlen az, hogy ezek a képviselők és szenátorok olyan óriási problémát, amelynek megoldása évszázadokon keresztül sikertelen volt, most két vagy három hónap alatt megoldjanak. Nincs annak semmi értelme, hogy a kisebbségi követeléseket paragrafusokba gyűjtve és megszámozva egytől ezerig felsorolják és a másik pillanatban a követelések kilencvenkilenc százalékát az asztal alá dobják.«

*

A romániai magyarság egyetemét képviselő egyetlen politikai párt, a magyar párt, most tesz kísérletet arra, hogy az elbocsátott tisztviselők jogainak kikövetelése mellett a nyugdíjtalannak részére a nemzetársadalom élő erejével új életutakat keressen és nyisson meg. Nemrégén állított fel egy elhelyező irodát, amelynek egyetlen célja, hogy a nyomorba döntött magyar tisztviselőket egzisztenciához, betevő falathoz segítse. A kolozsvári pártirodában az új intézmény még csak szervezés alatt áll, de máris reménység mutatkozik arra, hogy addig is, amíg a párt kiharcolhatja parlamenti képviseletét

utján a volt tisztviselőket törvény szerinti megillető nyugdíjat, a dolgozni akarókat kereseti lehetőségekhez juttassa. Nagyszabású akció indult meg arra, hogy az erdélyi magyar intézmények és vállalatok munka- és erőszükségletük kielégítésére elsősorban a kipróbált megbízhatóságú, széles alapokon képzett volt magyar közalkalmazottakat fogják munkába állítani. A magyar intézmények

erre való készségüket a multban is megmutatták, de most intézményesen indul meg az új akció, amely biztató eredményekkel kecsegtet. A párt felszólítására a volt magyar tisztviselők elhelyezésére való készségét elsőnek a Minerva biztosító társaság kolozsvári igazgatósága jelentette be, mely közölte, hogy hajlandó három magyar tisztviselőnek állást adni.

A kantoni vörös csapatok újabb előnyomulása

Elfoglalták Kin-Kiangot, amivel megnyitott az út dél felé

Londonból jelentik: Sanghaiból érkező jelentések szerint

a kantoni vörös csapatok meglepetésszerűen megtámadták a Kin-Kiang előtt álló sanghaji csapatokat és puccsszerűen elfoglalták a várost.

Kin-Kiang Hankau után a Jangese-kiang legnagyobb kikötője és ott volt Sun-Csuan-Fang sanghaji főkormányzó főhadiszállása is.

A város elfoglalásával a kantoni vörös csapatok döntő csapást mértek a sanghaji csapatokra.

Az északi front teljesen összeomlott és Hankau és Kin-Kiang birtokában a kantoni vörös csapatoknak nyitva áll az útjuk dél felé.

Sun-Csuan-Fangnak és vezérkarának tartózkodási helye ismeretlen. A sanghaji főkormányzó állítólag Hankauba menekült, ahonnan új offenzívát készít elő a kantoniak ellen.

A kin-kiangi európaiak a külföldi negyedekben keresnek menedéket, amelyeket japán, amerikai, angol és francia katonaság véd.

Ágyucsövek előtt választ a görög nép

A rojalisták puccstól tartanak Görögországban

Athénből jelentik: Vasárnap lesznek az általános választások egész Görögországban. A választáson a népnek el kell döntenie, hogy ragaszkodik-e a köztársaság további fenntartásához, vagy a monarchia helyreállítását kívánja-e.

Az Athént körülvevő dombokon ágyucsöveket és gépfegyvereket helyeztek el, amelyeknek csöve a főváros felé van fordítva.

Kondilisz miniszterelnök ugyan minifesztonot bocsátott ki, amelyben azzal igyekszik megnyugtani a lakosságot, hogy az ágyúk csak akkor fognak veszedelmet jelenteni, ha a fővárosban a választások ideje alatt zavargások törnének ki. A főváros képe is elárulja a lakosság nagy izgalmit, amelyet csak még szítanak a különböző pártok lapjai.

A választásokon harminchat párt vesz részt, a tulajdonképpen harc azonban a rojalista és a republikánus párt között fog lefolyni. A republikánusok harminc-negyven főnyi többségre számítanak, de a rojalisták is bíznak a győzelemben és a választások előtt egy nappal még megköze-

lítő képet sem lehet alkotni a választások várható eredményéről.

Athénben riasztó hírek terjedtek el, hogy

a rojalisták abban az esetben, ha a választások vereséget szenvednek egyes kerületekben, a melyekben a lakosság többsége királyhi, erőszakkal akariák a hatalmat kezükbe ragadni és puccsszerűen restaurálni akarják a monarchiát.

A kormány minden óvintézkedést megtett az esetleges puccskísérlet meghúsítására.

Kondilisz tábornok pénteken szemlét tartott az athéni csapatok felett és a szemle után beszédet intézett a tisztelkekhez, amelyben

megfogadta, hogy akárhogyan is ütnek ki a választások, a hatalmat átadja a győztes pártnak és ha a monarchisták győznek, akkor egyszerű polgár akar maradni, azt azonban nem tudná megmondani, hogy a hadsereg egykedvűen nézi-e a monarchisták felülkerekedését és azt, hogy a hatalom a köztársaság ellenségeinek kezébe kerüljön.

Ismét fenyeget a Duna

Komoly árvízveszedelem a folyó jugoszláv szakaszán Pucelj földművelésügyi miniszter megtekintette a védelmi munkálatokat

Szomborból jelentik: A Duna áradásáról az utóbbi napokban oly hírek terjedtek el, amelyek komoly aggodalomra adnak okot. Ha a helyzet még nem is kritikus, tartani lehet attól, hogy

a Duna jugoszláv szakaszán ismét kilép a medréből.

amely esetben az áradás katasztrófális következményekkel járna. A helyzet komolyságára vall az a körülmény is, hogy Pucelj földművelésügyi miniszter pénteken Apatinba és Bogolevóra utazott a védőmunkálatok megtekintésére, szombaton pedig egy bizottság szállt ki, amelynek tagjai Beszarics Steván, a vízügyi osztály főnöke, Miroszavljevics miniszteriumi osztályfőnök, valamint a közlekedésügyi minisztérium több osztályvezetője és a szombori folyamammérnökség vezetői. A bizottság végigjárta az egész árterületet és ellenőrizte, hogy mennyire haladtak már a védelmi munkálatok.

A Bácsmegeyi Napló munkatársa felkereste Krotin Zlatojét, a szombori folyamammérnökség vezetőjét, aki a helyzetéről a következőképpen nyilatkozott:

— A Duna vizállása napról-napra

emelkedik és rövidesen eléri azt a magasságot, amely már veszedelmes lehet, tekintettel arra, hogy a védelmi munkálatok még nem fejeződtek be. November elsejéről 2-ikára 276 cm.-ről 360 cm.-re emelkedett,

november 3-ikán a víz magassága Apatinnál már elérte a 4.42 métert és ha a víz állása ilyen arányban emelkedik továbbra is, november 8-ikára el fogja érni az öt és fél méter magasságot. Súlyosabbá teszi a helyzetet a Dráva folytonos áradása, amely, ha a Dunán érezhető hatását, hat méter magas vízállásra lehet számítani. A munkálatok állandóan folynak a védgátak megerősítésére, de tartani lehet attól, hogy a várható hideg téli időjárás nagy mértékben gátolja a munka előbbrehaladását. A legnagyobb baj azonban az, hogy nincs elég pénz.

A gátak teljes rendbehozására és kiépítésére nyolcvannyolc millió dinárna volna szükség.

Ilyen tekintélyes összeget gyűjtési akció révén nem lehet előteremteni. Az egyetlen megoldás, ha az ármentesítő társa-

ságok sürgősen hosszulejárati államkölesönt kapnak.

Arra a kérdésre, hogy el lehet-e hártani a közeli árvízveszedelmet, Krotin Zlatoje a következőket mondotta:

— Az Apatin—szontai ármentesítő társaság területein öt és fél méter magas körgátakat építenek. Abban az esetben, ha Passauból a víz további emelkedését jelentik és ha a Dráva áradása tovább tart, oly magas vizállása lesz a Duna jugoszláv szakaszán, amely

könnyen áttörheti ezt a kör-gátat, Ugyanez a helyzet Bogolevónál is, ahol a gátak szintén nem olyan erősek még, hogy a hatalmas víztömeget feltartsák. Ha a gátszakadás bármelyik helyen bekövetkezik, úgy

Bácska és Baranya azon része, amelyet a legutóbbi áradás elpusztított, ismét víz alá kerül.

Még komolyabb lesz a helyzet tavasszal, ha addig a védgátakat a lehetőségig meg nem erősítik. Tavasszal az áradás hosszabb ideig tart és az árvízvesztély nem mulik el oly hamar, mint például téli időszakban, amikor nincs olyan nagy esőzés, sem hóolvadás.

— Ha tavaszig nem készülnek el a gátak — fejezte be nyilatkozatát Krotin Zlatoje — borzalmas katasztrófa következhet be.

A patkányok

Szociáldemokrata válasz Bethlennek

A magyar nemzetgyűlés szombati ülése

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés szombaton teljes részvétlenség mellett folytatta a felsőházi javaslat vitáját. A vita első szónoka, Propper Sándor, részletesen beszélt gróf Bánffy, Miklósnak Romániába történt távozásáról és megütözközve állapította meg, hogy Bánffy, aki mint volt külügyminiszter, magyar államtitkók birtokában van, letette a román állampolgári esküt. Visszautasította ezután Bethlen miniszterelnöknek a szociáldemokraták elleni támadását, majd foglalkozott a főnemesség szereplésével és azt a kérdést vetette fel, hogy hol volt a főnemesei osztály a háborus megpróbáltatások idején és hova rejtőzött az összeomlás napjaiban. Hangsúlyozta ezután, hogy a jogilytonosság értelmében Magyarország köztársaság, mert 1918-ban kikiáltották a köztársaságot.

Vician István: A maguk köztársaságot patkányok csinálták!

Propper Sándor: Bátor leszek felovasni ezeknek a patkányoknak a listáját. Felsorolta ezután, hogy kik tettek esküt a nemzeti tanácsnak 1918. októberének végén, még a köztársaság megalakulása előtt. A felsoroltak közt szerepel csaknem valamennyi magyar társadalmi és gazdasági egyesület, a régi képviselőház tisztikara, a keresztény-szociálista párt, Habsburg József főherceg, Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök, aki külön szózatot is intézett híveihez, akiket a köztársasághoz való csatlakozásra szólított fel, gróf Zichy Gyula kalocsai érsek, Raffay Sándor református püspök és más előkelőségek. Ezek a patkányok — folytatta éles hangon Propper — siettek letenni az esküt a köztársaságnak és a névsorban hiába keressük a munkásságot, mert az ezekben a napokban csak az ország rendjének és a magántulajdonnak védelmére fordította minden figyelmét. Átérve a felsőházi javaslat bírálatára, kijelentette, hogy a szociáldemokrata párt nem kér a kinevezés útján szerzett felsőházi tagságból, majd határozati javaslatot nyújtott be, amelyben indítványozta, utasítsa a nemzetgyűlés a kormányt, hogy vonja vissza a felsőházi javaslatot és terjessze a Ház elé az egykamarás rendszerről szóló javaslatot. A javaslatot nem fogadja el.

Kószó István felszólalásában támadta az ellenzéket, mely szerinte, nem harcol tisztességes eszközökkel. Beszéde után néhány interpellációt terjesztettek elő, majd az ülés véget ért.

BÁCSKAI NAPLO

A moravicai jegyző

Ebben a rovatban és ezen cím alatt a múlt vasárnap egy tréfás kis karcolat jelent meg a sztaramoravicai jegyzőváltózással kapcsolatban az újsztaramoravicai jegyzőről. Milojevics Zsíkó moravicai jegyző úgy látszik nem érti a tréfát, mert erre a kis közleményre egész komoly helyreigazítást küldött, amelyben elmondja, hogy mielőtt a szubotikai városháza épületében vendéglőt nyitott, már több évig, mint tisztviselő működött. Alaptalannak nevezi azt az állítást, mintha ő az utlevelekért ezer és a marliapasszusokért száz dinárokat számított volna. Ki is fizetné ezt meg? — kérdi a moravicai jegyző s mi azt feleljük, hogy ezt nem is állítottuk róla. De ideje volna már, s tévedések elkerülése végett kijelentjük, hogy ezt nem a moravicai jegyző esetével kapcsolatban mondjuk, hogy a belügyminisztérium országos érvényű rendelettel mondja ki, hogy *mindenki kaphat a törvényes illetékek és díjak felzetése mellett utlevelet.*

Aki szökni akar, akinek vaj van a fején, az úgy is vagy utlevéllel, vagy utlevél nélkül, de átmege a határon. Az utlevélkényszer csak a tisztességes embereket nyomorítja. De ha fent is kell tartani az utlevélkényszert, hátran ki lehet mondani, hogy utlevélhez, amely egyik tényezője a helyváltoztatás és a mozgás szabadságának, ami emberi jog, — mindenkinek, minden különlegesebb formalitás nélkül jussa van. Ugyis annyi pénzbe kerül az utlevél, hogy csak az kéri, akinek szüksége van rá.

Még senki se szökött meg azért, mert utlevele volt és még senkit sem akadályozott meg a szökésben, hogy nem volt utlevele. Az utlevélkiállítással járó temérdek formalitás, s az, hogy az utlevél kiadását véleményezni kell, csak felesleges munkát okoz a tisztviselőknek s alkalmat ad különböző visszaélésekre és meggyanúsításokra.

Nem ötven dinár, hanem száz

Még egy helyreigazítás!

Megirtuk néhány nap előtt, hogy egy tisztviselő a hivatalából durván kiutasított egy tiszt szubotikai polgárt, aki nem beszélgető szándékkal s nem jó kedvből jelent ott meg, hanem azért, mert idézést kapott. A »Mars ki!« miatt, amivel a tisztviselő a polgárt kitéssékelte, vizsgálat indult, s a tisztviselőt — így irtuk mi — miután a vizsgálat során az akták kőlonyira gyűltek, elítélték ötven dinár pénzbüntetésre.

Most ezt is helyreigazítják. A vizsgálat alatt nem fogyott el ötven árkus papír, csak kettő, s a büntetés sem ötven dinár volt, hanem száz.

Az igazat megvallva, jobban szeretünk volna olyan helyreigazítást közzélni, amely az eset megtörténtét cáfolja, nem pedig ezeket az apró részleteket.

Amikor a »Mars ki!« című apró rovást papírra vetettük, úgy kezdtük a cikket: *tisztelet a kivételeknek.* Azonban meggondoltuk a dolgot, mert úgy láttuk, hogy ez a frázis, tulajdonképpen sértő a tisztviselőkre. A tisztviselőknak kétségtelenül nagyobb fele lehetőleg udvarias a felekkel s a legtrikább esetben ragadtatja el őket az idegesség.

És ha ez néha mégis megtörténik velük — ami azonban ritka eset — leggyakrabban más okra vezethető vissza.

A tisztviselőnek azonban soha sem volna szabad idegességet a hozzáfördülő ügyes-bajos felekkel éreztetnie. A tisztviselő is csak ember, akinek idegei vannak s akinek szenvedélyei, hajlamai vannak. De amint a tisztviselőknak nem szabad személyi hajlandóságai szempontjából dönteni azokban az ügyekben, amelyeknek elbírálása rábízott, úgy ki kell kapcsolnia hivatalos működéséből az idegességet is. Aki ezt a csodáltságot sem tudja megcsel-

kedni, az nem jó tisztviselő.

Elvégre az a polgár, aki arra kényszerül, hogy kenyérkereső munkáját félbeszakítva, a hivatalos ajtókon kopogtasson be, soha nem tehet arról, hogy

a tisztviselőnek sok a munkája, kevés a jövedelme, rossz a felebbvalója. A polgár, akármilyen a nemzetisége, felekezete, vagyoni állapota, bizonyos borzadályos félelemmel megy be a hivatal-

szobába. Az a korrekt tisztviselő, akinek olyan a bánásmódja, hogy az első pillanatban megérezteti, hogy erre a félelemre nincs ok, mert a hivatalszobai íróasztala mellett jóindulatu barátja ül.

Nyilvántartást vezettek a Sztapári-uti rablógyilkosok a környékbeli gazdag emberekről

A Fernbach-szállás fürdőháza mellett tartották éjszakai összejöveteleiket — A rablóbanda vezére Brankov Zsárkó volt — Jelasics csárdást zseblámpa fényénél lötték agyon — A rablógyilkosság után megegyeszer összejöttek és szétszórták a zsákmányt

Kiderítették a tragikus éjszaka minden részletét

Szomborból jelentik: A Pihenő-csárda gyilkosai közül ma már valamennyi az igazságszolgáltatás kezén van. A rablóbandának öt tagja van: Brankov Zsárkó, Szlukics Zsárkó, Parsetics Péra, Parsetics Stipan és Necin Szima, akik Brankov, a vezér kivételével, mind töredelmesen beismertek már mindent. Brankov a rendőrségen vallomást tett, a vizsgálóbíró előtt azonban konokul megmaradt amellett, hogy *semmit sem tud a rablógyilkosságról.* A rablóvezér taktikázásának ma már nincs értelme: a társai súlyos vallomást tettek ellene és az ügyészség előtt tisztán áll a tragikus éjszaka minden részlete.

A hatóságokat egy sztapári asszony, Brankov szeretője vezette az első biztos nyomra. Az asszony közölte a szombori rendőrséggel, hogy a Pihenő-csárdai rablógyilkosságot Brankov követte el, aki Zagrebben tartózkodik és onnan Olaszországba akar átszökni. A szombori rendőrség Zagrebben el is fogta Brankovot, aki kezdetben hamis utra akarta vezetni a rendőrséget azzal, hogy társaiul olyan embereket nevezett meg, akiknek semmi részük sem volt a rablógyilkosságban. A rablóvezér hazudozásain azonban hamar átlátott a nyomozó hatóság, beismerő vallomásra még sem tudta bírni, mert Brankov ellen semmi pozitív bizonyíték nem volt az asszony vallomásán kívül. A vizsgálóbíró előtt Brankov letagadta, hogy része volt a rablógyilkosságban s a rendőrségen tett vallomását — kijelentése szerint — kényszer hatása alatt tette meg. Már-már úgy látszott, hogy a nyomozás holtpontra jut, amikor Kupuszarevics Misó főügyész, a szombori ügyészség vezetője vette kezébe a nyomozás irányítását.

A főügyésznek a rablógyilkosság rejtélyének kibogozásában segítségére volt az a tanuvallomás, amely a gyilkosság elkövetése után harmadnap az egyik rablógyilkos, Parsetics Péra tett az ügyészségen. Parsetics, aki azt hitte, hogy ha tanuvallomásával félre tudja vezetni a hatóságokat, akkor Brankov is és társai is megszabadulhatnak, azt a mesét mondotta el az ügyészségen, hogy

a gyilkosság napján azon a tanyán, ahol dolgozott, hat bekormozott arcu fellegyvert rabló jelent meg, akik pénzt és élelmet követeltek tőle.

A titokzatos rablók tanyai látogatása ügyében kihallgatták Parsetics öcsét, Parsetics Sztipán is, aki — mint később kiderült — szintén tagja volt a rablóbandának. Bátyjával ellentétben Sztipán nem hat, hanem csak négy bekormozott arcu rablóról beszélt. Kupuszarevics ügyésznek gyanus volt a Parsetics testvérek tanuvallomása.

Figyeltette Parsetics Pérot és öcsét és a megfigyelés alapján pár nap után a csendőrség Parsetics Pérot letartóztatta.

Az ügyészség a rablógyilkost erős rendőri fedezet mellett kiszállította a Pihenő-csárdához, abban a hiszemben, hogy a helyszínen beismerő vallomást tesz. Parsetics azonban a Pihenő-csárdában is konokul tagadott és amikor kocsin visszafelé szállították Szomborba, leugrott a kocsiról és elmenekült.

Hosszabb hajszája után a csendőrök csak másnap találtak rá egy pocsolyában és beszállították Szomborba, ahol végre megtört és

bevallotta, hogy a gyilkosságot Brankov Zsárkó vezetésével ő, öccse, Necin Szima és egy Szlukics Zsárkó nevű tanyai béreslegény követték el.

Vallomása alapján a csendőrség rögtön letartóztatta öcsét, Parsetics Sztipán is, aki első volt a rablók közül, aki részletesen elmondta, hogy a Pihenő-csárdai rablógyilkosság hogyan folyt le és a rablóbanda mikor alakult meg. Parsetics Sztipán elmondta, hogy egy évvel ezelőtt került ki bátyjával özvegy Bugyiné tanyájára, ott ismerkedett össze Brankov Zsárkóval, Necin Szimával és Szlukics Zsárkóval.

Brankov tette azt az ajánlatot nekik, hogy alakítsanak rablóbandát és mindvégig ő volt a rablóbanda szellemi vezetője is.

Az alvezéri tisztet Szlukics Zsárkó tölthette be, aki már több ízben büntetve volt.

A Fernbach-féle tanyán épülő fürdőház mellett éjszakánként többször összejöttek és ezeken a megbeszéléseken Brankov Zsárkó, aki nyilvántartást vezetett arról, hogy a környéken kik azok a gazdag emberek, akiket kirabolhatnának, különféle terveket közölt velük.

Tizennégy nappal a Pihenő-csárdában elkövetett rablógyilkosság előtt újból éjszakai megbeszélést tartottak és Brankov ekkor állt elő azzal, hogy legjobban volna a Pihenő-csárda tulajdonosát, Jelasicsot kirabolni, mert sok pénze van. A megbeszélés után két héttel, augusztus 14-ikén este kilenc órakor találkoztak a fürdőház mellett.

Brankov öt álszakállt és két forgópisztolyt hozott magával. Szlukics, az alvezér pedig egy vadászfegyverrel jött, amelyet Brankov vett magához.

A forgópisztolyokat Brankov átadta Szlukicsnak, illetőleg Parsetics Péronak. Az álszakállt valamennyien felragasztották: megvárták a tizenkét órát, azután a kukoricásban a Pihenő-csárda közelébe mentek. A csárda előtt újból megbeszélést tartottak és elhatározták, hogy ketten öre állnak, hárman pedig fegyveresen behatolnak a csárdába akkor, amikor a közeli országuton élőlényt már nem látnak.

Parsetics Péro a kukoricásban he-

lyezkedett el, Necin Szima pedig a sztapári országut egyik öreg eper-fája mögött bujt meg.

Hárman: Parsetics Sztipán, Brankov és Szlukics, mikor a kocsmába minden elcsendesedett, lassan az ajtóhoz lopóztak és bezörgöttek. Jelasics csárdatulajdonos fia, a nyolcéves Brankó nyitott ajtót, aki amikor meglátta őket, hirtelen berántotta az ajtót és elkiáltotta magát:

— Segítség, apuskám, itt vannak a rablók!

Jelasics villámgyorsan az ajtónál termett és vállával benyomni igyekezett, hogy a rablók behatolását megakadályozza. A rablók azonban tulerővel benyomták az ajtót, rátámadtak Jelasicsra és bevonszolták a hálószobába.

Szlukics hátra szorította a kezét, közvetlen a falhoz állította és miközben Brankov villamos zseblámpával rávilágított a szerencsétlen csárdatulajdonosra, Parsetics Sztipán elővette revolverét és közölte szívenlőtte.

A kis nyolcéves gyerek ezalatt elbujt az ágy dunnái alatt és ott várta be, míg a rablók eltávoztak. A rablók felnyitották a szekrényeket és összeszedték a lakásban talált három ezer dinárt, azután leültek az asztal köré és pálinkáztak. Pálinkázás közben jutott eszébe Brankovnak, hogy a kis fia még él és kiadta a parancsot Szlukicsnak:

— Végezz a gyerekkel is!

Szlukics már indult az ágy felé, amikor hat parasztelegény, akik éjszaka a csárda előtt elhaladva látták, hogy Jelasicsnál lámpa ég, be akartak menni a vendéglőbe. A zajra a rablók megráadtak:

Brankov kezébe kapta a revolvert, kiszaladt az ajtóhoz, hirtelen kinyitotta és az ajtóban álló Brantobranszki Tósót lelőtte,

aki sérüléseibe másnap belehalt. A legények ahányan voltak, annyifelé szaladtak szét, a rablók pedig kiugrottak az ajtón és a sötétben a kukoricásban elmenekültek.

A rablógyilkosság után két nappal a Fernbach-fürdő mellett éjszaka újból találkoztak és ekkor Brankov szétszórtta közöttük azt a három ezer dinárt, amit a csárdában összeszedtek.

Az ügyészség pénteken kiszállította a rablókat a Pihenő-csárdához, ahol bemutatatták, hogyan folyt le Jelasics csárdatulajdonos meggyilkolása.

Kedvezően folynak a jugoszláv-francia tárgyalások

Még csak néhány vitás kérdésben kell megegyezni

Beogradból jelentik: Párisban már hetek óta folynak a jugoszláv-magyar kereskedelmi tárgyalások.

A jugoszláv delegáció vezetője, Todorovics, a kereskedelemügyi minisztérium osztályfőnöke, szombaton hosszabb jelentést küldött a külügyminisztériumnak a tárgyalások menetéről. A jelentésben Todorovics közölte, hogy a tárgyalások kedvezően haladnak előre; már csak négy-öt függő kérdés van

hátra, melyekben azonban maguknak a kormányoknak kell a döntést meghozni

A francia-jugoszláv kereskedelmi szerződés nem a legtöbb kedvezmény alapján készül, miután Franciaország ilyer elvi alapon álló konvenciót egyetlen állammal sem köt. A delegációknak sikerült elhelyezni olyan alapot találni, mely egy a jugoszláv, mint a francia kereskedelmi érdekek csorbíthatatlan érvényesülését lehetővé teszi.

VÉGH LAJOS dr.

Élt hatvannégy évet... Ha a küzdelem és a munka esztendei duplán számítanak, mint a katonaságnál a háború, akkor szegény megboldogult Végh Lajos bátyánk életévének számát most százon fölüli számjeggyel kellene megjelölni a becskerekéi temető legfrissebb sírhantja fölött. Hatvannégy évből legalább ötvenet dolgozott, küzdött, harcolt a Sorssal, a melynek keresztje néha olyan súlyosan nehezédett vállára. De Végh Lajos állta a harcot, megharcolta becsülettel az életet és amikor más már hajlott derékkal, csüggedő fejjel, összetört szívvel régen megadta volna magát, ő egyenesen tartotta hatalmas fejét, szelnek feszítette lobogó ezüstös haját. Fiatal volt a fiatalok között és dolgozott, küzdött, mindig hitte, mindig vidáman.

Ha kulturális mozgalom, ha politikai harc, ha gazdasági munka volt abban a két vármegyében, amelyet szűkebb patriájának mondhatott, mindig ott volt a legelső arcvonalban. Lángolva lelkesített és mérsékelte intett böles szavakkal, érveket gyártott vaslogikával, irt és beszélt és hatvannégy év alatt nem fáradt el soha. A megváltozott viszonyok között testvéri összetartásban dolgozott egykori elkeseredett politikai ellenfeleivel. Ő volt és még néhányan, akiknek egyénisége, tudományos és politikai fölkészültsége, fáradhatatlan munkabírása és soha meg nem szűnő lelkesedése a jugoszláviai magyarság Mekkájává avatta Becskerekét. Ha kezdeményező parancsot, buzdító ígét, irányító szót vártunk Becskerekéről, akkor kevesedmagával elsősorban Végh Lajosra gondoltunk, mert érzésben, gondolkodásban, szociális és társadalmi elhelyezkedésben ők álltak legközelebb a magyarság széles rétegeihez. Valamikor gazdag volt, tudós, irodalmár és esztéta és élete utja sokkal kevésbé lett volna netéz, ha szellemének magas előkelőségében csak önmagának él, de Végh Lajos dr. két kézzel szórta tudása gyümölcseit, szellemének kincsét, erejét és energiáját és segítségével juttatott belőle mindenkinek, aki kérte, aki rászorult, sokszor érdemén felül is, olvasatlanul. Az ő élete a közé volt, de sok-sok fájdalmas szenvedését magának tartotta meg. Ha gondja volt, fájdalma, vagy nagyon súlyosan rászakadt valami családi tragédia, panasz nélkül türt és szenvedett és azonnal készen állt okosan, bátran, nyugodtan és lelkesen, ha közös ügyben, mások bajában kellett segíteni.

Százak fognak sirni koporsójánál, mert tizezrekért dolgozott és dolgozna biztonnal ma is törhetetlenül, de szervezőt, amely munkát, gondot és számtalan sorscsapást szilárdan állott, alattomosan gonosz betegség támadta meg és akinek lelkét nem tudta megtörni semmiféle csapás, meghasonlott a testi fájdalomban. A betegség szörnyű kínja elől egy gyenge pillanatban megretirált. Szabályosan, jól kiszámítva, alapos pontosan végre vitte ezt is. Egyetlen golyó és dr. Végh Lajos nem volt többé. Elment önként, a maga jószántából akkor, amikor úgy gondolta, hogy elég volt a harcból és talán túl sok a szenvedésből. A maga küzdelemét leszámolta az élettel, nem bírta tovább, becsülettel fizetett. Elmulása nekünk: barátainak, ismerőseinek és minden magyarnak Jugoszláviában pótolhatatlan veszteség. (k. m.)

Végh Lajos dr. holttestét szombat reggel ravatalozták fel a Vörösmarty-ucca 15. számú gyászházban. Barátainak, tisztelőinek végtelen sora kereste fel szombaton a ravatalt, a táviratok és levelek tömege érkezett a gyászoló családhoz és alig van ember Becskerekén, aki nem evett volna könnyet dr. Végh Lajos ravatalánál.

Szombaton délután megjelent a ravatalnál a becskerekéi ügyvédszövetség küldöttsége dr. Jaksics Zsarkónak, a szövetség elnökének vezetésével. A küldöttség tagjai voltak Várady Imre dr., Pavlovics Gyoka dr., Stern Lázár dr. és Petrovics Dragutin dr. A küldöttség az egész ügyvédi kar nevében kifejezte részvétét a gyászoló családnak és bejelentették, hogy a temetés testületileg lesz, vesznek a becskerekéi ügyvédek.

Az öngyilkosság részleteiről szombaton újabb adatok kerültek nyilvánosságra. Vinczeleány dr., Torontálmegye volt főjegyzője Budapestre jött le Becskerekre, hogy beteg barátját meglátogassa. Pénteken délután ment el Véghékhez, de az előszobában várt, amíg valaki kijön a szobából, mert nem akarta a beteget esetleg alkalmatlan időben zavarni.

Alig telt el néhány perc, elhangzott a revolverlövés és mire Vinczeleány berohant, dr. Végh Lajos szétroncsolt fejjel feküdt.

Valószínű, hogy Végh tudatosan készítette elő az öngyilkosságot, mert még soha sem fordult elő, hogy orvosért küldött volna valakit. Azt hiszik, hogy pénteken délután már azzal a szándékkal

küldte el unokahugát, Végh Margitot, hogy így magára maradvá elkövethesse a végtetes tettet.

Végh Lajos dr.-t vasárnap délelőtti 11 órakor temetik. A részvét olyan általános az egész városban és a vármegyében, hogy a temetés előreláthatólag az utóbbi idők legimpozánsabb gyászszertartása lesz Becskerekén.

Mussolini önmaga ellen szerveztetett merényleteket

A Nizzában letartóztatott Garibaldi ezredes az olasz kormány kémje és agent provokátorja volt — Másfél év óta jelentést tett az olasz kormánynak minden fasisztaellenes mozgalomról — A cataloniai összeesküvést is Garibaldi szervezte — A francia területen folytatott aknamunkával Franciaország ellen akart Mussolini bizonyítékokat produkálni — A fasiszta nagytanács határozatai

Súlyos vádak a francia minisztertanácson Mussolini ellen

Párisból jelentik: A cataloniai összeesküvésből példátlan Don Quijote-ügy bontakozik ki. Szenciáción érdekes a Nizzában letartóztatott Garibaldi ezredes szerepe ebben az ügyben. Rizio Garibaldi, a nagy Garibaldi unokája négy évvel ezelőt súlyos összeütközésbe került Mussolinival és ekkor Párisba menekült, ahol maga köré gyűjtötte az olasz republikánusokat és most kiderült, hogy

Garibaldi, aki az antifasiszták és az olasz emigránsok vezére volt, egyben titkos ügynöke volt Mussolininek és éveken át besugója volt az olasz politikai rendőrségnek.

Garibaldi jó pénzért jelentést tett az olasz politikai rendőrségnek minden antifasiszta mozgalomról és minden egyes újabb politikai menekültről, aki Olaszországból francia területre érkezett.

Garibaldi üzelmeinek leleplezése érdekes körülmények közt történt. A római politikai rendőrség főnöke hamis utlevellel Nizzába érkezett, ahol azonban a francia rendőrség gyanuja ráterelődött, letartóztatták és a határra toloncolták. Nizzában a római politikai rendőrség főnöke több ízben összejött Garibaldival, aki összesen négyszázezer lírát kapott tőle.

Garibaldi letartóztatása után beismerte, hogy másfél év óta összeköttetésben állt az olasz politikai rendőrséggel és több ízben tanácskozott Mussolini rendőrfőnökével.

Letartóztatásakor egy pokoli tervet hiúsított meg a francia rendőrség. Garibaldi ugyanis Nizzába hívta a fivérének párisi üzletében alkalmazott Scaevolit, akinek értésére adta, hogy

négy titkos levelet kellene elvinni Rómába az ottani antifasiszta mozgalom vezéreire.

Scaevolit vállalkozott a veszedelmes feladatra és egy hét múlva már Mussolini titkos rendőrségének főnöke személyesen hozta el Nizzába Scaevolit utlevelét. Ugyanekkor azonban

a veszedelmes vállalkozásba beugratott ember lényeképt az olasz politikai rendőrség sokszorosította és megküldte a határrendőrségnek,

hogy Scaevolit abban a pillanatban letartóztassák, amint olasz területre teszi a lábát.

A párisi lapok szerint

azokban a titkos levelekben, amelyek Garibaldi Scaevolival Rómába akart küldeni, le van írva a francia területen tartózkodó antifasiszták újabb összeesküvésének a terve és Mussolini ezekkel a levelekkel bizonyíthatta volna, hogy a Franciaország területén tartózkodó olasz emigránsok a fasiszta megdöntésére szervezkednek.

A Petit Parisien vezércikkben foglalkozik a leleplezéssel. Nem akarjuk Mussolinét megvádolni — írja a lap — hogy tudomással bírt ezekről az üzemekről és talán ő lepődött meg a legjobban, hogy

az olasz politikai rendőrség Fran-

ciaország területén ilyen eszközökkel dolgozott, antifasiszta összeesküvéseket kohol, itt pénzért toborzott olasz emigránsokat és merényleteket szervezett, hogy aztán megvádolhassa Franciaországot és a francia kormányra háríthasson minden felelősséget.

A legnagyobb felháborodás hangján ír az újról az Oeuvre is, amely többek közt azt írja, hogy Garibaldi üzelmei és a római politikai rendőrség franciaországi aknamunkája borzalmasságában minden képeletet felülmul.

A Temps »Kellemetlen eset« cimen éles kritika tárgyává teszi az olasz hatóságok eljárását és többek közt a következőket írja:

— Ha idegen kormányoknak bizonyítékuk, vagy a legesekélyebb gyanujuk van arra, hogy egyes politikai menekültek államukra nézve kellemetlen működést fejtenek ki és hogy ezeket a politikai menekülteket ellenőrizni kellene, úgy ezt hivatalos uton kellett volna a francia kormánynak tudomására adni. A nemzetközi szabályoknak az a súlyos megsértése, amit idegen rendőrség vezetőjének francia területen állítólagos, vagy koholt merényletek ügyében indított nyomozása jelent, kellemetlen következményekre vezethet. Franciaország ugyan ne legyen idegen államfők ellen szervezett merényletek központja, de viszont azt sem tűrhetjük, hogy idegen tisztviselők államunk területén nyomozásokat vezessenek.

A botrányos ügyvel egyébként pénteken foglalkozott a francia minisztertanács is és

Sarraut belügyminiszter a minisztertanácson a legsúlyosabb vádakot emelte Mussolini ellen.

A rendőrség adatai alapján a minisztertanács elé tárta a belügyminiszter, hogy

a cataloniai összeesküvés is Garibaldi műve volt Mussolini szolgálatában, hogy az összeesküvésnek az ődjumát is Franciaországra háríthassák. Mussolini terve az volt, hogy Franciaország és Spanyolország közt elmergesítse a viszonyt és Primo de Riverával megértesse, hogy csak Olaszországra számíthat.

A fasiszta nagytanács tudomásul vette a minisztertanács által elhatározott megtorló intézkedéseket

Rómából jelentik: A fasiszta nagytanács pénteken este Mussolini elnöklésével ülést tartott. Mussolini és a fasiszta párt titkára jelentésének meghallgatása után a tanács megállapította, hogy Olaszország egész népe mély megindulással és rendkívüli felháborodással fogadta a Mussolini ellen október 31-én megkísérelt merénylet hírére. A nagytanács foglalkozott azokkal a megtorló intézkedésekkel is, amelyeket egyes helyeken azonnal a merénylet után foganatosítottak és azt a véleményét fejezte ki, hogy

bár a felháborodás és a fájdalom kitörését nem lehetett elkerülni, mégis megnyugvással fogadja azokat az intézkedéseket, amelyek az egyéni akciók meghusítását céloz-

Igazán a legkörnyfontabb terv és nagy ravaszság nyilvánul meg abban, hogy az aknamunka leleplezése után Mussolini sietett Federzoni belügyminisztert elejteni. Ez az eset hasonló ahhoz, ami Matteotti meggyilkolása után történt, mert Mussolini most is kiválasztott egy bűnbakot, akinek a nyakába varrja a franciaországi üzemeket, hogy ő maga mossa kezeit és megmentse diktatúráját.

A minisztertanácson nem alakult ki olyan hangulat, amely az Olaszországgal folytatandó tárgyalásoknak és a függő kérdések megvitatásának kedvezne. A Németországgal folytatandó tárgyalásokat Poincaré akadályozza meg, akinek pozíciója a frank árfolyamának javulása óta Brianddal szemben megerősödött, az Olaszországgal folytatandó tárgyalásokra pedig Briand nem mutat nagy hajlandóságot, nem utolsósorban azért, mert attól tart, hogyha Franciaország az ésszerűség szempontjából engedékenységet mutatna, ezt a fasiszta sajtó nem méltányolná, hanem csak Mussolini újabb dicsőítésére használná fel.

Pénteken hallgatták ki egyébként a Pertignanban letartóztatott Mazzia ezredes, a cataloniai összeesküvés vezérét, aki elmondotta, hogy a puccsot az Amerikába kivándorolt cataloniaiak finanszírozták. Amerikában már hónapok óta gyűjtöttek a felkelés céljára és ebből az összegből finanszírozták a délfranciaországi összeesküvéket. A Pyreneusokban az egyik faluban egyébként pénteken újabb tizenöt összeesküvőt tartóztattak le, valamint Bordeaux pályaudvarán is két letartóztatás történt.

A spanyol kormány köszönetet mond Franciaországnak

Madridból jelentik: A spanyol kormány szombaton adta ki az első hivatalos jelentést a cataloniai összeesküvésről. A jelentés megállapítja, hogy egész Spanyolországban teljes a rend és nyugalom és

a spanyol kormány köszönetét fejezi ki a francia kormánynak a puccs meghusítása érdekében kifejtett támogatásáért

és az összeesküvők elleni erélyes rendszabályokért.

Ezeknek a cselekményeknek a megszűnését várja a fasiszta nagytanács azoktól az új rendszabályoktól, amelyek a kormányzat oltalmát szolgálják.

A tanács sajnálatát fejezte ki a külföldi konzulátusok elleni tüntetések miatt.

Tudomásul vette a nagytanács a minisztertanács által elfogadott újabb rendszabályokat, amelyek szerint a haláltbüntetést ismét bevezetik a merénylők ellen, ellenőrzik az összes kiadott utleveléket, visszavonják valamennyi fasisztaellenes lap engedélyét és felosztatnak minden fasisztaellenes egyesületet. A tanács bízik abban, hogy ezek az intézkedések alkalmasak lesznek a fertőzés utolsó gócpontjának kiirtására és biztosítják a

duce életét, amely össze van kötve a haza boldogulásával.

A tanács felhívja a fasiszta szervezeteket, hogy mindenütt, ahol titkosrendőrségek felállítását tervezték és a megbízhatatlan elemeket proskribálták ezt a munkát szüntessék be.

A főtanács végül a párt főtitkárát biztatta meg azzal, hogy a párt új alapszabályait november 15-én hajtsa végre és felhatalmazta arra, hogy

tisztítsa meg a fasiszta párt sorait és távolítsa el azokat, akiknek a megbízhatóságához kétség férhet.

A nagytanács jövő év januárjában új újra össze, hogy megállapítsa a jövő évi fasiszta újoncokozás módjait.

A *Corriere della Sera* szerint

a belügyl tárcának Mussolini által történt átvétele logikus következménye az új helyzetnek

és annak az új rendszernek, amely az olasz alkotmányt át fogja hatni. A kormány minden oldalról teljes cselekvési szabadsággal kell rendelkeznie, ami csak úgy érhető el, ha Mussolini vezeti a belügyminisztériumot. Mussolini korlátlan tekintélyének sikerülni fog a minisztertanács által elhatározott valamennyi rendszabályt keresztülvinni.

Kiuta itják a fasiszta elemeket Olaszországból

Milanóból jelentik: A bolognai merénylet ügyében megindult nyomozás még mindig nem vezetett eredményre. A Zamboni-család tagjait pénteken maga a bolognai rendőrfőnök hallgatta ki anélkül azonban, hogy támpontot szerzett volna arra nézve, hogy a fiatal Zamboni miért követte el a merényletet. Szemtanuk állítása szerint.

az első törzsúrás: az a fiatalember ejtette a merényletön akit közvetlenül a merénylet előtt Zamboni társaságában láttak.

A rendőrség most aziránt nyomoz, hogy ez a fiatalember nem volt-e tettestársa Zamboninak, mert lehetséges, hogy azért állt a lincselők közé, hogy a gyanút elhárítsa magáról.

A *Corriere della Sera* páduai jelentése szerint közvetlenül a bolognai merénylet után

a páduai fasiszták negyvennyolcórás haladókkal parancsot adtak azoknak, akiket fasisztaelleneseknek tartanak, hogy családjukkal együtt hagyják el a várost.

A kiutasítottak nagyrésze eleget is tett ennek a parancsnak, mire a fasiszták pénteken újabb harminc páduai lakost utasítottak ki. Péntek este azonban Romából parancs érkezett a páduai fasiszta szervezetnek, hogy a kiutasítottakat vissza kell vonni, mert máskülönben kizárják a pártból azokat, akik a fasiszta-párt központi szervezetével ellentétbe kerülnek.

Nápolyi jelentés szerint a fasiszták tovább folytatják rombolásaikat és péntek este betörték Labriola tanár volt képviselő és miniszter házába és annak teljes berendezését összezúzták. Labriola tizenéves fia elmenekült.

Letartóztatások Spanyolországban

Madridból jelentik: Barcelonában a rendőrség házkutatást tartott a széparatista vezéreknél, akik közül többeket letartóztattak.

A kormány a francia határon az egész határőrséget leváltotta és a határőrök közül közel negyvenet letartóztattak, mert kiderült róluk, hogy összejátszottak az emigránssokkal.

Spanyolország egyéb vidékein is több letartóztatás történt.

Üzletáthelyezés!

Leontin Virag fűzszalonját és Stein i Drug esernyőkészítő és javító üzletét Jelašiceva ul. 3. (Kiskápolna mellé) áthelyezték

A tengerár elpusztította egy délolaszországi várost

A hullámok elöntöttek egy személyvonatot

Párisból jelentik: Bari délolaszországi tengerparti várost a tengerárja teljesen elpusztította.

A tengerár oly hirtelen lepte meg a lakosságot, hogy sokan nem tudtak elmenekülni, elnyelték őket a hullámok.

A hatóságok teljesen tehetetlenül álltak az árral szemben, mely hihetetlen erővel zúdult a partvidékekre. A lakosság pánikszerűen kimenekült a városból és a szomszédos magasabb helyeken ütött tanyát. A házak nagy része összeomlott, csupán az

alsó városrészekben maradt épen néhány épület. A tengerár elpusztította a többszáz éves, történelmi jelentőségű San-Antonio templomot.

A várostól nem messze, a hajnali ködben egy személyvonat beleszaladt a tengerárba. A hullámok a vonat kocsijait felborították és az utasok a vízbe zuhantak.

Czaloból segélyvonatot küldtek a katasztrófa színhelyére. Attól tartanak, hogy a vonat utasai valamennyien vízbefultak.

Fényes győzelmet aratott a munkáipárt az angol községi választásokon

Valamennyi párt veszteségével szemben a munkáipárt 146 új mandátumot szerzett

Londonból jelentik: Az angol községi választások eredményéről beérkezett első jelentések szerint is nyilvánvaló volt már, hogy

az angol munkáipárt fényes győzelmet aratott a községi választásokon.

Ennek a győzelemnek a nagysága azonban a maga teljességében csak most bontakozik ki.

A községi választások eredményéről szóló hivatalos jelentést szombaton reggel tették közzé, amely szerint a mandátumok a következőképpen oszlanak meg az egyes pártok között:

Konzervatív párt 694 mandátum (ezelőtt 747).

Liberális párt 316 mandátum (356).

Munkáipárt 519 mandátum (373).

Egyéb pártok 501 mandátum (564).

A munkáipárt tehát döntő győzelmet aratott a községi választásokon és

amig valamennyi párt elvesztette eddigi mandátumainak egy részét, a munkáipárt 146 új mandátumot szerzett.

A legszembetűnőbb a konzervatív párt vesztesége, aminek a hatása valószínűleg érezhető lesz az országos politikában is.

Öngyilkos lett az árvíz miatt

Egy vagyonos apatini földbirtokos nem tudta túlélni anyagi romlását

Apatinból jelentik: Az apatini község körében, amely a sorozatos elemi csapások után a megpróbáltatások idejét éli, szomorú szenzációt keltett egy dúsgazdag apatini földbirtokosnak, Ackermann Jánosnak tragikus halála.

Ackermann János, akinek Apatin környékén kétszáz léc földje van, 1923-ban tért haza orosz fogságból. A rákövetkező évben a hatalmas árvíz elpusztította a termését. 1925-ben a jégeső tette tönkre a termést és az idei árvíz végleges anyagi romlásba döntötte a dúsgazdag fiatal földbirtokost, akinek megviselt idegei nem bírták elviselni a sorozatosan rázuhanó katasztrófiákat.

A földbirtokos az utóbbi időben anynyira elkeseredett, hogy teljesen az ivásnak adta magát, családját elhanyagolta és napokig nem tért haza otthonába, hogy ne lássa nyomorgó gyermekeit. Pénteken este izgatottan ment haza és mielőtt aludni tért volna, azt mondotta feleségének, hogy soha többé nem fog felkelni. Felesége nem vette komolyan férje megjegyzését és két kis gyermekével a szomszédos szobába ment, hogy őket lefektesse.

Mialatt az asszony távozott, Ackermann lefeküdt és az ágyban revolverrel halántékán lötte magát és nyomban meghalt. A dörrenésre besietett Ackermann felesége és férjét hatalmas vértócsában, szétroncsolt halántékkal találta. A golyó átfurta a szerencsétlen ember agyát és a nyakszirten jött ki, azonnali halált okozva.

A tragikus sorsu fiatal földbirtokos halála széles körökben nagy részvétet keltett.

Hívők papjuk ellen

Hatezer római katolikus át akar térni az ó-katolikus hitre

Zagrebból jelentik: Nem mindennapi esemény foglalkoztatja a horvátországi egyházi köröket. Stenjevec község lakossága fellázadt plébánosa ellen és át akar térni az ó-katolikus vallásra.

Stenjevec községbe nemrégben neveztek ki plébánosnak Okrovics Iván szomszédközségbeli káplánt. Okrovics kinevezése nagy ellenszenvet váltott ki a községben, mert a hívők Greskovics Mátyás stenjeveci káplánt akarták plébánosnak. Ez az ellenszenv akkor nyilvánult meg, amikor az új plébánost be akarták iktatni. A hívők megzavarták a misét, úgy hogy a plébánosnak csendőri segítséget kellett kérnie. A beiktatás óta a vasárnapi miséket állandóan csendőrszuronyok között tudta csak megtartani Okrovics plébános, a hívők pedig csaknem naponként kül-

dötségileg kérték a zagrebi érsekségtől, hogy Okrovics plébánost váltásák fel Greskovics káplánnal. Az érsekség nem teljesítette a stenjeveciak kérését, mire pénteken százfőnyi küldöttség kereste fel a zagrebi érsekséget, hogy Bauer dr. érsektől Okrovics plébános kicserélését kérje. Dr. Bauer érsek a küldöttséget nem fogadta, mire felkeresték Don Kalugyera Márkó ó-katolikus püspököt és bejelentették, hogy Stenjevec község hatezer főnyi római katolikus lakossága át akar térni az ó-katolikus hitre.

Dr. Kalugyera püspök lakása udvarán fogadta a küldöttséget, amelyhez hosszabb beszédet intézett és kijelentette, hogy ha nem dachból akarnak a stenjeveciak a római katolikus hitről az ó-katolikus hitre áttérni, nincs semmi akadály annak,

hogy felvegye őket az ó-katolikus egyházba. A küldöttség megnyugodva távozott és szombaton már három ó-katolikus lelkész jelent meg a községben, ahol megkezdte a hitterítést.

A zagrebi római katolikus érsekség az eseménnyel kapcsolatban kommunikót adott ki.

TINTA

Pincér és halál

Barátom, akinek már deresedik a halántéka, most ezt mesélte:

— Kérlek ez megint olyan csip-csup történet, nem tudom érdemes-e elmondanom Dehát engem pár pillanatra nagyon foglalkoztatott. És csak az jelentős, amivel foglalkozunk. Berlinben jártam. Este bementem egy nagy vendéglőbe. Mindenütt vacsoráztak már. Csörömpölköztek az evőszerek, a pincérek a falat tenyerükre emelve igyekeztek utat törni maguknak a vendégek seregletében. Letelepedtem egy üres asztal mellé. Azonnal ott termett az étékfogó, a borfiu, meg a főpincér is. Amig válogatok az ételekben, hallom, hogy nem messze tőlem, egy szemben lévő asztalnál valaki csönget a poharán. Rokonszenves fiatalember volt, inkább tizenéves, mint husz. Már régóta ott ülhetett, de megelégedtek róla. A pincérek azzal a semmitmondó mozdulattal csillapították, mellyel a türelmetlen vendégeket szokás elintézni, aztán mind a hárman tovább repültek. Hozták a sütemet, boromat. Megint hárman sűröttek körültem. A fiatalember ismét csöngetett a poharán a gyűrűjével, egyik karját kinyújtotta, izgatottan szólott át a pincéreknek. Az egyik pincér oda ment hozzá. Félig feléje fordulva vette föl rendelését, azzal elrohant. Én már ettem. Ő még mindig nem kapott semmit. Sötétben, gyűlölködve pillantgattam rám. Erre abbahagytam az evést. Gondolkozni kezdtem, hogy voltaképp miért is szolgáltak ki előbb, noha mikor beléptem ő már itt volt. Engem ebben a vendéglőben nem ismertek. Külföldinek se látszhattam. Berlinben végeztem a gimnáziumot s a berlini nyelvet tökéletesen beszélem. És ez a fiatalember sokkal jobban volt öltözve, mint én. Ezen töprengtem, mikor egyszerre fölismertem a némán dühöngő fiuban önmagamot, harminc év előtti másomat. Én is épígy várakoztam vendéglőkben, kávéházakban, jegypénztáraknál, mindenhol, félrelökve, semmibe se véve és én is épígy csodálkoztam, hogy miért maradok mindig háttérben, miért részesítenek másokat mindig jogtalan, meg nem érdemelt előnyökben. Most megértettem. Ez a figyelem már az én személytelen öregségemnek szól. A pincérek látják, hogy öszülök, ezért oly udvariasak velem, ők is érzik, hogy ennyi előzékenység megilleti azt, aki husz év múlva, vagy talán annyi múlva se, végkép eltávozik innen. Az ifjúság pedig, melynek annyi az ideje, várhat. Megindultan tekintetem bosszus szomszédomra, aki még nem tudta, hogy asztalunkhoz ugyis elég hamar odalép a pincér és halál. Azt kérdeztem tőle a szememmel, vajjon cserélne-e velem? De erre nem felelt. Akkor már neki is hozták az ételt...

Kosztolányi Dezső

SZŐRMEKABÁT
1500 dinártól

SZŐRME 30 DINÁRTÓL

Spitzer

SUBOTICA
SOKOLSKA UL.

HIREK

A költő

Irta: Kar'ntny Frigyes

Rólam keresztelték el a világot
Nekem zenélnek a Hét Csillagok
Velem harcol az ördög, isten ellen
Hozzám sietnek a szép kisdedek.

Bennem feszül a kő, fehéren izzó
Belőlem buggyan aztán langyosan
Rajtam cikázik át az ur haragja
Teherben tölem duzzadnak a fák.

Engem idéz, ki sóhajtt itt e Földön
Felém rohan a paritalan dagály
Miattam ránt kardot a büszke Bosszu
Mögöttem büzlő véres bűnökért

Élőttem köd, helyettem senki, semmi
Köröttem fény, utánam néma csönd —
És mégis minden nélkülüm lesz és volt
És semmi sem történiem általam

*

— Jugoszlávia visszatapja Magyarországtól a Horvátországra és Szlavóniára vonatkozó okmányokat. Beogradból jelentik: Vlaskalin Milorád, a BBB. ügyosztály inspektora és dr. Veszelinovic Svetislav volt baranyai alispán e héten Budapesten voltak, ahol tárgyalásokat folytattak a magyar kormányval a Horvátországra és Szlavóniára vonatkozó okmányok kicserélése ügyében. Megállapodás jött létre, hogy az okmányok kicserélését a jövő év márciusában megkezdik.

— Áthelyezett szolgabíró. Novisadról jelentik: Dorogi Gábor, noviszadi szolgabíró a szombori főszolgabíróshoz helyezték át szolgabírónak.

— Lemondott a sztaribeceji községi bíró. Sztaribeceji községi bírója lemondott állásáról. Az új bíró kinevezéséig Milovanov Drágó, képviselőtestületi tag végzi a bírói teendőket.

— Szolgabírói áthelyezések. A belügyminisztérium Milutinovic Milan tiszteletbeli főszolgabíróvá Bácska-Palánkáról Noviszadra, Dorogi Gábor szolgabíróvá Noviszadról Szomborba és Cseleketics Zdravko szolgabíróvá Szomborból Bácska-Palánkára helyezte át.

— Vojvodina katolikus főiskolai egyesület új vezetőséget választott. Zagreből jelentik: A zagrebi főiskolai hallgatók »Vojvodina« ifjúsági egyesülete most tartotta meg tisztújító közgyűlését. Az egyesület új tisztikara: elnök Nagy Iván, alelnök Pinkovich István, titkárok Janovic János, Nett Márton, pénztárnokok Wehner György, Kramer Ádám, háznagy Spreizer Ferenc, felügyelők Leszmicszter László és Szarvas Vince.

— Meghalt a pécsi katonazenélés leverője. Oszijekről jelentik: Lovag Arlow Gusztáv nyugalmazott őrnagy, volt pécsi állomástisz, hosszas betegség után Oszijeken meghalt. Arlow őrnagy nevét sokan ismerik Bácskában is, akik a háború alatt a pécsi hatos közös gyalogezredben szolgáltak. 1918 pünkösdjén, amikor már nyilvánvaló volt, hogy az osztrák-magyar monarchia a háborút elvesztette, a pécsi hatos gyalogezred legénysége, főleg bácskai fiúk, megtagadták az engedelmességet és követelték, hogy engedjék haza őket. Lovag Arlow őrnagy kérelmetlenül szigorúsággal nyomta el a zendülést és egymásután állította hadbíróvá azokat, akik a zendülésben résztvettek. Pécs kiürítése alkalmával Arlow Oszijekre költözött, ahol a legszerényebb módon élt nyugdíjából.

— A szlovák néppárt is belép a cseh kormányba. Prágából jelentik: Svehla miniszterelnök tárgyalásai a szlovák néppárttal eredményre vezetett és a párt valószínűleg belép a kormánykoalícióba. A szlovák néppárt két tárcát fog kapni a közegészségügyi és egyesítési minisztériumot, valamint a szenátus és a képviselőház alelnöki tisztségét.

LEGUJABB

Sanghait fenyegetik a kantoni vörös csapatok

A nagyobb délkeleti városok a kantoniak kezébe kerültek

Londonból jelentik: Sanghaiból érkező jelentések szerint a kantoni vörös csapatok offenzívája erőteljesen halad előre.

A kantoniak Kiu-Kiang elfoglalása után birtokba vették az összes nagyobb délkeleti városokat: Panu-Kinget, Sang-Tet, Liu-Vangot.

A kiukiangi ütkezetről Sang-Kai-Sek kantoni tábornok, a kantoni vörös csapatok főparancsnoka súlyosan megsebesült.

A vörös csapatok offenzívája következtében Sanghai újból veszedelemben forog és ha sürgős segítség nem érkezik, a város a kantoniak kezébe kerül.

— Több volt portugál minisztert és magasrangú tisztet letartóztattak. Párisból jelentik: Lisszabonból érkező jelentés szerint a portugál kormány több volt minisztert és több magasrangú tisztet pénteken meglepetésszerűen letartóztattak. A letartóztatás oka ismeretlen. Santos volt miniszterelnököt és volt pénzügyminisztert, Pezatát, valamint De Castro volt főkörmánybizost Funsalba szállították.

— Hétfőre valószínűleg létrejön a megegyezés az angol bányamunkások és bányatulajdonosok között. Londonból jelentik: A bányászsztrájk közvetlen befejezés előtt áll. A munkaügyi minisztériumban kijelentették az újságíróknak, hogy hétfőn már valószínűleg létrejön a megegyezés a bányamunkásokkal, akik elvben elfogadják a kerületenkénti bérmegegyezést és ezzel teljesítették a munkaadók legfontosabb követelését.

— Általános vasutassztrájk fenyegeti Kanadát. Londonból jelentik: Montreali jelentés szerint Kanadát általános sztrájk fenyegeti. A vasuti alkalmazottak már hetek óta tárgyalnak a vasutársaságokkal, amelyek azonban visszautasították az alkalmazottak bérköveteléseit. Most általános szavazást rendeltek el a vasuti alkalmazottak között és ha a szavazásban a vasutasok a sztrájk mellett döntenek, úgy november közepén Kanada valamennyi vasutvonalán megszűnik a forgalom.

— Iskolai igazgató és tanító közelharca. Beeskerekről jelentik: Szombaton hozott ítéletet a beeskereki törvényszék Martinovic Gyóka dragutinovi iskolai igazgató és Filipovic Aranyel tanító becsületsértéséért perében Két évvel ezelőtt ugyanis az iskolában Martinovic és Filipovic között nézeteltérés támadt, amely tettelegességgé fajult, úgyhogy alaposan helyben hagyták egymást. Kölcsönös feljelentésre került az ügy szombaton a beeskereki törvényszék elé. A tárgyalásra megidézték tanukul az iskola tanulóit, akik Martinovic ellen vallottak. A bíróság Martinovic Gyókat tízenöt napi fogságra ítélte, de az ítélet végrehajtását három évre felfüggesztette.

— Husz vasuti munkás egy tehervonat alatt. Witterbergéből jelentik: A hamburgi vasutvonalon szombaton hajnalban borzalmas szerencsétlenség történt. Derkentin állomás közelében husz vasuti munkás a sínek kicserélésén dolgozott, amikor egy Hamburg felől érkező tehervonat beugrázott a vasuti munkások csoportjába. A munkások közül négyen szörnyethaltak és egy kivételével valamennyien súlyosan megsebesültek. Ezek közül ketten már kórházba szállításuk közben a halállal vívódtak. Egyetlen munkás úgy menekült meg, hogy a két sín közé lapult úgy, hogy a földre elhaladó tehervonat nem okozott benne kárt. A szerencsétlenség oka, hogy a tehervonat nem volt kivilágítva, míg a munkások kis acetilén lámpák fénye mellett dolgoztak.

— Verekedés Csonoplján. Csonopljáról jelentik: Erzán Ferenc és Huldi András csonopljai földmivesek összeverekedtek, majd Erzán vasvillát ragadott és úgy elverte Huldit, hogy életveszélyes állapotban kellett kórházba szállítani. Erzánt a csendőrség letartóztatta.

— Ötszáz holdat visszakarap a Csekonics-uradalom. Beeskerekről jelentik: Az agrárminisztérium döntése alapján a Csekonics-uradalom ötszáz holdat visszakarapított a már agrárreform alá vett földekből. Az uradalomnak visszajuttatott ötszáz hold eddig dobrovoljacok kezén volt, akik mindenáron meg akarták akadályozni, hogy ezt a földet az uradalomnak visszaadják. Ezért küldöttseget menesztettek Balogi Károly német-crnjai jegyzőhöz, hogy illetékes helyen járjon el érdekükben. Balogi azonban megnyugtatta őket, hogy már másutt kijelölték a számukra földet.

— Kinevezés. Noviszadról jelentik: A közoktatásügyi miniszter Vesznics Radenkót, a noviszadi Nemzeti Színház dramaturgját, az oszjeki színház igazgatójává nevezte ki.

— Meg akarták gyilkolni a hercegszőlősi nagyvendéglőt. Pélmonostorról jelentik: A Hercegszőlősről Pélmonostorra vezető országuton a járókelők véreben fagyva találták Kontz József hercegszőlősi nagyvendéglőt. Nyomban beszállították a községbe, ahol az orvosi vizsgálat alkalmával megállapították, hogy Kontzon öt kés szurást ejtettek. A rendőrség, amikor Kontz eszméletére tért, kihallgatta, a súlyosan sebesült ember azonban csak annyit tudott mondani, hogy az országuton több ismeretlen férfi megtámadta és szó nélkül összeszurkálta. Minthogy Kontz értéktárgyai nem hiányoznak, a rendőrségnek az a tettevése, hogy a gyilkosságát kísérlet bosszu műve.

— Három kisgyermek borzalmas tüzhála. Oszijekről jelentik: Az Oszjiek közelében fekvő Seper-pusztán az egyik tananyi istálló kigyulladt és teljesen leégett. Amikor a tüzoltók a tüz lokalizálása után behatoltak a leégett épületbe, az üszkők között három kisgyermek szenné égett holttestére bukkantak. Megállapították, hogy a tanya egyik alkalmazottjának gyermekei az áldozatok, akik az istállóban valószínűleg gyufával játszottak és amikor az istálló tüzet fogott, már nem bírtak kimenekülni.

— Kilencven halottja van a columbiai földomlásnak. Newyorkból jelentik: A columbiai földomlásnak összesen kilencven halálos áldozata van, míg a sebesültek száma kétszáz. A földomlás következtében ötvennégy épület beomlott.

— Vadászfegyverrel vágta fejbe. Noviszadról jelentik: Gyukics Márkó opovói kocsmájában Sztáics Milan és Biranica Dusan összeveszték a kocsmárosal, aki lekapta a szegen lógó vadászfegyverét és azzal csapott közük. A puskacsővel mindkettőjüket súlyosan megsebesítette. A pansevói törvényszék egy havi fogságra ítélte és a büntetést a felebbviteli bíróság és a semmitőszék is helybenhagyta.

— Egymillió liter whiskyt kobozott el az amerikai prohibíciós rendőrség. Newyorkból jelentik: Az amerikai prohibíciós rendőrség Koab városa mellett tíz-kos szeszfőzőt leleplezett le és ott egymillió liter whiskyt kobozott el hatmillió dollár értékben. Ez a legnagyobb tükös szeszfőző, amit a prohibíciós törvény fennállása óta felfedeztek.

— A demokrata párt bánáti kerületi konferenciája. Beeskerekről jelentik: A Davidovics-párt bánáti szervezetei november 14-ikén kerületi konferenciát tartanak Beeskereken. A konferencián résztvesz Setyerov Szlávkó, aki már megérkezett Beeskerekre.

— Halálozás. Sándor Izidor szentai gabonakereskedő, a Krishaber és Schlesinger cég főnöke, szombati délután három órakor rövid szenvedés után Szentan elhunyt. Halálát kiterjedt előkelő rokonság gyászolja, közte Sándor Pál magyar nemzetgyűlési képviselő. Holttestét Szuboticára szállítják, ahol családi sírboltban helyezik örök nyugalomra hétfőn délután három órakor.

— Szenzációs tartalommal jelent meg a Revü. A Revü legújabb száma gazdag és kibővített tartalommal jelent meg. A cikkek közül megemlítiük Szegedi Emil humoros írását a kutyákról és a bubifrizuráról. Hogyan kell csókolni? Noviszadi erkölcsdráma. Az elegáns nő. Egy színésznő naplója. Intim jelenetek. Ezenkívül sok érdekes cikk és kép teszi változatosá és érdekessé a lapot, melynek ára 3 dinár és minden szubotica lapárúsánál kapható.

— Öngyilkos tisztviselő. Oszijekről jelentik: Bogojevics Peró, az oszjeki állami építészeti hivatal tisztviselője, lakásán gázzal megmérgezte magát. Mire észrevették, már halott volt. Tettét állítólag súlyos anyagi gondjai miatt követte el.

— Kutba ugrott. Odszacról jelentik: Todorovics Vlidó hatvan éves odszaci napszámos beleugrott a lakása udvarán levő kutba. Mire tettét észrevették, már megfulladt.

— Új 38 személyes autóbusz a Noviszad—iloki útvonalon. Hétfőtől kezdve az Ilok—noviszadi személyforgalom lebonyolítását egy új, az eddigi autóbuszokat minden tekintetben messze felülmúló autóbusz bonyolítja le. Az autóbusz Renault gyártmány, 38 személyre van berendezve és az iloki utasokra való tekintettel naponta Palánkáról az iloki komp beérkezése után a hajóállomásról reggel háromnegyed 6 órakor indul és Čib, Glozan, Novi-Futog és Sztari-Futogon keresztül 8 órakor érkezik Noviszadra, ahol a római katolikus nagytemplom előtt állomásozik és innen délután fél 1 órakor indul az említett útirányon vissza.

— Takarékoskodhat télen is a fával. ha »Zephir«-kályhát használ lakásában. Kapható Barzel vaskereskedésben Subotica. Telefon 123.

— Meggyilkolták Diaz tábornokot. Nicaragua elnökjelöltjét. Londonból jelentik: Umberto Diaz tábornokot, Nicaragua elnökjelöltjét, akinek a legtöbb kilátása volt a megválasztásra, a forradalmárok pénteken elfogták és kíséretével együtt kivégezték.

Sándor Izidorné szül. Mangold Ella úgy a saját, valamint gyermekei Tibor, Magda, férjezett Bachrach Lászlóné, György, Erzsébet és István nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy hőnszeretett férje

SÁNDOR IZIDOR

életének 68-ik, boldog házasságának 30-ik évében rövid betegség után november 6-ikán elhunyt.

A megboldogult hült tetemeit Szuboticán a Zrinyski trg 25. szám alól helyezték hétfőn, folyó hó 8-án délután 3 órakor örök nyugalovóra a családi sírboltba.

Özv. Mangold Manoné szül. Wurmfeld Zsófia anyósa, özv. Weisz Sándorné szül. Schlesinger Hermína nővére, Bachrach László veje, Bachrach Ági unokája.

Drága halottunk, munkás életed után találd meg a sírban nyugalmadat.

Szenta. 1926 november 6-án.

SZÍNHÁZ

Az Ördög
bemutatója Beeskereken

Beeskerekről jelentik: Egy Budapest-ről idevetődött tehetséges fiatal színművész maga köré gyűjtött néhány elsőrangú beeskereki műkedvelőt és megpróbálta velük megcsinálni a lehetetlent; lejátszani velük egy nagy háromfelvonásos drámát és ami még ennél is nehezebb: az operetthez szokott beeskereki publikumot meghódítani a komoly drámairodalom részére.

A csütörtök esti bemutató azután két nagy meglepetést hozott. Az egyik az, hogy a közönség zsufolásig megtöltötte a színházat, sőt a két másik előadásra is elővételben elfogytak a jegyek. Megdőlt tehát az a felfogás, hogy a beeskereki közönségnek csak revüt meg operettet lehet játszani. Nem igaz, a beeskereki közönség szívesen nézi meg a komoly drámai műveket is, ha jó az előadás.

A másik nagy meglepetés: maga az előadás. Molnár Ferenc vígjátékát játszották: az Ördögöt, nagy darab, a legnehezebb szerepekkel és szinte csodálatos, hogy milyen nagyszerűen hozták színre olyan műkedvelők, akik még s ha komoly szerepet nem játszottak. De címszerepet Dobos László játszotta. Dobos László nem műkedvelő, ő képzett színész, akivel szemben szigorubb mértékkel mérhetünk. De a legszigorabb mértékkel mérve sem lehet egy szó kifogást találni Dobos László pompás alakításában.

A női főszerepet, Jolánét Engel Macskajátszotta pompásan. Szemtelen Elza szerepében Engel Piri valósággal csodálatos produkált. Kirschner Panni Selyem Csinka szerepében megint csak bebizonyította, hogy benne különös művészi képességek élnek. Megint sugárzott egyéniségéből a báj, a melegség, a közvetlenség és az intelligencia. János, a festő szerepét Retter Miksa játszotta intelligensen és díszkréten. Reitert, mint komikus színészt ismerjük és hogy ebben a nagy drámai szerepben is teljes sikerrel állta meg a lábát, az nagy és kívánalmatlan érdeme. A képességeiről tesz bizonyosságot.

Az a néhány mellékszereplő, aki a darabban még szerepelt, teljesen harmonizáltak a főszereplőkkel. Köztük különösen Fischer Miklós érdemel elismerést. A jó összjátékhoz még a kitűnő rendezést, a pompás díszletezést és a fényes toaletteket is hozzászámítva meg lehet állapítani, hogy ez a premier olyan művészi eseménye volt Beeskereknek, amelyhez foghatóan már hosszú évek óta nem volt része a beeskereki közönségnek.

Dr. Hesslein József

Képzőművészeti kiállítás Noviszádon.

A mindenütt előnyösen ismert Menrath és fia bútornagykereskedés Noviszádon Kralja Aleksandra 16. sz. alatt pompás meglepetést szerez.

A Menrath cég előkelő keretek között mutatja be a hírneves bécsi és müncheni festők gyönyörű képeit.

Oly nevek, mint Lázár Karsten, Profeszor Hermann Koch, Profeszor Leeke, Karl Exner, a halhatatlan hírű Eduard Veith János tanítványa, Franz Rosell stb. garantálják az egyes képek nagy értékét.

Ezenkívül egy egész sorozat képzőművészeti ellátott rézkarc kerül kiállításra hírneves francia festőkről.

Az egész kiállítás anyaga a hírneves bécsi Szépművészeti Palota szalonjaiból való.

Az árak rendkívül alacsonyak. A kiállítás belépti díj nélkül bármikor megnézhető. A képek eladása 8—10 napig fog tartani.

— **Megszökött a szülői háztól.** Sztaribecseről jelentik: Tatics Lázár sztari-becsei borbély Emil nevű tizenháromeves fia ezeltől két hónappal eltűnt hazulról és ismeretlen helyre távozott. A napokban a szombori rendőrség értesítette a gyermek szüleit, hogy a szökevényt elfogta. A kis fiú a kihallgatásnál azt vallotta, hogy azért szökött meg hazulról, mert szülei ipari pályára akarták adni, ő pedig csak színész akar lenni és azért indult világgá, hogy tervét megvalósíthassa.

— **Felülvizsgálták a sztari-becsei járási adópénztárt.** Sztari-becseiről jelentik: A sztari-becsei adópénztárnál megkísérelt betörés miatt a noviszadi pénzügyigazgatóság Bugarszki Tódor pénzügyi inspektort Sztari-becseire küldte, hogy az adóhivatal számadásait és pénztárát vizsgálja felül. A kiküldött inspektor a vizsgálat folyamán mindent rendben talált.

— **Hajószerencsétlenség a Tiszán.** Sztari-becseről jelentik: Könnyen végzettsé válható szerencsétlenség történt a minap éjjel a sztari-becsei hajóközösségben. A »Skadar« nevű vontató-gőzös több uszályt vontatott a Tiszán. Amikor a hajó a Sztari-becse és Novibecse között közlekedő motoros hajóállomása előtt elhaladt, az egyik uszály kötelei beleakadtak a kikötés céljára szolgáló uszályba és az ott veszteglő »Mariora« személynél állító motoros hajóval együtt magával vont. A hajón alvó személyzet között nagy riadalom támadt és az emberek csak nagy nehezen tudták a veszélyes helyzetből kimenekülni. A szerencsétlenség folytán az állomásul szolgáló uszály és a motoros hajó oldala kilyukadt. A kár meghaladja a tízezer dinárt. A szerencsétlenség ügyében a sztari-becsei révkapitányság szigorú vizsgálatot indított.

— **Feljegyzés.** Kaupert György (Szenta) és Klobucarić Valéria (Szaján) jegyzék. (Mindenkülön értesítés helyett).

— **Utban Amerika felé.** Október 29-én indult el Cherbourg kikötőjéből a Royal Mail Line »Arlanza« nevű hajója, amelyben igen sok bácskai indult utnak, hogy az új világban találja meg azt a boldogulást, amit itthon hiába keresett. A kivándorlók utjuk első állomásáról levelet írtak a Bácsmegeyi Napló szerkesztőségéhez, amelyben köszönetet mondanak a Royal Mail Line hajótársaság igazgatóságának a transzport vezetőjének, Nevrencsics Lázárnak Velikibecskerek, akik körültekintéssel és nagy szívességgel intézték a kivándorlók ügyeit s az uton a zavartalan, jó ellátást biztosították. A levelet a következők írták alá: Jellinek Mihály fogtechnikus Stanisics, Gákováról: Szén Tomak, Hercel Sebastian, Verner Anton, Tittl Franc, Filler József, Mandl Márton, Veber József, Illi Valentin, Bergman Anton, Szibler József, Paff Gáspár, Rutterschmidt Jónon, Szibler István, Schönhéffer Jakab, Stein Gáspár, Nikola Titics, Kruševlyáról: Striegl Ádám, Bezdánból: Tibor János, Jankovics Pál, Kis József, Szén Antal, Burián János, Csapó István, Burián János, Indijáról: Haas Sebestyén, Meska Palánkáról: Cár Ferenc és neje.

Jön a Florenci hegedűs.

— **Dohánycsempészésért egyévi fogház.** Noviszadról jelentik: Dungyeroz Péra sztari-futaki lakatos 1924 december 3-ikán 17 kiló dohányt akart csempészni, de tettenérték. A monopoligazgatóság 360 napi elzárásra és 1800 dinár pénzbírságra ítélte. Dungyerozot be szállították a noviszadi ügyészség fogházába büntetésének kitöltése céljából.

— **Szabaddlábrahelyezték a brutális fiút.** Noviszadról jelentik: A szarbovari csendőrség — mint ismeretes — letartóztatta Pivniccki Rádát, mert édesanyját súlyosan bántalmazta. A vizsgálóbíró pénteken szabaddlábrahelyezte, de elrendelté ellene a rendőri felügyeletet.

— **Tettenért kerékpártolvaj.** Noviszadról jelentik: Valentín Jankó pivniccai napszamos 1923 október 25-ikén Despot-szentivánon Mijatov Gyunkától egy kerékpárt lopott, de tettenérték. A noviszadi törvényszék jogerősen tizenöt napi fogházra ítélte.

— **A petrovozelői amazónok.** A Bácsmegeyi Napló szombati számában megjelent ily című hírrel kapcsolatban Buza Gáborné annak a közlését kéri, hogy a petrovozelői vasúti állomáson öt Bakó Illés István répmázsaló ok nélkül megtámadta s ütlegetni kezdte. Támadójával együtt volt Szabadi Erzsébet is. A rendőrség Bakó Illést és Szabadi Erzsébetet előállította s ellenük indította meg az eljárást.

— **A moravica cipőtolvajok nyomában.** Topoláról jelentik: A legutóbb megtartott moravica országos vásárkor több topolai iparostól cipőket loptak. A topolai rendőrség nyomozott a tolvajok után, azonban eredménytelenül, míg pénteken az egyik károsult felesége felismerte egy ismeretlen ember lábán az egyik pár ellopott cipőt. Az ismeretlen a csendőrségen azt vallotta, hogy a cipőt két dobroyoljactól vette százharminc dinárért s hogy azok azt hol szerezték, nem tudja. A csendőrség megindította ellene az eljárást.

— **Ellsabeth Bergner lesz a Florenci hegedűs.**

— **Megverte lakásadónőjét.** Noviszadról jelentik: A belacrkvai törvényszék múltévi február 21-ikén 14 napi fogházra ítélte Korányi Andor festőművészt, mert lakásadónőjét megverte. A felelősséget bíróság és a semmitőlsejk helyben hagyta az ítéletet.

BI-OXYNE 3 NAPIG FEHÉR FOGAK
FOGPOR, KENŐCS SZAPPA

— **Az anyai sziv.** Noviszadról jelentik: Popovics Giga noviszadi földműves 1923 október 25-ikén édesanyját súlyosan megverte. Most volt ezügyben a fővárosi bíróság a noviszadi törvényszék elé hivatkozva, de az elmaradt, mert az anyai megbocsájtott fiának és nem kívánta megbüntetését, úgyhogy a törvényszék megszüntette ellene az eljárást.

Florenci hegedűs egyetlen.

— **Lepedat i Jovanović** szuboticaei cégnél vásárolt sorsjegyek közül az első húzási napon, a november 5-iki sorsoláson a következő számok nyertek:

Din. 5.000 sz. 43696.

Din. 1.000 sz. 87184, 119260.

Din. 400 sz. 4050 7129 49 84 9902 13 22 94 10378 84 13827 84 22753 86 2543-46 50 26530 44 27950 31502 26 44 88 34332 35 36031 92 41015 41860 47631 48205 42 46 48 50523 72 51250 66 5198-73 7317 34 55 57951 72 79 67995 71021 77 38 72936 96 73110 37 83 76920 46 65274 36021 81124 91 84820 39 41 62 80 88914 35 92441 51 97143 99805 10 90 100207 101318 24 45 102670 103068 104995 10584-86 112922 28 89 115687 116570 72 118834 54 119003 119253 67 120015 59 78 124128 37 126218 41 127674 129407 61 99 130692 131351 132902 70 87 133659 134835 137940 141802 52 69 142052 144945 147792 96 148013 19 95 149815.

— **Urírók figyelmébe!** Szinte lehetetlen olvasó ámban készülnek angol és francia munkák elsőrendű kivitelben. Weinert női divatszalonjában. I., Paje Kujundžića 22. 8062

Meggyőz erről bárkit egy pohárka: kraljevbergi pezsgő a vezetőmárka.

Florenci hegedűs világsláger.

— **Kalapok a kéményben.** A szabolji csendőrség még májusban letartóztatta Todinov Zsárkó kalapkereskedőt, aki ellen az a gyanu merült fel, hogy önbetörést követett el. A nyomozás során két láda kalapot megtaláltak Todinov udvarán elásva és a nyomozást tovább folytatták a többi kalap után. Május 16-ikán Todinov Zsárkó háza kigyulladt és teljesen leégett. A ház nagy összegre volt biztosítva. A tűzvizsgálat alkalmával megállapították, hogy a tűz a kéményből keletkezett, mire szétbontották a kéményt és ott nyolcvan darab kalap maradványait találták meg. A noviszadi ügyészség vád alá helyezte Todinovot, s a főtárgyalásig rendőri felügyelet mellett szabaddlábrahelyezte.

— **Tudja-e, miről beszél Szubotica?** Figyeljen, majd elmondok! Hogy a Narodni-mozgó műsora mindig jó! Hogy hítfőtől szerdáig kettős műsor van a Narodniban és pedig a »Valeni nász« Ellen Kürti nagyszerű 5 felvonásos attrakciója és Harold Lloydnak legújabb 5 felvonásos burleszk slágere. Hogy csütörtöktől óriási szenzációja lesz Szuboticanak, mert bemutatóra kerül a Narodniban Bulwer Lytton lord világhírű regényéből készült, a jelenkor legnagyobb filmje »Pompeji utolsó napjai«, Várkonyi Mihály és Korda Mária-ival a főszerepben. Hogy minek köszönheti Várkonyi Mihály a szerencsését? A felelet igen egyszerű. Egy filmnek, amely Bulwer Lytton lord »Pompeji végnapjai« című regényéből készült. A film kikerült Amerikába, ahonnan azonnal távratotztak Várkonyiért, aki azóta már karriert is csinált odaát. »Pompeji végnapjai« csütörtöktől mutatja be a Narodni. Figyelje, érdeklődjön, mit hoz a Narodni, mert érdemes figyelnie!

— **Conrad Weidt a Florenci hegedűs partnere.**

— **Orvosi hírek.** Dr. Gál Imre fogorvos specialista berlini tanulmányutjáról visszaérkezett és rendeléseit Szomborban Kralj Aleksandra ulica (Főucca) 20. megkezdte.

— **Dr. Ivó Šercer,** a közkórház szemészeti osztály-főorvosa rendel hétköznapokon délután 2—4. Bene Szudarevića ul. 25. Sürgős esetekben ünnepnapokon délelőtt a közkórházban.

— **Orvosi hír.** Dr. Marton Sándor orvos rendeléseit november elseién Malidjioson megkezdli.

— **Egyesített ügyvédi iroda.** Dr. Kovács Bódog és dr. Matić Milán noviszadi ügyvédek ügyvédi irodáikat egyesítették és közös irodájukat Noviszádon, Mileticeva ul. 46. sz. alatt (dr. Kovács Bódog ügyvéd eddigi irodahelyiségében) folytatják.

— **Az izraelita Népkyonha vezetősége** kéri a nemes szívű háziasszonyokat, hogy téli zöldség, főzelék bevásárlásaik közben a Népkyonha részére is juttassanak valamit. A küldeményeket köszönettel átveszi a Népkyonha, Zrinjski trg.

— **Kérelem.** A hazánk területén működő összes magyar olvasókönyvtár-, dal-, zene-, műkedvelő-, nő-, leány-, ifjusági- és legényegyesületek és körök, kaszinók, ipartestületek és gazdakörök pontos statisztikáját szándékoznak összeállítani, nagyon kérem ezen egyesületek, körök és testületek igen tisztelt vezetőit, hogy egyesületük, körük és testületük címét, elnökük és jegyzőjük vagy titkáruk nevét és lakcímét (házzszámmal együtt), a tagok számát, az alapítás évét és az alapszabályok miniszteri jóváhagyásának keltét és számát az illető község (város) megjelölésével nekem írásban mielőbb bejelenteni sziveskedjenek. Amennyiben lehetséges, sziveskedjenek az 1918. óta megszünt községbeli (városbeli) magyar egyesületek, körök és testületek címét, volt elnökük nevét és taglétszámát is velem közölni. Tekintsék kérelmem pontos teljesítését fajtestvéri kötelességüknek! Testvéri üdvözléssel: Prokopy Imre főtitkár.

Rádióamatőrök!

Uj költség-
mértakarítás!

EGY „IKA“ kombinált áramátalakítóval bárki otthon töltheti tütő- és anodacumulátorát a változó áramu világítási vezérlőkről!

Ára din. 895.—

Beszerezhető:

ALTERNO

MŰSZAKI VÁLLALATNÁL

Kr. Petra 26. NOVISAD Telef. 414.

A legnagyobb rádiókészülék

és alkatrészraktár. 7842

Viszonteladóknek nagy árengedmény!

SPORT

Mi lesz vasárnap?

Az elsőosztályú bajnoki mérkőzések közül Szuboticán csak egy kerül előtérre: az SzMTC—Sand mérkőzés.

A két csapat találkozása mindig kivételes sporttelvezetést nyújtott. Ez alkalommal különös érdeklődés mutatkozik a mérkőzés iránt, aminek az a magyarázata, hogy a két bajnoki pont mindkét csapatra nézve ugyiszólván életkérdés. A Sandnak vezető állása függ attól, hogy a mérkőzést megnyerje, az SzMTC viszont a kiesési zónából szeretne mindenáron szabadulni pontszerzéssel. A mérkőzés, mely a Bácska-pályán kerül lejátszásra, délután fél háromkor kezdődik. Ezt megelőzően 1/1 órai kezdéssel az I. b. csapatok játszanak bajnoki mérkőzést.

A Bácska Szentára megy át, ahol a SzAK-kal már lejátszott öt percet. A hátralevő nyolcvanöt perc komoly próba elé állítja a bajnokságot, mely csak abban az esetben győz, ha végig komolyan veszi ellenfelét.

Szomborban két mérkőzést játszanak le: a Kula—Szomb. Sport és a Vrbászi SC—Amateur. Az otthoni környezet előnyével startoló szombori csapatok a mérkőzések favoritjai.

Lövészetgyűlés alakult Szuboticán. Szombaton délelőtt alakult meg Szuboticán a beogradi lövészetgyűlés szuboticiái fiókja. Az alakuló közgyűlést Damjanovics Milorád tábornok nyitotta meg. Az elnök az egyesület célját ismertette a nagyszámú jelenlevőkkel. Kifejtette a tábornok azt is, hogy az ilyen egyesület tagjai rövidebb katonai szolgálatban részesülnek. Az egyesületnek minden tizen-nyolc-ötvenéves állampolgár a tagja lehet. A közgyűlésről üdvözlő táviratot küldtek Alekszandar király Őfelségének, aki az országos lövészetgyűlést védnöke. Azután megválasztották a tisztikart. Elnök lett Damjanovics Mirosláv tábornok, alelnökök Gyorgyevics Dragoszláv polgármester és Hudovszki Iván gyógyszerész, titkárok Gerdec Tószó anyakönyvvezető és Miálkovic Milán őrnagy, pénztáros Sztojko Nemanja százados. Választmányi tagok: Petrovics Dusán tábornok, Lukics Dusán ezredes, dr. Evetovics Mátyás helyettes-polgármester, Petic József dr. ügyvéd, Szántó Gábor dr. orvos, Hoffmann Kálmán dr. városi tanácsnok, Svábics Szvetisláv pénzügyigazgató, Budincevics István pénzügyigazgatósági főpénztárnok, Kulics Alekszandar pénzügyi főellenőr, Dédics Nikola ügyvédjelölt, Gyorgyevics Punisa, Jonevics Mihály és Szkenderovics Mihály egyetemi hallgatók, Malagurszki József, Petic Mihály, Csóvics Ferenc, Csóvics Tamás, Vukov Gergely és Prokesch Mihály dr. földbirtokosok és Pérics Arszen joghallgató.

Kerékpárverseny Noviszadon. Noviszadról jelentik: Az »Achilles« Noviszadi Kerékpárverseny 1926 november hó 14-ikén tartja meg házi kerékpár versenyét a Futaki országúton. A versenyen csak azok az egyetemi tagok indulhatnak, akik nincsenek tagdíjjátrálokban. Díjazás tiszteletdíjakkal és oklevelekkel. Nevezéseket minden este tíz óráig lehet az egyetemi helyiségben leadni. Az elődöntésre kerülő versenyszámok: I. 40 km. országúti verseny I. osztályú futók részére. II. 1000 m. megnyitóverseny II. osztályú futók részére. III. 1000 m. hölgyverseny. IV. 3000 m. sprintverseny I. osztályú futók részére. V. 6000 m. hármasverseny II. osztályú futók részére. VI. 1000 m. sprintverseny ifjúságiaknak. VII. 1000 m. sprintverseny kezdők részére. VIII. 6000 m. 5-ös staféta A, B, C, D. csapatok részére.

Átszervezték az Obilics csapatát. Beckerekéről jelentik: A nemrég megindult bánáti bajnoki mérkőzéseken az Obilics csapata egymásután több nagy vereséget szenvedett. Valószínűleg ez a körülmény vitte rá az egyesület vezetőjét, hogy csapatát újjászervezze. A gyengébb fiatal játékosokat kiemelték a csapatból és helyükbe csupa kipróbált régi játékosokat állítottak be. A csapatba most belépett a kitünő **Baldzs, Vitaszek,** a volt zagrebi válogatott, **Gavrilov,** aki most került vissza Beckerekre és **Avramov,** aki megint aktív játékos lett és **Podgradszki** alelnökkel együtt a csapat kiképzésében is élénk részt vesz. Az új összeállítású csapat először a múlt vasárnap állt ki a Radnicskival, amely pedig az egyik legjobb becskeréki csapat és 3:2 (0:2) arányban győzött.

KINTORNA

A vízvezetékjavító munkás: Bocsnatot kérek, itt repedt meg egy vízvezetékcső?

Olaszországban: Miért kísérik karabinierik azokat az apró gyermekeket? — Ezek a Mussolini merénylője nagybátyjának a sógoránál szolgáló portás unokatestvérének gyermekei.

Az asszony a halálos ágyán így szól férjéhez:

— Ugye, ha meghalok, újra megnősülsz?

— Soha! — mondja a férj.
— Hát úgy szeretted engem?
— Egyrészt az — mondja a férj — másrészt elég volt nekem egyszer.

A tanító felszólítja Samukát:

— Na Samu, mondjál egy helyhatározót.
— Az édesanyám — mondja Samuka.
— Micsoda buta válasz ez?
— Nem buta, kérem. A moziban az én édesanyám határozza meg mindenkinek a helyét.

MALACHIN (Grossinger) felfrissíti a vért, táplálja és erősíti az idegeket s így nélkülözhetetlen mindenkinél akinek szervezete legyengült vagy akinek idegei merültek ki az élet küzdelmeiben.

A MALACHIN egy pompás ízű a malaga borból készült ital, amely fokozott munkára képesíti a testet és a szellemet.

Erő, egészség, életöröm jár egy **MALACHIN** kura nyomán.

Kapható minden nagyobb gyógyszerárban.

Gyári lerakat: 10255

Grossinger-féle Szt. Háromság gyógyszerárban Novisa, — a kath. nagytemplom mellett, Trg. Oslobodjenja.

KÖZGAZDASÁG

Középeurópai tőzsdék ankétja az egészség mérlegelés ügyében. Noviszadról jelentik: A bécsi tőzsde titkári hivatala megkereste az összes közép-európai tőzsdéket, hogy mindenütt ugyanolyan minőségű mérleget használjanak, hogy ezáltal a gabonatermének minőségi súlyának megállapítása egyenesen történhessen. Számtalan panasz merült fel, hogy ugyanannak a gabonaműnek minőségi súlyát több tőzsdén többféleképpen állapították meg, ami bénítólag hatott a nemzetközi gabonakereskedelemre. Ezért december 2-ikán és 3-ikán a bécsi tőzsdén értekezlet lesz, amelyen a noviszadi tőzsdét dr. Petrovics Bránkó főtitkár fogja képviselni.

A zagrebi papírgyár terjeszkedése. A zagrebi papírgyár, amely röviddel ezelőtt kezdte meg az egy oldalt simított, a mindkét oldalon simított és a gépsima csomagoló papírok és papírzacskók gyártását, üzemet ma már annyira megnagyobbította, hogy vezető szerephez jutott belföldön és a külföldi gyártmányokat is kiszorította az országból. A gyár által forgalomba hozott papírok és papírzacskók minősége minden tekintetben eléri a sokkal drágább külföldi minőségeket, azonkívül pedig a gyár nyabban az árakat is jelentősen leszállította, úgyhogy ma már az egész belföldi szükségletet majdnem teljes egészében a gyár látja el. A gyár újabb a gépsima és a simított nyomópapírok gyártását vette fel munkaprogramjába. Ezek a cikkek hihetetlen nagy mennyiségben jutottak be eddig külföldről, minthogy a hazai gyárak a szükségletet megközelítőleg sem tudták fedezni. Minden remény meg van arra, hogy a cég új kereskedelmi vezetőségének sikerülni fog a gyár kapacitását még fokozni és azáltal az árakkal a belföldi papíri piac árait szabályozni fogja.

RÁDIÓ-MŰSOR

(A város melletti szám a hullámhosszt jelenti)

Hétfő, november 8

Bécs (531): 11: Koncert. 16.15: Hangverseny. 20.05: Szlav-est.

Milanó (320): 16.35: Jazzband. 21: Az »U. R. J.« kvintett koncertje. 23: Jazzband.

Zagreb (350): 19.45: Előadás. 20.15: Koncert. 21.30: Hírek, devizakurzus, időjárás.

London (365): 16.30: Jazzband. 18.15: Koncert. 20.30: Hangverseny. 24.15: Táncczene.

Róma (425): 17.15: Jazzband. 21: Koncert.

A vétel tisztaságát csak

Kremenetzky lámpával fokozhatja

Minden jobb rádióüzletben kaphatja!

Konrath D. D. Subotica

Lipce (452): 16.30: Koncert. 22.15: Táncczene.

Berlin (504): 17: Hangverseny. 20: A »Gerolsteini nagyhercegnő« Offenbach operettje.

Budapest (560): 9.30, 12 és 15: Hírek, közgazdaság. 17.02: »Az asszonyok iskolája« Szederkényi Anna előadása. 17.40: Cigányzene. 20.30: Operaest. 22: Kamarazene.

Kedd, november 9

Bécs (531): 11: Koncert. 16.15: Hangverseny. 20.05: Kamarazene.

Milanó (320): 16.35: Koncert. 21: Hangverseny. 23: Jazzband.

Zagreb (350): 19.45: Eszperantó kurzus. 20: Kamarazene. 21.30: Hírek, devizakurzusok, időjárás.

London (365): 18.15: Kvartett. 21: Koncert. 22.10: Hangverseny. 24: Táncczene.

Lipce (452): 12: Koncert. 16.30: Hangverseny. 20.30: Orchesterest.

Berlin (504): 17: Koncert. 20.30: Hangverseny.

Budapest (560): 9.30, 12 és 15: Hírek, közgazdaság. 17.02: A m. kir. operaház zenekarának hangversenye, Komor Vilmos vezénnyel. 18.20: Rádióamatörposta. 19: Operaest, bezárólag táncczene.

TŐZSDE

Zürich, nov. 6. **Zárlat:** Beograd 9.18, Páris 17.20, London 25.15 ötnyelcéd, Newyork 518.75, Brüsszel 72.175, Milanó 22.175, Amszterdam 207.40, Berlin 123.30, Bécs 73.25, Szófia 3.75, Prága 15.36, Varsó 57.5, Budapest 72.70, Bukarest 2.775.

Noviszadi terménytőzsde, nov. 6. Buza 5 vagon bácskai 75 kilós 287.5—290 dinár, 1 vagon bácskai 77—78 kilós 291 dinár. Rozs 1 vagon bácskai Kikinda 210 dinár. Tengeri 2 vagon szerémi száritott India 155 dinár, 3 vagon szerémi száritott India 159—160 dinár, 1 vagon bácskai régi Szentá 180 dinár, 2 vagon bácskai új 130 dinár. 1 vagon kölesmag 165 dinár. Liszt 0-ás G. bácskai 1 vagon 460 dinár, 1 vagon 2-es bácskai 410 dinár, 2 vagon 6-os bácskai 290 dinár, 1 vagon 6-os bánáti 285 dinár. Korpa 1 vagon szerémi 110 dinár, 1 vagon bácskai 110 dinár. Irányzat: változatlan. Forgalom: 23 vagon.

Budapesti gabonátőzsde, nov. 6. A határidőpiacon az árak változatlanok, a forgalom csekély. Hivatalos ármegállapítások ezer koronákban: Buza novemberre 392—393, zárlat 392—393, márciusra 426—429, zárlat 426—427, májusra 426—428, zárlat 426—427, rozs márciusra 335—339, zárlat 335—336. A készáru piacon az üzletmenet vonatott, a buza és rozs ára változatlan, a sörárpa 10.000, a zab 5000 és az új tengeri 2500 koronával drágult. Hivatalos árfolyamok ezer koronákban: Buza 375—397.5, rozs 300—305, árpa 245—265, sörárpa 340—370, köles 185—195, zab 220—235, tengeri 260—265, új tengeri 192—195, repce 565—570, korpa 167—170.

Csikágói gabonátőzsde, nov. 6. Buza decemberre 141, buza májusra 145.5, buza júliusra 137.875. Tengeri decemberre 70.875, tengeri májusra 79.625, tengeri júliusra 82. Zab decemberre 43.625, zab májusra 48, zab júliusra 47.2. Rozs decemberre 97.625, rozs májusra 104.875.

Newyorki gabonátőzsde, nov. 6. Buza őszi vörös 152.875, buza őszi kemény 155.875. Tengeri 84.875. Liszt 700—740. Irányzat búzánál szilárd, rozsnál tartott, tengerinél nyugodt.

Strogoff Mihály a cár futárja
Simay grófnő és Rigó Jancsi
Az erdészleány

Metropolis

Schellenberg Testvérek

A fekete sas

Mačiste az oroszlánketrecben

BALKÁN FILMEK

NOVISAD

10204

3% Speedoil benzinben

megtakarít magának benzint, olajat és javításokat. — Kérdezze meg képviselőnk egyikét

American Auto Weigand i Drug vagy Automobilija Subotica

KÖNYVEK

Véres napok, cári rabok. A világhírű író, Ossendowski új könyvében, mely a Véres napok, cári rabok címet viseli, az orosz-japán háborúból s az utána következő forradalomból való élményeit írja meg. A könyv tetőpontja a szibériai börtönélet leírása. Ossendowski maga is átszenvedte ennek minden szörnyűségét, mikor a forradalom leverése után a cár emberei börtönbe vetették. A mit ír, az mind közvetlen élmény, melyet példátlan írói erővel ad át az olvasónak. Az új könyv méltán sorakozik Ossendowski eddigi megjelent Állatok, emberek és istenek, s Ázsiai fitkók, ázsiai emberek című könyveihez. Saió Aladár kitűnő fordításában a Franklin-társulat adta ki valóban izléses kiállításban. Ára 125 dinár.

Az okkultizmus és a modern világkép. Van-e tudományos értelme és jogosultsága az okkultizmusnak? Merő babona-e, amit a spirítiszták és egyéb okkult dolgokkal foglalkozók csinálnak, vagy csakugyan vannak-e olyan jelenségek, amelyek a természetén tülki világba vezetnek? Ezeket a kérdéseket minden művelt ember fel szokta vetni magában, különösen ma, mikor egyre jobban szaporodnak a spirítizmus hívei. Igen jókor jelenik meg tehát a kiváló német tudós, Oestérreichi Konstantin *Az okkultizmus és a modern világkép* című könyve, mely teljesen tudományos módszerekkel s beható tanulmányozás alapján vizsgálja mindazokat a jelenségeket, melyeket az okkultizmus neve alatt szoktak összefoglalni. A könyvet a Franklin-Társulat adta ki Ára 68.750 magyar korona. Mindkét könyv megrendelhető a Minerva könyvostálvánál.

Szerkesztői üzenetek

B. J. Mali-Idios. Csak teljes névvel elleátott levelekre válaszolunk. Találmány szabadalmazását a minisztérium szabadalmi hivatalától kell kérni. 3-4 hónap is eltelik, míg az engedélyt megkapja.

P. I. Beograd. Mi Braziliába fordultunk rokonok felkutatására, azonban választ nem kaptunk.

U. F. Temerin. A helyi hatóság tévesen értelmezi a vasárnapi munkaszünetről szóló rendeletét. Vasárnap délelőtt 10 óráig árusíthatók a piacra és az üzletekben is, tehát zöldségféléit lehet árusítani, amint itt Szubotícán és Noviszadon is árusítanak.

B. Gy. Bezdán. A tanonciskola igazgatójának igaza van. Önnök, ha nincs négy középiskolája el kell végezni a tanonciskola három évét vagy pedig a minisztériumtól engedélyt kell kérni, hogy vizsga nélkül is kiadják az igazolványt.

K. J. Kraljevićevó. Irtunk Beogradba, hogy ügyénc nézzenek utána.

Hű olvasó Noviszad. Nincs semmi mód rá, hogy Ön, mint nagykorú kényszerítse az apját, hogy Önt törvényes fiának elismerje.

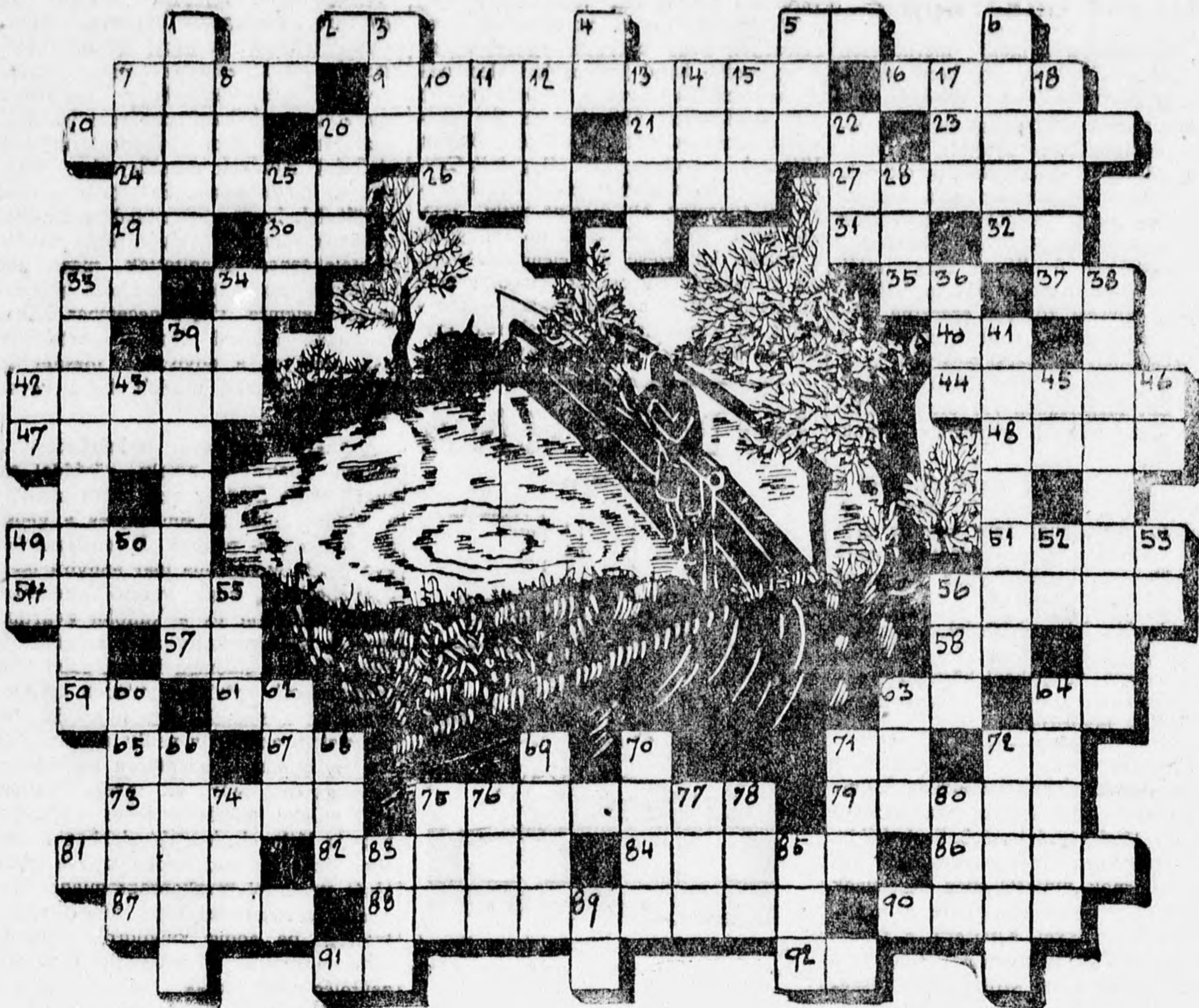
Telecska. Olyan rendelet, hogy a kereskedőknek az államnyomda építéséhez személyenként kétszázötven dinárt kell fizetni, nem volt és így az illető jegyző ezen a címen jogtalanul szedett be 250 dinárt az egyes kereskedőktől

Bánáti olvasó. A Narodna Banka főleg visszszámolási és export hitelt ad, úgyhogy kisiparos és kiskereskedő nem igen remélheti, hogy hitelt kap tőle. Ellenben nemsokára megalakul az Országos Iparosbank, amelynek feladatai körébe tartozik a kisiparos hitelgényének a kialakítása.

S. A. Ha a férje hibájából kimondják a válást, akkor a férfi egész vagyona a házasság alatti szerzett közszerzeménynek tekintendő, amelynek a fele része önt illeti meg. Az esetben, ha a házasság felbontásában a férjet találják hibásnak, akkor a törvényszék valószínűleg kimondja azt, hogy a gyermek az anya ellátása alatt marad. A házassági bontóperhez ügyvédi képviselőt szükséges és azt ajánlunk, hogy forduljon pan-csevói vagy szubotícai ügyvédhez. Egyébként a házassági jog tekintetében a Vajdaságban a régi magyar törvények vannak életben. A feleség a férfi beleegyezése nélkül nem hagyhatja el a közös lakást, mert a lakóhely meghatározása a férfi iosa, ha azonban a férfi magatartása teszi szükségessé, hogy a nő elhagyja, a nőtartásra és gyermekeltartásra a bíróság a férjet kötelezi.

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Megfejtése 10 egység.

Vízszintes:

2. Egyszerű szerszám
5. Igekötő
7. Török bíró
9. Észös, szomorú novemberi napok hangulata
16. Európai félsziget
19. Urhölgy angolul
20. Középkori zsidó lázadó
21. Női név
23. Volt európai uralkodó névelővel
24. Ilyen holtban vesszük a télkabátot
26. Vasúti szállítást megelőzi
27. Nem fél az idők mohától
29. Betű fonetikusan
30. Névelő franciául
31. Pusztá németül fon.
32. Megduplázva becéző női név
33. Régi mérték
34. Verekedő igéje
35. Igekötő
37. Két egyforma mássalhangzó
39. Keresztrejtvény megfejtője is ezt teszi
40. Nagyon kellemetlen érzés
42. A szírvány hét...
44. Képviselőválasztása révén nevezetes magyar község
47. Egyesülés, közkeletű idegen szóval
48. Ut, közkeletű idegen szóval
49. A parafa dugó németül
51. Hindu királyi neve
54. Erős más szóval
56. Holtá után ide tér vissza
57. Adok latinul
58. Kötőszó
59. Rangjelző szóeska
61. Görög betű
63. Ezt a két szót tanultuk először elolvasni
25. Öreg, idegen nyelven
20. Amerikai állam rövidítése
22. Elmulik felettünk
64. Ezt a két szót tanultuk először elolvasni
65. Rag
67. Kötőszó
71. Névtű
73. Ilyen élet legszebb a világon
75. A lakás egy része
79. Európai tenger
81. Nagy sivatag
82. Régi lövészköz
84. A hajó egy része
86. Görög nyelvjárás
87. Ide száműzték Ovidiust
88. Finom ital

90. Kevésbé finom étel
91. Télen sokra van szükség
92. Ez a szó ebből a keresztrejtvényből sem marad ki.

Függőleges:

1. Ösmagyarok istene
3. Önmagába visszatérő görbe vonal
4. Házörzö
5. Német folyó
6. A működvelő halász foglalkozása
7. Az »Elvált asszony« egyik férjiszerplője
8. Német személyes névmás fon.
10. Halottak napján ide látogatunk
11. Istennő
12. Női név
13. »Keményen« latinul
14. Az első részeg
15. Névelő, ahogy a cigány kifejti
17. »Ritka« németül fon.
18. Ilyen tézsta kerül karácsonykor az asztalra
28. Férfi név
33. November virága
34. Bárány
36. Élet, más szóval
38. Hónapnév
39. Az iparos pályája kezdetén (az ik végződés nélkül)
41. Ha megcsókolják ilyen az ártatlan lány
42. Esél, ahogy a rejtvényekben írják
43. Helyi és idő határozó rag
45. Az ur visszaja
46. Két egyforma magánhangzó
50. A római — mássalhangzó
52. A víznek is, meg a kenyérnek is van
53. Mint 46. vízsz.

55. Az újságban sok van
56. Hölgyek ajkára patikaszer varázsolta
60. Férfinév
62. Északi férfinév
63. Kalap márka
64. Olasz város
66. Arkangyal neve
68. Budapesti napilap
69. Férfinév
70. Az életnek is vannak, (ékezet felesleges)
71. Nagy spanyol napilap
72. Az ájtatos ember ezt csókolja meg gyónás után
74. Modern költő számüzi
75. Latin névmás
76. Tegező ige végződése
77. Szanszkrit főisten
78. Megfordítva óbor, egy betű hiányzik
80. Keresztrejtvényekben népszerű női név
83. Ugyanez, de egy másik női név
85. Zsebben is jár
89. Házi állat (fonet)

Legjobb, legtökéletesebb a

TUNGSRAM RADIO

Önnök se szabad más készüléket venni!

Recsegés és minden mellékzörej nélkül működik minden időben.

Lerakat és bemutatás **De-Dion-Bouton** autószerkezet, Szubotícán Alekszandrova utca 6. szám.

Mielőtt rádiókészüléket vesz, tekintse meg a Tungsrám készüléket működésben.

NYILT-TÉR

Senat Grada Subotice.

Oglas.

Senat grada Subotica stavlja do znanje, da će dolenavedene lokale uz

Javnu ofertalnu licitaciju

da izda u zakup, počevši od 1-og maja 1927. god.

I. U zgradi hotela »Beograd«

na rok od deset godina, počevši od 1-og maja 1927. g. do 30-og aprila 1937. god.

- a) hotel sa 32 prosorije,
- b) restauracija,

c) kafana sa pripadajućim stanom, tavanom, podrumom i nuzgrodnim postorijama, kako se isto označene na nacrtu, koji je priključen dražbenim uslovima.
II. U zgradi hotela »Beograd« na rok od šest godina, to jest od 1-og maja 1927. god. do 30-og aprila 1933. g. Lokal br. 1. koji za sada firma Antun Kramer i Drug drži u zakup. Ovaj lokal sastoji od 5 prosorija i podruma.

III. U zgradi gradske kuće isto na šest godina, to jest od 1-og maja 1927. g. do 30-og aprila 1933. g.

1. Lokal br. 1., 2. i 3. koji su za sada u svrhu staklarnice od Karla Krauzera uzeti u zakup. Predmet zakupa čina 2 prostorije i jedan veliki podrum.

2. Lokal br. 13. koji za sada u svrhu obučarske radnje Andrija Mezei drži u zakup.

Ko od ovih lokala koji želi u zakup uzeti, to ima da svoju propisno taksiranu ponudu u zapečćenim omotu preda u senatski eksibit (gr. kuća 1/2 sprat br. 14.) do pre podne 10 časova 27-og novembra 1926. g.

Na ponudi spolja ima se označiti broj lokala koji u zakup uzeti namerava, ime sadašnjega zakupnika i ime ponudioca. Ponudioci pre nego što bi svoje ponude podneli bili dužni su u ime zaobine položiti bar četvrtinu ponudjeno zakupnine u gotovom novcu ili uložnoj knjižici gr. štedionice u gradsku domaću blagajnu a priznanica o ovom imaju priključiti ponudi.

Kasnije podnete ponude neće se uzimati u obzir. Otvaranje prispelih ponuda će da se izvrši pre podne u 11. časova 27-og novembra 1926. g. u zvaničnim prostorijama gr. ekonomskog odeljenja (gr. kuća II. sprata br. 129.) na kojoj mogu učestvovati i ponudioci, ili njihovi zastupnici.

Ostali uslovi dražbe mogu se doznati za vreme zvaničnih časova u uredu gr. ekonomskog odeljenja, gde se mogu dobiti i formulari ponuda.

aSubotica, dne 3-og novembra 1926. god.

Gradski Senat.

Felhivás.

Felkérjük a Pomoc kiházásító és temetkezési egyletnél beírott suboticei tagokat, hogy könyvecskékkel 48 óra alatt saját érdekükben felvétel és tagkönyvecske kicserélése végett jelentkezni sziveskedjenek, tekintettel arra, hogy a Pomoc vezetőségével a szerződés-megállapodás megtörtént a tagok anyagi érdekeiknek figyelembe vételével.

Tudomásra hozzuk azt is, hogy november havában a kifizetések megkezdődnek.

„NADA“

kiházásító egyeslet
Subotica, Sudarovičeva 52

Árlejtési hirdetmény.

Rumenka-Kiszácsi vízi társulat folyó hó 12-én d. e. 11 órakor Kiszács község-házán nyilvános szóbeli árlejtés utján kiadja a főcsatorna tisztítását 8891 méter hosszban a Jegricska beömlésétől számítva. A föltételek kiszácsi község jegyzőinél megtudhatók. Leteendő 3000 din. kaució.

Kiszács, 1926. november 4.

Pavle Popović-Pecija
társelnök.

Hirdetmény

A felszámolás alatt levő Keresztény Fogyasztási Szövetkezet Stara-Kanjiza szállás (Dolina). A f. évi november 20-án d. e. 10 órakor a helyszínen nyilvános önkéntes árverésen el fog adatni. Kikiáltási ár 50.000 dinár, a venni szándékozók az árverést megelőzően 10% bánatpénzt a felszámoló bizottság kezelihez letétbe helyezni kötelesek.

Doline, 1926. október 25.

A felszámoló bizottság
Rövid András
elnök.

446/1926 poslovni broj.

Dražbena objava.

Dolepotpisani Dr. Ivan Zagorica kraljevski javni beležnik u Senti ovim na osnovu ovlaštenja Mačaja Marton okružnog prote oporučnog izvršitelja starokanjiškog stanovnika, objavljujem, da ću pokojnog Istvana Gozon, bivšeg preposta ostavinu, sačinjavajuće pokretnine inventarisane od strane moje pod Ost, brojem 182/1926 tek. godine 13-og i 14-og oktobra pod stavkom 1-142 i to raznovrsnu stočnu piču, burad za vino, kola, konje, amove, ekonomske rekvizite, svinje i za obradivanje vinograda potrebne stvari 11-novembra u 14 sati a prema potrebi nastavno 12-og novembra tekuće godine i u sledećim danima izuzimajući nedeljni dan u 10 sati pre podne na licu mesta na pustari pok. Stevana Gozon u Popoviću preko od željezničke stanice, u inventaru po stavkom 143-249 naznačene pokretnine sobne nameštaje na licu mesta u Senti u zgradi Gornjogradske Rimokatoličke Plebanije 12-og novembra tek. god. pre podne u 10 sati, na javnoj dražbi, onome koji bude najveću ponudu učinio, za gotov novac prodati.

Kupci su dužni kupljene stvari odmah sa lica mesta odneti.

Pristojbu na kupovinu snose kupci i dužni su istu odmah po svršetku dražbe postupelom kr. javnom beležniku na ruke isplatiti.

Uslovi dražbe i inventar o pokretninama koje će se na dražbi prodati mogu se za vreme zvaničnih časova od 8-12 i od 14-17 sati u Senti u Stevana Sremca ulici pod brojem 6 nalazećem se mom zvaničnom uredu videti.

Senta, 3-eg novembra 1926 godine.

Dr. Ivan Zagorica
kralj. javni beležnik

10237

446/1926.

Árverési hirdetmény

Alulírott dr. Zagorica Iván sentai kir. közjegyző, Márton Mátyás kerületi Esperes Ur, végrendeleti végrehajtó, starakanizsai lakos megbízása folytán ezennel közhírré teszem, hogy néhai Gözon István prépost hagyatékát képező és az általam 182/1926 ügyszám alatt folyó évi október hó 13-án és 14-én 1—249 tétel alatt leltárba foglalt ingóságok f. (1926) évi november hó 11-én (csütörtök) délután 2 órai, f. hó 12-én (péntek) délelőtt 10 órai és esetleg a szükséghez képest a következő napokon — vasárnap kivételével — minden nap délelőtt 10 órai kezdetele a helyszínen, vagyis a fenthivatkozott leltár 1—14 tétel alatti takarmányfélék, boroshordók, kocsik, lovak, szerszámok, gazdasági felszerelések, sertések, a szőlőműveléshez szükséges tárgyak st. Sentán a paphalmi tanyán folyó hó 11-én d. u. 2 órakor, míg a leltár 143—249 tétel alatti butorfélék Sentán a felsővárosi plébánia épületében f. hó 12-én d. e. 10 órakor nyilvános árverésen készpénzfizetés ellenében a legtöbbet ígérőnek el fognak adatni.

A vételi illetéket vevők viselik és kötelesek azt az árverés befejezésekor az eljáró kir. közjegyző kezelihez készpénzben azonnal lefizetni és a megvett tárgyakat azonnal elvinni.

Az árverésre kerülő ingóságok leltára közjegyzői iradamban (Stevana Sremca ul. 6.) a hivatalos órák alatt d. e. 8—12 és d. u. 2—5 óráig bárki által megtekinthetők. Senta, 1926. évi nov. 3.

Dr. Zagorica Iván
kir. közjegyző.

Poziv

članovima somborskog naruženja „Pomoć.“ S pozivom na dopis gl. red. kapetanije u Somboru od br. kap. 25491/1926. čast nam je sazvatí vanrednu skupštinu udruženja na dan 11-og o. m. pre podne u 9 sati u prostoriji kino-a Arena, u cilju donošenja rešenja stvari važne osnovne pravile.

Predsednik.

Felhivás

a sombori „Pomoć“ egyesület tagjaihoz. Hivatkozással a sombori rendőrfőkapitányság 25491/1926. kap. sz. átíratára, van szerencsénk folyó hó 11-én d. e. 9 órára az Aréna moziban összehívni az egyesület rendkívüli közgyűlését fontos alapszabályok tárgyában való határozatok hozatala végett.

10293

Elnök.

Figyelem! Kedvező alkalom!
Más üzlet átvétele miatt eladom kedvező feltételek mellett jól megszervezett és bevezetett zagrebi

tejcsarnokomat

Írásbeli ajánlatok „Dobra existencia“ jellegű alatt a Publicitas d. d. címre köldendők.

Oglas.

Senat grada Subotice stavlja do znanja, da će se dole označena trska na sledećim danima na licu mesta na javnoj dražbi prodati:

1. Dne 2. dec. pre p. u 8 sati 88 ⁶⁰⁰/₂₀₀₀ l. kelebijski rit.
2. „ 4. „ „ 8 „ 63 ⁵⁰⁰/₂₀₀₀ l. ludoški tabor
3. „ 7. „ „ 8 „ 42 ⁶⁰⁰/₂₀₀₀ l. ludoški vrbinjak,
4. „ 9. „ „ 8 „ 25 l. „ čurgo,
5. „ 11. „ „ 8 „ 29 l. „ veliki rit,
6. „ 14. „ „ 8 „ 52 ³⁰⁰/₂₀₀₀ l. „ Otok,
7. „ 14. „ „ 8 „ 64 ¹⁰⁰⁰/₂₀₀₀ l. „ suvi rit i 1 l. slano i krvavo jezero
8. „ 9. „ „ 8 „ 88 l. Palički rit od gr. kl. onice do ribarske kuće.
9. „ 11. „ „ 8 „ 33 l. Palički rit od ribarske kuće do Geigerovog salaša.
10. „ 14. „ „ 8 „ 64 l. Palički rit od šandorski vinograda do Ludoša.

Primećuje se, da se kupovna cena i biljegovina ima na licu mesta izaslatom odboru odmah isplatiti i da grad za slučajnu štetu ne odgovara.

Subotica, 8. oktobra 1926.

10265

Gradski Senat.

Értesítés.

Értesitem az érdekelteket, hogy Kálmán és Fischer molli fűszer- és vaskereskedő cégből Fischer Zoltán ur barátságos uton kivált.

Ebből kifolyólag a cégnél Fischer Zoltán urnak mint volt társnak mindennemű kötelezettsége és követelése folyó 1926. évi október 4-től megszűnt.

Az üzletet Kálmán Adolf név alatt tovább vezetem.

Tisztelettel

Kálmán Adolf

10196

fűszer- és vaskereskedő

ÁLLATTENYÉSZTŐK!

Az országban már mindenki tudja, hogy májméltolykór ellen a legjobb szer a

„DISTOL“

amelyet a hazai KASTEL d. d. vegyészeti, gyógyszerészeti gyár r. t. gyárt.

Őrizkedjék utáztatoktól és hamis Distol-tól

Csak olyan kapszulát fogadjon el, amelyen a „DISTOL“ bélyegző látható

A „DISTOL“ árai:

Kapszula báránynak drbja 3.50 din.
„ szarvasmarhának „ 11.50 „

Kapható minden gyógyszerárban
Utastással és felvilágosítással szolgál a gyár

ADAGOLÁSI TÁBLÁZAT

Báránynak és kecskének:		20 kg-ig 2 báránynak való kapszulát 2 napra	
20—25	3	25—35	4
35—45	5	45—55	6
Szarvasmarhák:		50 kg-ig 2 marhának való kapszulát 4 napra	
50—100	4	100—150	6
150—200	8	200—250	10
250—300	12	300—350	14
350—400	16	400—450	18
450—500	22	500—550	22

„KASTEL“ tvornica kemijako — farmaceutickih proizvoda d. d., KARLOVAC 8459

D. N. Jovanović ügyvéd

Beograd, — Terazija 3.

Végez mindennemű ügyvédi megbízást.
Közbenjár bármely hatóság nál.

A legmodernebb férfi és női cipők raktáron

Merték után a legdivatosab cipők angol és francia divattalp szerint. Javítások olcsón és izléseesen
Altman cipőüzletében Subotica, Vilsova ul. 16. Fazekas-báz.

Télen, ködben és nedves időben
ne menjen ki az utcára

mielőtt nem vesz szájába

VALDA-PASZTILLÁT

amely megvédi Önt a

meghűléstől, köhögéstől, gégebajoktól, hurutoktól, influenzától stb.

Arra ügyeljen, hogy eredeti

Valda-pasztillát

kapjon, amelyet minden gyógyszerárban és drogériában megvehet

Ügyes

hirdetésakvizitort keres
CIMTÁR kiadóvállalat

Csak gyárosoknál, kereskedőknél és iparosoknál jól bevezetett urak ajánlatait vehetjük figyelembe. A cimtár eladását is nevezettek végzik.

Ajándatok „A 1927” jellege alatt
JUGOSLAV MOSSE D. D.

Beograd Terazije broj 25.
cimre küldendők.
10267

ABLAKÜVEG

minden mérethelyen legelőnyösebb áron

Drag. Obradović
gyári lerakata Beograd
Kr. Milana 31. (Uroševa Pivnica)
Telefon 31-96. 9652

Naponta friss vágásu

husok, szalámi, sonka, zsir, füstölt szalonna és friss felvágottak kaphatók

Szabadosnál

Subotica, Városház-épület
Tanoncok felvételnek.
9581

Weitzenfeld és Társa Subotica

Detailizlet: Városi bérpalota. — Telefon 192.
Engros: Wilsonova ul. 7. — Telefon 190.

Z S Á K
ZSINEG
PONYVA
PONYVA KÖLCSÖNZÉS.

Képzett kellékek mint: butorszövet, matrácgradlik, afrik, lószőr, pehelytollpótló, önműködő roletta rudak, linoleum, szőnyeg, lópokrócok, gyapju és utitakarók.

LEGOLCSÓBB ÁRAKI

Cipészüzletemet

Cara Dušana ul. 5., saját házamba (Vas Ádámmal szemben) helyeztem át, ahol mérték után a legolcsóbban és a legújabb modellek szerint vállalkok rendelést

NAGY FERENC cipésmester

Minden nagyobb nemzetközi verseny győztese

TATRA-AUTÓK

megérkeztek. Az automobilon csodája, a víz megfagyása lehetetlen, tehát mindig üzemképes, a legpraktikusabb autó. 100 km-re 5 kg benzint és 0,2 kg olajat használ. Megtekinthető

AUTÓGARÁZS NOVISAD

Sibinjani Janku ulica 22.

A szép tiszta, fehér és bársonysima arc titka

a nagyenyedi Kovács-arckenőcs és borax-zsappan használata

Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és illatszertárban

Főlerakat: Hercl drogéria, Subotica
Aleksandrova ul. 1., Beograd-szállóval szemben

Női teli kabát különlegességek

Kasha Duvetine	Din. 230
Cybelin melé	" 230
„Royal“	" 240
Posztó melé	" 230
Velour de Lain	" 165

Egyes kabátokra selyemmel átszövött különlegességek
LA CHARMOLAIN
ruha és komplett anyag különlegességek
Divatselymek, új minőségek és új színek
Bársony férfiruha ujdonság!
Kabát, raglán és öltöny szövetek óriási választékban.
Legfinomabb férfi szövet öltönyre teljes béléssel ca D. 1100

Pero Vujković divatáruháza
Subotica
Krossmajerova u. 5

Friss banán

a husnál és tojásnál táplálóbb déligyümölcs, dus cukortartalommal. Közvetlen behozatal Los Palmasból.

Klein Géza és Fiai cég

fűszer- és csemegékereskedésben, Subotica

ALLAMI FELÜGYELET ALATT!

A legolcsóbb áron árusít nemes

szőlő oltványokat

a legkisebttől a legnagyobb mennyiségben. — Asztali és fajborkhoz saját telepeiről. — Faj és ár árjegyzék szerinti. Árjegyzék kívánatra ingyen. (1. és 2. osztályú Montikoli és Marvadere gyökerező oltványok) továbbá nemesített gyümölcsfa és rózsaszőlő oltványok.

MITA CVETKOVICS

mintaszőlő és szőlő oltvány telepein

10255 Grobljanska ul. 28. NOVISAD Grobljanska ul. 38.

M é z

elsőrendű pergefett mézet minden mennyiségben vásárol az Országos Magyar Méhészeti Egyesület Vezérképviselője Budapest IX., Bakáts-utca 8. — Mintázott ajánlatra 9850 postafordulattal válaszolunk.

Elsőrendű téglamestert

a cserép és téglaprés kezelésében jártast

keres egy nagy téglagyár

Csak elsőrendű erőket ajánlatait kérjük a fizetési igényeik megjelölésével és eddigi működésük rövid körülírásával a lap kiadóhivatalának beiktatni.

Házhelyek

a Párhuzamos uton kedvező feltételek mellett eladó. — A telek három utcára szól. Érdeklődni a Berger malomban Suboticián.

ÜZLET BEOGRADBAN

Egy jömeneteli férfi és női divatáruháza teljes leltárral Beogradban

ÁTADÓ

Az üzlet a város központján a legforgalmasabb helyen fekszik. Érdeklődők forduljanak

Haas Oszkárhoz, Novisad, Žitni trg 20.

Szabó! V A T T A Paplan!
eredeti gyári áron kapható
S. KRAMER, SUBOTICA
Nagyban! Trumbiceva ul. 11. Kicsinyben! 10046

KIFUTÓ

felvétetik
Industria
Željeznog Nameštaja i
Metala D. D.
Subotica
Palički put. 10240

Széna
Szalma
Szecska valamint
Tüzifa

legolcsóbban kapható
HORVÁTH JÓZSEF
takarmánykereskedőnél
Subotica, Trenkova ul.
Sánta-szanatóriummal szemben
Kívánatra házhoz szállít

KINTLEVŐSÉGEI BEHAJTÁSÁRA

SZÁLLITUNK CÉGNYOMÁSSAL ELLÁTOTT
FELSZÓLÍTÓLEVELEKET

SZERB-CIRIL, HORVÁT, MAGYAR ÉS
NÉMET NYELVEN

400 drb (100—100 minden nyelven)	Din. 140.—
800 „ (200—200 „ „)	„ 200.—
200 drb egy nyelven	„ 60.—
500 „ „ „	„ 100.—
1000 „ „ „	„ 160.—

SZÁLLÍTÁS UTANVÉTEL

MINERVA-NYOMDA R. T.
SUBOTICA

KÉPKERET KÜLÖNLEGESSÉGEK
FESTMÉNYEK GOBELINEK SZAKSZERŰ KERETEZÉSE
F. BACHINGER
SUBOTICA.
ÜZLET: KRÁLJA ALEKSANDRA ULICA 13.
ÜZEM: BENE SUDAREVIĆEVA ULICA 34.

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a raktáron levő áruim minden elfogadható áron kiárusítom

Miško Pančić Subotica, Fő-tér (Radić-ház)

HÁZASSÁG

Házasságot urikörökben, úgy bel- mint külállamokból is létrehozok a legnagyobbb diszkrécióval. — Marie Feies, Vel.-Kikinda, Cara Lazara ulica br 1625, 10258

Izr. 29 éves kereskedő ismeretség hiányában benősülne egyszerű család kereskedő leányához vagy fiatal özvegyhez. Leveleket »Boldog házasság« jelígre e lap kiadóhivatalába kérek. 10093

Házasságot legiobb családoknál diszkrétan elintézek. Megbizást elfogad »Doktorné« Szubotica. Uicim: Pašičeva 3. 9072

27 éves nőtlen, róm. kath. csinos fiatalember, aki haza szándékozik jönni Amerikából, aki kis pénzzel is rendelkezik, keresi oly csinos leányt vagy gyermektelen özvegy ismeretségét, akinek már van jólmenő üzlete vagy ahhoz való pénze. Csak részletes, teljes címmel és fényképpel ellátott levélre válaszolok. Cim: Johann Klark 5815 Benyiek Srt, Detroit, Michigan U. S. A. 10273

Magánvos nyugdíjas özvegyember oly hozzá illő tisztességes nő ismeretségét keresi házasság céljából, kivel hátralevő éveit boldogan töltené és aki halála után örökös lenne. Leveleket »Nem bánja meg« jelígre a kiadóba kér. 10208

Bársonykalapok már 150 dinártól kaphatók „PÁRIS“ SZENDI JOLÁNKA kalapszalonjában Szubotica, Pašičeva-ulica 9.

LEVELEZÉS

»Manon« mi oka annak, hogy levelemre válasz nem érkezett, pedig engedve vária »Ensián« jelígre a kiadóba. 10283

Szorgalmas jelígre levél van a kiadóban.

Cipészek figyelmébe!

Speciális felsőrész készítés mindenféle fazon szerint legocsióbban és legmodernebb kivitelben. **Róka István** 7344 Cipésfelsőrész készítő, Subotica, Zr. njski trg 16. (az udvarban)

Foglalkozás

Ispánt keresek szerémségi birtokomra, alsóbb gazdasági iskolával és gyakorlatlaltal. Szerb tudása megkívánatik. Vaidasági gazdák előnyben részesülnek. Belépés január 1. Aiánlatokat a novisadi kiadóhivataltól továbbít. 10044

Fiatal fűszerkereskedősegéd, ki a rövidáru szakmában is jártas, azonnal felvétetik. Freuer Ferenc, Temerin. 10089

Szükségem van mielőbbi belépésre vidéki ügyvédi irodámba egy a szerb nyelvben is teljesen jártas magyar és németül tudó gyakorlatlott ügyvédjelöltre; esetleg az illető irodámba társul is fogadnám. Cim a kiadóban. 10100

Tanonc és kilutó felvétetik Weiner Géza vaskereskedésében, Rudičeva ulica. 10103

Anständiges, besseres, deutsches Stubenmädchen wird für sofort gesucht. Anträge, Zeugnisse an Leo Fischer, Pančevo, Voivode Boiović ul. 14. 10120

Főmólnár hosszú gyakorlatlaltal, kitünő referenciákkal, állást keres azonnali belépésre. Cimeket: Gyetvay könyvkereskedés Baimok. 10133

Fahivatalnok állást keres. Külső-belső munkákban jártas, beszél három nyelven. Megkereséseket »4 évi prakszis« jelígre a kiadóba. 10134

Fogtechnikusnő nagy gyakorlatlaltal állást keres. Cim Karlovics, Novakanizsa. 10160

Jómezeiellenesű ügyes kiszolgálóleány, ki virágkötésben jártas, azonnali belépésre kerestetik. — Cim a kiadóban. 10163

4 éves fiu mellé intelligens német nevelőnő kerestetik. Francia tudással bírók előnyben. Aiánlatok »Nevelőnő« jelígre a novisadi kiadóba küldendők. 10168

Malmok és tenzeriszárítók, buzamosodák legzazdaságosabbá és versenyképessé tételét vállalja, kezelő személyzetet betanít, ugyszintén fentiek szakszerű szerelését vállalja. Több malom és erőgépek, ujak és használtak, olcsón kaphatók. Oláh Pál, Novisad, Niemačka ulica 13. 10169

Értesitem a n. é. közönséget, hogy **cipészüzletemet** Manojlovičeva ulica, Pletikosit pa oľába helyeztem át, ahol, **mérték után** a legocsióbban és a legujabb modellek után vállalom rendelést. **TÓTH ANTAL** cipész-mester 7048 Coana-tűkő- eladó

Gyermekkertésznő, aki több nyelvet beszél, kisebb gyermekekhez november 15-ére állást keres. Aiánlatokat »Gyermekkertésznő« jelígre a kiadóba kér. 10249

Papucsszegéd állandó munkára felvétetik Kovács Péter papucskészítőtől, Zabalj. 10271

Minden ügyben tessék bizalommal a rendőrség által jóváhagyott és bírólalag bejegyzett Első Nemzetközi Tudakozódó Irodához fordulni. Mindenemű engedélyeket, italmérési engedélyt, dohányárusítói engedélyt, utlevélet vizumot, ideiglenes és állandó tartózkodási engedélyt beszeresz a Nemzetközi Tudakozódó Iroda, Subotica, Aleksandrova ul. 9. 10233

KUBIKOS KORDÉKAT

használtat vagy újat keresek megvételre. Ajánlatokat: **VIG LAJOS** Senta cimre kérek. 10238

Fiatal leány állást keres szerb-német nyelvtudással. Maisal ut 142. 10176 Szerb, német, magyar órákat adok. Megedűsné tanítónő, Frankopanska ul. 43. sz. 10205

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbolygított jelígre leveleket továbbítunk. Kérdéseködésekhez válaszbélyeg melléklendő.

Vállalok könyvlefejtést, mérleg készítést, elhanvogolt könyvek rendbehozását, könyvszakértői munkákat, állandó órákonvvelést, könyvvitel tanítást. Borbély L. magán és bírósági könyvszakértő, Novisad, Postafiók 75. 10193

Utazók, kik a Voivodinán kívül az egész országban utaznak, napi 150—300 dinár keresetre tehetnek szert. Cimeket a kiadóba kérem. »Mellékiövedelem« jelígre. 10183

Szücs- és szőrmemunkák

a legszebb kivitelben és legocsióbban

Kopilovics szücsnél Subotica, B. Sudarević ul. 2

Zsidónő, ki gazdaságban már alkalmazva volt, felvétetik gazdasági háztartás vezetésére. Bővebbet Adam Róbert Subotica, Vilanvtelennel szemben. 10253

Rőtőskereskedősegéd állást keres, kiszolgált katonára. Beszél szerbül, németül és magyarul. Cim a kiadóban. 10254

Hivatalnok, szerb, német, magyar levelező, irodai és külső praxszissal, állást keres. »Szerény 26« Schmolka hirdetőirodába Novisad kér. 10256

Bejárónői állást keresek. Cim: Meduličeva ul. 10. 10244

Gyakornok, kereskedelmi érettségivel, szerb-német nyelv tudással azonnali belépésre kerestetik. Irásbeli aiánlatok fizetési igények megjelölésével »Gabona export« jelígre alatt a kiadóhivatalba intézendők. 10187

Intelligens középkorú házzvezetőnő, ki a háztartás minden ágában jártas, magános urhoz vagy anva-helyettesnek ajánlkozik vidékre is. Aiánlatokat továbbít »Bega« hirdető, Velikibečkerék. 10263

Megbízható, ügyes kiszolgálókisasszonyt keres a másodosztályu trafik. 10285

Mindenki csak a PYRAM

cipőkrémet használja!

Legocsióbb bevásárlási forrás kész női és férfi fehérműkben **POLLÁK LEÓNÁL SENTA** BÁCSKA. Kérjen árjegyzéket! 9715

Láng L. gépgyár R. T. Budapest 56

Ajánlja elsőrendű, jónévű, ismert gyártmányait: **DIESELMOTOROK légsűrítővel** **DIESELMOTOROK légsűrítő nélkül** **STABILGŐZGÉPEK** **FÉLSTABILGŐZGÉPEK** **GŐZKAZÁNOK** Mérsékelt árak. Kedvező fizetési feltételek. Rövid szállítási határidő. Díjtalan mérnöklátogatás. Azonnali részletes felvilágosítással szolgál! **Somogyi László okl. gépészmérnök** Subotica Kralja Aleksandra ulica 15

Filmzónóket felvesz Aida kézimunkaüzlet. Csirkepiac. 10178

Konvhakertészethez, mely Szuboticán van, szakértő feles kerestetik. Értekezni lehet Székely Ignác Skotus Viatora 32. Szubotica. 10186

Fiatal cukrászegédet azonnali belépésre felvessz. Koppert Jánosné Subotica. 10236

Takarítónő felvétetik. — Petrogradska ulica 17. Ugyanott egy takaréktűzhely olcsón eladó. 10229

Intelligens, egyedülálló nő, sok évi tapasztalattal, háztartásban jártas, magyar német nyelvet beszél, előkelő urházhhoz mint társalkodónő vagy házzvezetőnő menne, esetleg finomabb nevelőintézet vagy szanatórium vezetését is vállalná. Szíves megkeresésekhez a címet e lap adia meg. 10175

Intelligente Erzieherin mit Jahreszeugnissen, Kinderpflege- und Erziehungs-Kurs sucht Stelle. Briefe erbeten unter »Tüchtige Kraft« an die Administration. 10246

Litografiai MUNKÁK Legjutányosabban **FISCHER ERNŐ** GRAFIKAI MŰINTÉZETEBEN SUBOTICA

VÉTEL-ELADÁS

150 dinár egy vagon dunai homok, vagonba rakva, Dunapart, Bogojevo. A szállítást az árviz után újra megkezdtem. Adam József. 9586

Vendéglő házzal együtt, teljes berendezéssel eladó. Kerthelviség, tekepálya, biliárdasztal stb. — Cim: Bozsóki M. Novibečei. 10010

Nea-Crem legmegbízhatóbb arc- és kézápoló **KORONA GYÓGSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA**

Olcsó cipővásár. Üzletát-szervezés miatt az összes raktáron levő cipőmet minden elfogadható árban elárusítom. Gonda cipőüzlet, Pašičeva 7. 10062

Mercedes 8/18 sport. és utikocsi (plattókocsi), teljesen utiálakítva, kis benzin- és olajfogvasztással, alkalmas utazóknak, legiobb és üzembékes állapotban, kedvező áron. St. Floriančič vaskereskedés, Liubliana, Sv. Petra cesta 35. 10084

Eladó teherautók, 2 drb 5 tonnás kocsi, jó állapotban. — Érdeklődni lehet Aleksander Konradnál, Vršac. 10087

Használt komp olcsón eladó. Cim a kiadóban. 10092

Cipészkelek-raktáram kiárusítását Sienkijevičeva ul. 11. alatti lakáson folytatom. Leopold Fürst, Subotica, Telefon 3.74. 10148

LOKOMOBILOK MOTOROK GATTEREK Diesel és szivógáz PINI és KAY

kompl. fűrészek kedvező fizetési feltételek

Braća Fischer D. D.

ZAGREB, Pantovčak 1b. 5828

Jókarban lévő takaréktűzhely iutányos árban eladó. Pašičeva ul. 2. Edénypiac, Takács 10098

Bélyeggyűjtemény olcsón eladó. — Megkereséseket »5500 drb« jelígre a kiadóba. 10135

Fladók asztalosszerszámok, gyalupad és butor mintaladok. Cim a kiadóban. 10156

Prémes városi bundák, prémes gazdaszkabátok, prémes lordkabátok kiárusítása megkezdődött **Eisler Izsóndl.** Barátok temploma során. 10159

Eredeti olajfestményt, radierungot, nemes márkás műtárgvakat karácsonyi és ulévi ajándéknak már most rezerválok. **Elsőnyős fizetési feltételek.** Kisebb vitrinek 1300 dinártól beszerezhetők. **Balog Lina** Szubotica. 10162

Nág, 5 tonnás, majdnem új autó eladó. Mesešan, Novisad. 10166

Borbélyüzletberendezés, eladó, esetleg bérbeadó Siak Steván borbély, Kula (Bačka). 10275

Tégla, 20.000 db, elsőrendű, olcsón eladó. Schlangger, Oslobodienia ul. 11. 10181

Trágyát, 40 kocsi, érettet, megvételre keresek. Schlangger, Oslobodienia ul. 11. 10182

Legocsióbban vásárol kész férfi-, női- és gyermekruhákat Földes Samu újonnan berendezett ruhaárúházában. Gyümölcs-piac, Rudics utca. Divatos férfijöltöny 500 din., férfi raglán 600—700, fiu télikabát 475, lánykabát 350, női raglán 550, gummy köpeny 250, szövetgumi 450, borkabát 850, szőrmebéllyessel 975, divatnadrág 225, munkaköpeny 145 és öltöny 165. Vidékre utánvétellel, meg nem felelés esetén a pénzt visszaküldöm. — Saját érdekében ügyvelien a cimre, Földes Samu ruhaárúháza. Külön osztály mérték utáni rendelésre. 5905

Paolan részletfizetésre gvári áron, heti vagy havi fizetésre. Raktáron klot és vatta minden mennyiségben, paplanok minden színben és minőségben 140.— dinártól feljebb, paplan-varrás 55.— dinár. Bullovčič Béláné Német Margit paplanos, Subotica, Pašičeva 8. — Edénypiac, Gőzfürdő során. 9545

KORZO MOZI

Hétfő—szerda
Világvárosi színpadokkal egyidejűleg! **HAROLD LLOYD** ezidőig első, a mai napig a legjobb vígjátéka
„1000:1”
6 felvonásos kacagóorkán, melytől még a falak is megrendülnek **HAROLD**, minék meséljenek Önök sokat róla? — Mindenki isméri és mindenki szereti. Ezenkén 54 pár szemüveg török el, mely az ó szenzációs ugrándozásait melett nem is csodálható. Csak az „1000:1” c. filmjében 25 pár szemüveg-t töröl össze **LLOYD**

Jön! — Conrad Weid, Elisabeth Bergner: **FLORENCI HEGEDŰS**

LIFKA MOZI

Hétfőtől—szerdáig
A nagy sikert aratott
Strogoff Mihály
befejező része

Csütörtök—vasárnap
Bánky Vilma
Rudolf Valentino
nagy kvalitású különleges világgatrakciója

A FERETE SAS

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felhelyezett jellegű leveleket továbbítunk. Kérdezőkódokhoz válaszbélyeg melléklendő.

Vendéglő eladás. Čoka és Vel.-Bečkerek között forgalmas községben ujonnan berendezett vendéglő házzal együtt szabad kézből eladó. Kedvező feltételek. Cím a kiadóhivatalban. 10268

Családi házak. Gyárhelyiség, két lánc szőlő házzal eladók. Lakások, irodák, garzonszoba Pincchelyiség kiadók. Háló, ebédlő, szalon, perzsaszőnyeg, festmények, zongora eladók. Langné. Pašičeva 3. I. 10287

Eladó egy Meteor-kályha, közép nagyság. Szabó szerelő. Zmai Jovin trg 5. Subotica. 10 89

Uj zongorák raktára Somborban. Bécsi és berlini gyártmányú zongorák állandó nagy választékban vannak. Bármilyen javítások olcsón és szakszerűen lesznek elkészítve. Harkai Ferenc zongorakészítő. Sontai ut 2. 10222

Egy írógép eladó. Cím a kiadóhivatalban. 10252

Billiárdasztalok felszerelve eladók Lichtnecker Jánosnál. Bajmokon. 10214

Gyalupadok, asztalosszerszámok eladók. Schäffer asztalos Bajmokon. 10201

KÜLÖNFÉLE

Észak- és Délamerikába. Kanadába, Brazíliába, Argentínába utazóknak ingyenes felvilágosításokkal szolgál a Nemzetközi Tudakozó Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 10232

Narodni Bioskop

Ma utoljára! Még csak ma!
Csontos Gyula és Bajor Gizi frenetikus sikert vígjáték slágere
„RONGYOSOK”
A világ legvidámabb és legötletesebb vígjátéka 7 a könnyekig kacagtató felvonásban. Főszerepben: **Csontos Gyula és Bajor Gizi**
Hétfőtől—szerdáig! Kettős gála műsor! 10 felvonás.
A VALÉNI NÁSZ
Megrendítő tragédia 5 nagy felvonásban. Főszerepben: **Eden Kürli és Albert Steinrück.** — Azonkívül
Itt először! Ha! Ha! Ha! Ha! Ha! Ujdonság!
HAROLD LLOYD
mint rókaadás, hatalmas sikert burleszk attrakció 5 felvonás
Jön a szezon kimagasló világgatrakciója!
Pompeji utolsó napjai Várkonyi Mihály és Korda Máriával

Pfíszé és gouvrirozást a legújabb bécsi mintákkal olcsón és pontosan vállal özv. Holländerné. Párhuzamos-ut. Cziglerház. 9157

10 lánc föld Palicson tanvával és 6 lánc a napkeleti ugarakban kiadó. Érdéklődni lehet: I. kör. Vilsonova ul. 28. — Ugyanott pincchelyiség és nagy udvarhelyiség kiadó. 9945

Borbélyokfigyelmébe
Valódi bécsi mintájú masszív **forgószéket** 550 dinárért **csak**
SZÖLLŐSI JÓZSEF asztalosnál kaphat Subotica, P. Kujundžičeva ulica 20 9297

Varrógépiavítás. Ujonnan felszerelt és elsőrangú szakember vezetése mellett levő műhelyünkben elvállalunk mindennemű varrógépiavítást legújtanvosabban és iótállás mellett. Singer varrógépraktár. Subotica, Halpiac. 6955
Állampolgársági ügyekben szerény honorárium mellett a leg sikeresebben közvetít a Nemzetközi Tudakozó Iroda, Subotica, Aleksandrova ul. 9. 10231

Istállótrágya vagonkételekben kapható. Cím Radio Reklam Jugoslavija Subotica. Telefon 10. 10250

Legelsőrangú üzlet!

Kalapszalón „ESTERKA”
a KORZÓN, „Aleksandrova ulica 9.)
Bársonykalapok legszebb anyagból és elegáns kivitelben 90—100—150 dinár
Filzkalapok 80—100—150 dinártól és feljebb
Frissen érkezett bécsi és párisi modellek. Elegáns alakítások olcsó áron!

500 DRB. ÓRA INGYEN

Minden **IDOL-KREM** dobozban van egy betű az

szóból. Ha azokat összegyűjti és beküldi az üres dobozokkal együtt

jutalmul kap egy órát

Kérje **Jutal** Ne fogadjon mindenhol! **el mást!**

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D. NOVISAD

Apollo Novisad

November 5—6—7
A szezon óriási film-attrakciója
Pompeji végnapjai
Korda Mária és Várkonyi Mihállyal
Ezen film a külfölddel egyidejűleg kerül bemutatásra.

2 dinár **cukrászütemény**
60 dinár 1 kiló **60 teasütemény**
INSTITORISZNÁL
Vilsonova ulica 44 szám. 10116

Butorozott szoba különbejárattal kiadó. Aleksandrova ul. 11. Ugyanott házmester felvételt. 10151

Aki nekem 10 dinárt elküld, megkapja a most megjelent 3. sz. levélbélyeg árjegyzékemet és hozzá 50 drb különféle bolgár bélyeget. Isidor Steiner bélyegkereskedő Brod n/S. 8600

Butorozott szoba, egy vagy két személy részére, azonnal kiadó. Bővebbet Grün Márk cipészüzletében. Ciril i Method trg

Azonnalra kiadó 1 szoba, konyha és 2 ültetehelyiség. Dohány fakeskedés Csirkeniac. 10161

A »Jedinstvo« temetkezési egylet tagjait és kedvezményezettjeit felhívjuk saiat és az egylet továbbmüködése érdekében, hogy esetleges észrevételükkel vagy panaszukkal folyó hó 7-ikén, vasárnap d. e. 8—12 és d. u. 1—3 óráig az egyleti irodában tagkönyvvel megjelenni sziveskedjék. A felülvizsgálattól.

Uriember részére a főtéren butorozott szoba kiadó. Cím a kiadóban. 10280

I. kör Poštanska ul. 5. számal alatt egy ültet lakással együtt kiadó. 10263

Butorozott szoba kiadó, Ivics, Vilsonova ul. 60. 10284

Kiadó szép nagy szoba kevés butorral, saját butorral rendelkezőnek konyhasználattal, butorozott árnban. Bővebbet: Szegedi uti trafikos bódében. 10242

Butorozott szoba beltéren kiadó, esetleg konyhával is. Cím a kiadóban. 10248

Modern hálószoba, zongora és bicikli Vilsonova 22. alatt eladó. 10180

Tejgyár, eladó komplett felszereléssel, 1 Alfátával, separator 300 liter óránként sajt készülőlékekkel 7500 dinárért. Ehosám és Müller tejgyár, Čonoplia. 10274

Uj és használt **zongorák** **pianók**
a legnagyobb választékban legolcsóbb ár mellett 18 havi részletre és kölcsönbe csak!
RAAB KÁROLY
zongora raktárban kaphatók SOMBOR, Bácska. 8357

Kádárdonga három vagón, elsőrendű szlavonai áru olcsó áron eladó kisebb tételben is, vagonba rakva, vasútállomás Okučani, Sl. Brod mellett. Közlebbit a tulajdonosnál: Gavro Drača földbírtokos Okučani, Slavonija. 10276

Falkutvák helyszüke miatt olcsón eladók. Cím a kiadóban. 10279

Baranyában igen jókarban levő cserepesház szabadkézből tizenhátezer dinárért eladó, mely áll: két szoba, konyha, speiz, 365 négyzetméter kerttel, drótkerítéssel bekerítve, többi hozzávalóval, kereskedőnek vagy iparosnak igen megfelel, szabónak vagy cipésznek különösen, mert a helységben nincs. Készpénzesek előnyben, csak személtveesen tárgyalok. Bővebbet Molnár Jánosnál Vardaracón, Baranya. 10278

Őszi betakarításkor előforduló, padló, ajtó, ablak és konyhaberendezések átfestését legolcsóbban **Mezei** végzi, — hívásra azonnal jön. Ilirska ulica (Tuba u.) 15. a Kakas-iskola közelében. 10285

Libamájat állandóan veszünk. Baruch, Tolstojeva ul. 9. 10281

Hallottad? Mesés szép női **prémbundák** érkeztek Eisler Izsó konfekció üzletébe és olyan olcsón lehet ott vásárolni leány és fiukabátokat is. Legolcsóbban csak **Eisler**nél vásárolhatunk! Barátok tetszésük során. 10234

Uj, erős transporthordók, prima tölgyfából, kézimunka, olcsón, literenkint Din. 1.30 eladók. Josef Ballmann, Vršac. 10127

Teljesen uj modern ebédlő, butor utányosan eladó. Cím a kiadóban. 10228

Motoros-morzsoló, szívógáz és benzin üzemre, utányosan eladó. Üzemben megtekinthető Vadócz Károlynál, B.-Topola. 10188

Két írógép, teljesen jó karban levő, nagyon olcsón eladó. Nemzetközi iroda, Subotica, Aleksandrova 9. 10230

Uj virágüzlet. Kain Lajosné, Városháza, naponta friss élővirág, menvaszsonyi és koszorúslányi csokrok, virágkosarak, koszorúk, délszaki és cserpes növények, magas és bokor rózsák, díszeseriek. Kert rendezés, Kertészeti telep Palički put, Vilanvtelep mellett. 10235

Zenekedvelők figyelmébe!

A mai naptól kezdve üzletemben állandóan zongora és zongorista áll a t. vevőközönség rendelkezésére. A legújabb slágerek már megérkeztek és vételkötelezettség nélkül meghallgathatók. — Ez az újítás különösen a zenetanárok előnyére szolgál a zenedarabok megválogatásánál tanítványaik részére. —

Teljes raktár iskola- és tanulmánykottákból!

Rendkívül olcsó árak!

Zenebarátok közölkék címüket, hogy folytatólagosan megküldhessem címükre az újdonságokat ismertető jegyzékeimet. Vevőimnek mindenkor szivesen szolgálak felvilágosításokkal zenei és irodalmi kérdésekben

V I G
zeneműkereskedése
SUBOTICA

95-8

Strossmayer püspök

Vasárnap nagy ünnepe van a jugoszláv gondfólamnak. Ma leplezik le *Strossmayer Josip Juraj* volt gyakovói püspök szobrát. Strossmayer a délszláv államalakulás egyik legsúlyosabb szava ébresztője volt. Strossmayer építette ki a jugoszláv politikai mozgalom harcoss értelmi megfogalmazását.

Strossmayer püspök német apától és horvát anyától származik. 1819. július 14-én született és 1905-ben halt meg. Kora ifjúságától, egészen az utolsó pillanatig nem szünt meg a szerbek, horvátok és szlovének egyesüléséért harcolni. *Politikai ideológiája még ma is élő valami, a Radics-párt, de csodálatosképpen a Pribicevics-párt is, munkáiból, beszédeiből merít anyagot a politikai küzdelemhez. Nem volt horvát nacionalista, de annál inkább hangsúlyozta a jugoszláv nemzetiségét.*

Nagytehetségű ember volt. *A budapesti Pazmaniumot* kitűnő eredménnyel végezte el. Budapestről Bécsbe került ahol az Augustineumon a teológia tanárává nevezték ki. Bécsben érte a 48-as forradalom, ahol két ízben életveszedelem is fenyegette. Tízkes fiatal-sága együtt érzett a forradalmi tömeggel és résztvevett a bécsi tüntetéseken is. 1849-ben a bécsi forradalom leveretése után a bécsi alkotmány ellen foglalt állást és már szorgalmasan ír cikkeket a zagrebi *Narodne Novine*-be. Ezekben a cikkeiben a délszláv kérdésben már kialakult álláspontja van. 1851-ben kinevezték gyakovói püspökké és ezt a püspökséget élete végéig megtartotta. Papi hivatalában liberális álláspontot foglalt el, úgy hogy a papi körökben már kinevezetése is óriási feltűnést keltett.

1860-ban Vranicani Ambrusával együtt ő vezeti a delegációt a bécsi birodalmi tanácsba; ahol már *Horvátország önállóságáért harcol és bonyolult közjogi vitában vesz részt, amelyekben a fiatal püspök nagy sikereket ér el.* Az 1860-as bécsi szereplése alatt a bécsi udvar kegyeibe fogadja és Strossmajernek igen nagy része van az 1861-es októberi pátenis megszerkesztésében. *Ez az októberi pátenis erősen a magyarországi érdekek ellen irányult és délszláv körökben Strossmajer sikereit nagy örömmel üdvözlötték.*

A politikai életben állandóan aktív részt vesz. Pártot alakít, amelynek ő a szellemi vezetője. Bár állandóan hangoztatta Horvátország önállóságát és követelte a tiszta horvát kulturát, mégis *a jugoszláv orientációt hirdette és ő volt az egyesülés legkifejezettebb követője.*

Strossmajer előszeretettel foglalkozott külpolitikai kérdésekkel is. 1852-ben kinevezték a szerbiai katolikusok vikáriusává és nagyon gyakran utazik Szerbiába; ahol összeköttetésbe kerül *Karagyorgyevics Aleksandar* fejedelemmel, *Risztics, Oreskovics* szejb államférfiakkal. Nikita fejedelmet is ismeri, sőt később Obrenovics Mihály fejedelemmel baráti viszonyba kerül.

Obrenovics Mihály fejedelemmel együtt formulázzák meg *a dunai konföderatív jugoszláv állam tervét.* Obrenovics Mihály fejedelem híve volt szintén a jugoszláv orientációnak. Strossmajer céljainak elérésére Horvátországban a szerbekkel egyetemben politikai átcsoportosulást csinál, amelynek megvalósítására új parlamenti akciót indít. Ez a parlamenti akció már az álmódosítás helyett reális tartalmat kap. Ennek a politikai akciónak a kézzelfoghatósága akkor tűnik fel, amikor Mihály fejedelem Párisba utazik ahol III. Napoleonnal a dunai konföderatív államok tervét beszélik meg, amely konföderatív állam *Magyarországot, Keletromániát, Macedoniát, Szerbiát és a Horvátországot* foglalta volna magába. Strossmajer konföderatív tervének még Kossuth Lajossal is megtalálta az érintkező pontokat.

Ausztria königrázi veresége azonban már más irányba terelte a dolgot. *Megtörtént az 1867-es kiegyezés és ez meghíusította a konföderatív dunai államok tervét.* Strossmajer tervei ha-

jótörést szenvedtek. Mihály fejedelem is kénytelen volt állami érdekből más orientációt keresni. *Az új megállapodás* Andrassy Gyula gróf ivánkai kastélyában jött létre és így a jugoszláv eszméért folytatott harc a kettős monarchia területén egyelőre szünetelt.

A horvátországi ellenzék Strossmajer és Mažuranić vezetése alatt újat hoz a bécsi udvarral és nem teljesíti Ferenc József követeléseit, amellyel a horvátokat a magyar kormányval való tárgyalásra akarta kényszeríteni. Strossmajer nem vett részt még az 1867-es koronázáson sem.

Rauch Iván báró bán reakciós rezsimje letöri a Strossmajer vezetése alatt álló ellenzékét és erre a püspök visszavonul az aktív politikai élettől. Az 1871-es horvát forradalomban már nem játszik szerepet. *Kvaternivel, a horvát forradalom lelkes vezérével* már nincsen semmiféle kapcsolata.

Az 1867-es kiegyezés óta Strossmajer minden tevékenységét a közművelődés és a népnevelés szolgálatába állította. Megteremtí a jugoszláv Tudományos Akadémiát, a jugoszláv muzeumokat és számos iskolát alapított, sok esetben a saját költségén. Strossmajer szervezi újjá a római szent Hieronimus intézetet. Templomokat épített és elősegítia horvát és szerb irodalmi termékek megjelenését. Strossmajer közreműködésével jön létre Montenegró és a Vatikán közötti konkordátum. Szerbiában katolikus püspökséget akar felállítani, de ez már nem sikerül. Nagy fájdalommal értesül arról, hogy a szerbiai katolikusok *a kalocsai érsekség jurisdiktója alá kívánják magukat helyezni.* Strossmajer püspök a katolikus egy-

ház történetében is maradandó szerepet játszott. Nagy feltűnést keltett az 1869-es vatikáni zsinaton liberális álláspontjával, amikor a *de fideo catholica* és *de infelibilitate* dogmákról volt szó. A pápai csálhatatlansági dogmával szembehelyezkedett és a zsinaton éles ellenzéki beszédet mondott. Ezért a zsinati szerepléséért a bécsi udvarnál is kegyvesztett lett s a Vatikán jóindulatát is elvesztette. A zsinati szónoklatával mégis óriási sikert ért el. *Castellar* híres spanyol egyházzsónok Strossmajert az egyház legtehetségesebb szónokának mondta.

Strossmajer 1888-ban Ferenc József haragját is magára vonta. Az 1888-ban megtartott kievi nagy szláv kongresszushoz Strossmajer üdvözlő táviratot intézett. Ezért a táviratért az ugyanezen évben Belováron megtartott császárgyakorlatok alkalmával Ferenc József Strossmajert rendkívül megkorholta és *beteg embernek* nevezte.

Strossmajer Ferenc József feddő szavaira nyugodtan csak ennyit mondott:

— *Majestät mein Gewissen ist ruhig!*

Strossmajer ezután tovább folytatta kulturális akcióit. Elvét, amely a szerb és horvát nép egyesülésére vonatkozik, a következőképpen lehet összefoglalni: *Egy irodalom, két vallás, két törzs, de egy nemzet!* Ez az a tétel, amely az SHS királyság népeit egybeolvasztotta, de amelynek értelmezése körül még ma is áll a harc.

Ma leplezik le Strossmajer szobrát Zagrebban, amelyet a világhíres jugoszláv szobrász, *Mestrovics* vésett kőbe. A szobor alatt a harc még most is tovább folyik a *lelkek egyesüléséért.*

Dr. Geleji Dezső

KETTEN

Irta: Baedeker

Néhány évvel a háború után a világhíres író beszélgetést folytatott egy bámulójával, aki időnkint segítségére volt a kutatásaiban s önkéntes titkári teendőket végzett nála.

— Mélyen tisztelt Mester, — interpellálta meg a fiatal ember, — az Ön álláspontja az emberekkel szemben fölötte különös. Mindenki-vel szóba áll, aki megkönyékezi, de alapjában nem intim senkivel.

— Ugy van, — hagyta helyben a kitűnő író. — Vesztegetem az időt mindenki-vel, aki megszólítással tüntet ki, mintha az idő nem is volna drága, mert mindig könnyelmű voltam egy kicsit, — barátságot pedig azért kötök oly nehezen, mert valamennyire rátartós is vagyok, s ha az időmmel pazarul is bánok (legfeljebb egy kötettel kevesebb marad utánam), de a lelkem ekonómijára jobban vigyázok. Mi más a barátság, mint a lélek kicserélése vagy odaajándékozása? S amit kapunk a helyébe, vajjon megéri-e azt, amit adunk érte?

— Óh, drága Mester, akár eszméket cserél Ön, akkor a lelkéből juttat másnak, Ön okvetlenül rossz üzletet csinál.

— Isten tudja! Álszerénység volna tőlem, ha azzal vádolnám magam, hogy senkihez se vagyok méltó, s hallatlan szemtelenség, ha azzal védekezném, hogy senkise méltó énhozzám. Inkább így fejezem ki magam (s azt mondják, elég érthetően tudom magam kifejezni): az emberek átlaga és én nem vagyunk méltók egymáshoz.

— Egynéhány csak akad itt-ott, aki méltó Önhöz.

— Igen, de azokhoz meg én nem vagyok méltó.

— Játék a szavakkal, Mester.

— Ugy van, játék. De hát nem találja, hogy minden irásunk is többé-kevésbé az? És én, aki állítólag majdnem olyan plasztikus mondatokban beszélek mint amilyenekkel írok, mért ne játszánám a szavakkal, ha önnel bizalmasan diskurálok?

— Önhöz minden illik, nagy művésze a nyelvnek, a játék is.

— Ez a legjobban. Egyebet se tettem egész életemben, csak játszottam. Ez az írók mestersége. Az eltérés legfeljebb abban nyilvánul meg, hogy az egyik beismeri, hogy így tesz, míg a másik komolykodva tiltakozik a »méltatlan gyanúsítás« ellen, hogy játszik, pedig ennél nagyobb dicsőretet a leglekezebb apologistája se mondhatna róla. Csak a dilettánsok s az íróakarnokok meg az Ohnet-féle könyvgyárosok nem játszanak, amikor írnak. Ők, szegények, *dolgoznak* ilyenkor, a műkedvelők babramunkát, némely értéktelen női kézimunkához hasonlót, s a fabrikánsok bazárarut... Van vérbeli író is, aki téved, — nem tudja, mit csinál, s azt hiszi, prófétának vagy apostoloknak a dolgát végzi, pedig — hiába, ez az irodalom! — csak szavakkal s mondatokkal játszik. A legnagyobb játékos mindannyiunk között alighanem Victor Hugo volt, aki hosszú életének a végéig hitte, hogy halálosan komoly ember, pedig játszi gyermek maradt mindig, s mentül öregebb lett, annál inkább játszott... Csak egy foglalkozás van, amely a miéinknél is játékszerűbb.

— A színésze?

— Óh, kis tapasztalatlan! A színésze a legkomolyabb művész, aki mondja ugyan, hogy játszik, de amit ábrázol, az maga a komoly vagy kómikus élet, amely minden csak nem játék... Akire én gondolok, az a politikus!

— Ön sohase szerette a politikát.

— Ugyan melyik jóra való ember szereti? Csak a politikus, aki él belőle vagy kielégíti vele a hiúságát. A különbség köztünk, hogy a mi játékunk: finom művészet, s az övék: ordenaré mesterség. Az írók és művészek játékából sarjadzik ki mindaz a szép, ami gyönyörködteti a Szépre éhes emberiséget, kép, szobor, zene és könyv, — a politikusokéból pedig a háború fakad ki s mindaz a nyomoruság, amelyet az magával hoz.

— Kérem, ne feledje, vannak érdemes és becsületes politikusok, akik

a hazájuk, az emberiség vagy az igazság érdekében működnek s az eszményeikért föl is áldozzák magukat.

— Nem felejttem és érdemük szerint becsülöm őket. Amde e jó urakat nem tekintem politikusoknak. Ezek: derék emberek, akik belekeveredtek az intrikák dzsungeljébe, ahol előbb-utóbb áldozataivá lesznek annak a mocsárláznak, amely ott megmérgezi az erkölcsi szervezetüket. E jóhiszemű ellentalentumokat mindig őszintén sajnáltam, s nem mondtam róluk soha semmi rosszat, csak azt az egyet, hogy a munkájuk, bármily szép és önzetlen nem éri meg a gyertyát, mert olyanok számára világítják meg vele az utat, akik ármányos gáncsvetésekkel és ügyeskedő trükkökkel meghamisítják az ő általuk naiv lelkességgel hirdetett egészséges morált. A politikában, édes fiatal barátom, mindig a becsületesebb fél marad alul.

— Ön tuloz, Mester. Tuloz, mint minden mizantróp.

— Hiába olvasta a könyveimet, fiam, ha mizantrópnak gondol. Még szívesebben veszem ha, (ami még nagyobb abszurdum) filantrópnak néznek, de ezt is restellem, s ha lehet, letagadom, mert nincs komikusabb, mint egy emberbarát, aki nem tud segíteni az embertársain. És ugyan melyik emberbarát tud?... Ez a foglalkozás különben se valami népszerű, mert — kivált Franciaországban — nagyobbbrészt zsidók üzik. A leghíresebb köztük az emlékezetes Hirsch báró volt, aki azzal iparkodott jóvátenni a jóvátehetetlen felekezeti hibáját, hogy a »rue de Rome«-ban lakott, persze nagyon szépen. Ezt a jólelkű urat jobban gyűlölték az emberbaráti hajlandóságaiért, mint a vagyonáért vagy a zsidóváltáért, pedig e két utóbbi tulajdonság se szokott ép rokonszenveket váltani ki az irigy embertársak érzékeny szívéből. Bizony, a filantrópikus tevékenységét vajmi kevesen utánozták. A zsidók számtalanszor hoztam föl a védelmükre, igen tehetséges és derék nép, de művészek abban, hogy virtuóz módon tudják lejáratni az éretnyeket, amelyeket ők maguk szenvedélyesen gyakorolnak. Ott van mingyárt a liberalizmus és a szabadkőművesség. Mily finom foglalkozás s mily előkelő sport volt mind a kettő, mielőtt ők kezdték nagyban és nem minden feltűnés nélkül üzni. Ahogy ők rájuk kaptak, mások nyomban másfelé kezdtek orientálódni. Vannak, úgy látszik, politikai irányok és erkölcsi világnézetek, amelyekből az Isten választott népe elriasztja a hivatottak egy részét, s aki mégis velük marad, az könnyen jár pórul. Mint a kitűnő Zola, aki olyan időben, amikor a szabadelvűség és a felekezeti türelmesség indexszre került, a szabadságával (s kicsi hijja, hogy az életével is nem) lakolt, amiért velük tartott a cvikkeres kapitány afféjében, amelyben pedig nekik volt igazuk, s nem azoknak, akik Dreyfus-t az Ördög-szigetére internálták s a *Germinal* szerzőjét börtönbe esukták, s majd hogy nem a Szajnába fullasztották... Nem győzöm esodálni, hogy ezek az emberek, akik máskülönben igazán okosak, még nem jöttek rá a *mot de l'énigme*-re, pedig már egyszer adtam nekik erre vonatkozó jóindulatu tanácsot. Nekik kellene az antiszemizmust lefoglalni, bérbevenni és minden kulturállamban patentiroztatni. Ha ők állnának e jámbor intézmény élére, megbuktatnák és elriogatnák tőle azokat az elemeket, amelyek azt eddig cégjegyezték. Ha a zsidóság zsidóellenes politikát inaugurálna s azt egy ideig a nála megszokott szenvedelemmel folytatná, a többi antiszemiták lassan-lassan elidegednének tőle (nem a zsidóságtól, amelytől már régen és valószínűleg örökre elidegedtek, hanem az antiszemizmustól mint programtól és pogromtól, amely

TAMÁS ISTVÁN:

Páris Boulevardjain

*A föld szíven egy ökölnyi daganat: ez Babel
amely a tornyot még el se kezdte építeni, csak
nyüzös érthetetlen szorgalommal és nyakába
kapja életét, amint kinőnek a tejfogai.*

*Az ab akokban kalitka, hőmérő és dal, ó, a
kanárinak csak dalolni kell, míg
az ember ritkán dalolhat ha vágat
a kenyér után, amely menekül előle
mindhalálig.*

De fura csuda az ember, Istenem,

keze van,

lába van,

feje van,

esze van,

vágya van és némelyiknek szíve is van a

puloverje alatt, ám ez nem veszélyes,

Itt élnek nevetséges rohanásban, hogy nem győzők

álmélkodni;

komoly, felnőtt családapák számolatlan

parazolják az éveiket, míg

a pénzüket kétszer is utána olvassák és elrejtik

a ládafiába!

*A föld színén egy ökölnyi daganat: ez Babel,
amelynek kezesztetszete iszonyubb a hétnapos*

hullánál is:

a pincében a koldus lakik,

a kapu alatt a csavargó,

az udvarban a cseléd lakik,

a földszinten a tanár lakik,

az emeleten a bankár lakik,

a padláson a festő lakik,

a toronyban a harangozó

és a felhők fölött az Isten lakik, aki

nem tud aludni a szalámis boltok és mozik fényzőrőitől

félszázad óta a kedvenc időtöltésük) — schocking-nek tartanak, s épp úgy a faképnél hagynak mint a liberálizmust, amellyel valaha még jobban össze voltak esketve, szóval: e tehetséges, de keresztény körökben kevésbé kedvelt emberekkel nem akarnának egy-párton lenni... Igen, így van. A szegény zsidókat, még ha gazdagok is, nem szeretik azok, akik oly szerencsések, hogy nincsenek egy valláson velük, s nem óhajtának velük semmit együtt csinálni. (Legfeljebb bankot, mert a pénznek nincs se szaga, se felekezete)... A filantropia is gyakoribb jelenség lehetne, ha a zsidók el nem vennék tőle azoknak a kedvét, akiknek kevesebb hozzá a szívük meg a pénzük... Nem, nem, én nem sajnálom, hogy nem vagyok filantrop. Nem szeretem, ha mosolyognak fölöttem. Jobb, ha én mosolyoghatok az embertársaimon. S erre van alkalmam elég, mert attól tartok, kedves barátom, hogy emberismerő vagyok.

— Alig tudok ezen a téren nagyobbatt Önnél, France ur.

— Köszönöm szépen! Azt hiszi, hizeleg ezzel a bókkal? Nagy csapás ez, kérem! Mit gondol? — lelkiileg levetkezettél kell látni a polgártársainkat! Micsoda csontvázak! Amilyen kedves és kellemesen csiklandozó dolog, szép nőket, jószabottakat, a meztelenségükben szemlélni, és én, nem tagadom, kedvelem az ily tanulságos látványt (óh, ez egészen ártatlan kedvtelése miatt hányszor kellett hallanom, hogy buja és kéjelgő természetű immorális élvevember vagyok!), épp olyan kínos és lehangoló, ha az embereket erkölcsi nudításukban vagyunk kénytelenek látni. Hogy nem engedtem őket soha egészen a közelembé férközni, s hogy szokásos értelmű barátságot csak kevesekkel kötöttem annak a nyitja ebben a szomorú szemlében rejlik. Óh, nem szép az ember, a legszebb se, ha lehámlik róla az ál-szenteskedés, az áludvariasság és még sokféle konvenció formaruhája! Fájdalom, többet olvasok ki (s így több rosszat is) a szemükből meg a lelkiükből mint nem egy író-társam, akár Bourget ur is, aki pedig specialista a pszichológiában és elsősorban lélekanalízisben dolgozik.

— Már látom, hogy a Mester se nem gyűlöli, se nem szereti eléggé az emberkollégáit, hanem egy kicsit megveti őket, ugye?

— Jól mondja, egy kicsit. A megvetésem ugyanis meghocsájtással jár. Nem haragszom rájuk, améret olyanok, minőknek valószínűleg lenniük muszáj.

— Igen, Ön meghocsájt nekik azzal a felsőbbiséggel, amely mindent megért s így mindenre talál menteséget vagy legalább magyarázatot. Mégis, mondja, kedves Mester, nem fáj Önnek, hogy ilyformán több rosszat kénytelen fölföldözni az ismerőseiben mint jót?

— Óh, tisztelt barátom, ez az életem legnagyobb fájdalma! De hát én a legszerencsétlenebb flótás vagyok, ha nem is a föld kerekén, legalább a mi uccánkban. Igen kevés oly ismerősre akadtam, akiben tulnyomóak voltak a jó tulajdonságok. De ne essünk kétségbe, — azért bizonyosan sok jó ember van a világon, de óh kárhozat, ezek nem kerestek föl a Villa Saidban... Ez mindig rosszul esett nekem, mert az emberiséget általában s a jóembereket — ha még oly kevesen vannak is — különösen sokra becsülöm. Az ismerőseim közül, az igaz, nem szeretek mindenkire; kevés köztük, aki méltó arra, hogy szeressék (ha még oly szeretetreméltó is máskülönben), de az emberiséget, ezt az én nagy családomat, fájón szeretem és szívből — sajnálom. Ezen az érzésen alapszik a szocializmusom, amely ösztönözz és becsületesebb sok üzletszocialistának a deklamálva hangzó társadalmi igazságérzeténél. Óh, mint tudok busulni a nagy-

családom nyomorúságán s az egyes társadalmi osztályok szerencsétlen helyzetén!

— Tudom, drága Mester. Olvas-tam a Craingueville-jét.

— A mosolyom azért oly keserű, s az iróniám sokszor azért oly szomorú, mert az indignációm az igazságtalan társadalmi rend fölött másképp ki nem fejezhetem. Elmúlt az idő, amikor Hugo és Sue mért-földhosszuságú regényekben emelték föl tiltakozó szavukat a kitagadottak érdekében, — ma nem regényköte-tekkel kell ostromolni a szociá-lelles törvényeket és intézményeket (mert ki olvas ma ily hosszulekzetű írásokat?), hanem fejezetekkel és argumentumokkal, s nem filippikáknak a frázisaival kell küzdeni egy szebb jövőért, hanem gunny-szati-rával... Jaurés talán a legjobb barátom volt. Sokat vitatkoztunk, de csak árnyalatokon és minuciák fölött, — a kardinális kérdésekben mindig egy meggyőződésen voltunk. Nagyban és egészben egy-politikára esküdtünk fel, ha ugyan politika volt az az elmélet, amelyet a magunké-nak vallottunk. Az ő szocializmusa, antimilitarizmusa, pacifizmusa és háborúiszonya az én programom is volt. Csakhogy én sohase voltam oly harcos természet mint ő, a békének e lelkes katonája. Én nem verekszek, csak irok és nagynéha beszéllek. Mint irigyeltem őt (azzal a megtisztelő és hízogó irigységgel, a mellyel a mintaképiünkhöz vagy az ideálunkhoz tekintünk föl, aki oly páratlan mestere volt a szónoklat-nak, hogy a legnehezebb elhatáro-zásra is könnyen há tudott birni egy sereg azelőtt revánséhes és har-cias embert: a béke szeretetére! A halála súlyos csapás volt rám néz-ve, de még többet veszített vele a hazája és az emberiség. A vértanu-sága nagyon is korán jött s a nyo-másban nem tisztító vihar, hanem pusztító orkán támadt... A gu-nyolódó kedvem, amióta e kitünő testvéremet eltették láb alól, keser-nyébb lett mint a háboru előtt volt. De hát mit tegyünk? Francia-ország nem volt hozzá méltó... És én? Én gyakran attól tartok, hogy én meg nem vagyok méltó a hazám-hoz... — Óh, hogy mondhat ilyet, Mes-

ter? Az ön neve nem hiába hangzik úgy mint a hazájáé. Ugyanazt je-lenti, s külföldön az ön nevét jobban ismerik és becsülik, mint bármely más franciáét. Itthon pedig a köny-veit tizezerszámra fogyasztják a hálás olvasói.

— Igaz, de nem olvassák őket haszonnal... Az a golyó, amely nemes barátomnak a mellét átfurta, annak a bizonyosága, hogy hiába ir-tam.

— Ez már határozott diszkólia, drága Mester, mely rácafol arra a megnyugvó és derült világnézetre, amellyel nagyszerű könyveinek azok az alakjai gyönyörködtetnek bennünket, akiket megszoktunk az Anatole France jól informált szó-csöveinek tekinteni.

— Nem én vagyok az egyetlen, akinek a világnézete módosult s a kedélye szomorubb lett ama histó-riai esztendő óta, amelyben a világ megbolondult. Különösen mi öre-gek nagy csalódáson estünk által. Azt hittük, hogy az emberi nem ha-ladása föltartóztathatatlanság s hogy évről-évre tökéletesedik körülöttünk minden, úgy hogy jó szájjal hagyhatjuk el az életet, amely halá-lunkig folyton a fejlődés és nemese-dés mutatóványaival fog nekünk szolgálni. Ehelyett romlás, pusztulást, hanyatlást látunk minden vo-nalon s nekünk csunya kacenjamer-rel, kétségbeesve kell sirba szállanunk... Mint szerettem volna akkor élni, amikor még nem volt olyan boldogtalan a világ! Vagy: mi jó lenne akkor támadni föl, ami-kor megint vidámabb lesz az ember és az élet! A jövőbe nem menekül-hetek, mert annak a könyve hét pe-cséttel van lelakoltva, — a multba sietek hát vissza, amely mindig ren-delkezésemre áll. Gondolatban egy régmúlt században pihenek meg, amelyben a csábos-bájós Thais-om szeretett, s egy későbbiben, amikor az abbém okoskodott. Innen az elő-szerettem régi könyvek iránt, amelyeket mint bibliofil kedvelek, de mint hálás olvasó is imádom. Mondhatom önnek, az akkori köny-vek jobbak és becsületesebbek a maiaknál, amelyek se nem jók, se nem újak. Ha jó emberrel akarok társalogni, a multnak történetébe álmodom magamat bele, s ha új

könyvet kívánok olvasni, beleásom magam a klasszikus irodalomba. Komolyan mondom: csak régi könyvekben találok olykor valami újat és meglepőt. Az újak: *vieux jeu*. S ha produkáltam valami eredetit, azt is a régieknek köszönhetem. Barátom, nincs vigasztalóbb, mint egy régi könyv.

— Ha szépen van nyomva és iz-lésesen kötve.

— És jól megírva.

— Sa nők nem vigasztalják Önt, dicső Mester?

— Nem, de élvezetet még nyuj-tanak nekem... Félre ne értsen és ne gondoljon semmi rosszat, helyesebben: semmi jót. A nő pom-pás műtárgy és igen használható háztartási cikk, de nem vigasztal. Ha választanom kellene, mit tartha-tok meg, a könyvtáramat vagy X. asszonyt, én habozás nélkül az elő-bbit választanám. A könyveim közt még sok van, amit nem olvastam, míg X. asszony... De már kissé fáradt vagyok. Legközelebb folytat-hatjuk a beszélgetésünket.

A Balkán külpolitikája

Chamberlain és Mussolini livornói ta-lálkozása óta a beogradi napilapokban mindinkább több aggodalmaskodó han-gok hallatszanak. A félhivatalos *Samouprava* a minap megjelent számában kü-lönösen Anglia külpolitikai magatartá-sán csodálkozik. A Samouprava szerint Anglia a livornói találkozáson hozzájárult ahhoz, hogy Olaszország még na-gyobb befolyást gyakoroljon a Balká-non és Olaszország Angliával a balkáni érdekszférák tekintetében is megegye-zett. Ezeket a riasztó híreket az angol és olasz hivatalos távirati ügynökségek már több ízben megcáfolták, de *Beograd-ban mégis hitelt adnak a híreknek*. Olaszország az elmúlt hónapokban ba-rátsági szerződést kötött Romániával, Burov bolgár külügyminiszter szeptem-ber hónapban tett Rómában látogatást.

Olaszországról a diplomácia nyelvjá-rása szerint azt szokták mondani, hogy Balkán-politikája átvette a volt köz-ponti hatalmak politikai hagyományait. Olaszország ma újabb kolóniákat, új területeket akar megszerezni, hogy *gya-rapodó lakosságának mesterséges leca-polását biztosítsa*. Az olasz politika ut-jai ma egy vonalon haladnak a görög külpolitika céljaival és Olaszország tá-mogatja azt a görög törekvést is, amely *a kisázsiai területeknek a visszazerve-sére irányul*. Olaszország a bagdadi ki-járáthoz akar eljutni, hogy a fejlődő olasz iparnak új piacokat szerezzen. Anglia pedig olasz és görög fegyverek-kel akarja biztosítani a mezopotámiai és kisázsiai petroleumforrásokat. Anglia helyzete Kemal francia orientációja kö-vetkeztében Kisáziában erősen meg-gyengült és ezért van Angliának szüksége arra, hogy olasz és görög ágyutölte-lékkel a megcsorbult kisázsiai presztízst helyreállítsa.

Ebben az új konstellációban Olasz-ország Földközi-tengeri hatalma rend-kívül megerősödne. Olaszországot eb-ben a politikai kérdésben jóakaratu sem-legességével támogatná Bulgária és Románia. *De kérdés, hogy mit szólna ezekhez az igényekhez az SHS király-ság?* A SHS királyság politikailag ma a Balkán legerősebb állama.

Bulgária barátságtalan politikája és macedonai igényei, valamint az ola-szok által támogatott albán aspirációk könnyen komplikációkhoz vezethetnének. Azok a tárgyalások, amelyek egy *balkáni Locarno* előkészítését kezdeménye-zték, zátonyra jutottak. Bulgária, Görög-ország ma még nem gondol semmiféle békeműre. A balkáni tüzfészek ujra ki-gyulladhat. Jogosan kérdezi a beogradi *Samouprava*, hogy *Anglia miért adja oda magát ehhez a kétszínű politikához?* Az SHS királyság már annyiszor tánu-jelét adta békekészségének, miért nem támogatja Anglia Nincses békemunká-ját? A bolgár revánsvágy és Görög-ország munkanélküli menekültjei, akik ma nem az olasz külpolitika intésére vár-nak, könnyen felfordíthatják Középeurópa

nyugalmát. A Balkánon minden tiz esztendőben háború van és ezt az igazságot akarja most Mussolini fasiszta külpolitikája igazolni.

Burov római tárgyalásai ezekkel a kísérletezésekkel állnak összefüggésben. Bulgária még a legutóbbi határcídens ügyét sem intézte el teljesen római és londoni biztatásokra, még ma sem osztatták fel a macedón szervezeteket. Az utolsó demarsra olyan választ adtak,

amely nem nyugtatta meg Jugoszláviát. A beogradi külügyminisztérium azonban napirendre tért az egész kérdés felett, nem firtatta az ügyet, bizott abban, hogy a bolgárok nem fognak több határsértést elkövetni. Ma azonban már világos Bulgária jövődö külpolitikai magatartása. Bulgáriának kell oldalba támadnia az S. H. S. királyságot akkor, ha Olaszország és Anglia már a napnál is világosabban is elárulják politikai terveiket.

A cseka halálpincéjétől — a kényszermunkatáborig

(Szemelvények a naplóból)

Irta: Grób Imre

Második közlemény

E s ő é u o l s ó k i h a l l g a t á s o m . — A c s e k a f ő l e g p o l i t i k a i e l v e l m e r e v o l t k i v á n e s i . — M i é r t t a r t ó z t a t t a k l e ? — T ö m e g m é s z á r l á s a p i n c é b e n . — A z a n g o l t i s z t k á l v á r i á j a . — A c s e k a k é m j e i .

Az első közlemény tartalma:

A fehér ellenforradalmat leverik s a hatalom a szovjet kezébe kerül. Méhes Aladár volt honvédszászlós, most szovjetmegbízott 1920. aug. 19-ikén a szerzőt letartóztatja s rövid kihallgatás után a börtönül szolgáló »halálpince«-be kísérteti. Itt már több, mint százán voltak, köztük magyarok is.

A pince nem csak szűk, de sötét is volt. Egész nap villany égett benne. Vasárnaponként a villanytelepen délután öt óráig üzemzűnet volt. Ez alatt az idő alatt nem volt áram s mi koromsötétségben ültünk. Még csak egy szál gyertyát vagy egy petróleum mécsest sem adtak. Ez a vaksötétség még kellemetlenebbé, még elviselhetetlenebbé tette számunkra az ottléteket.

A levegőről nem is beszélek. Az egyenesen döglötes volt. Minden ablak légmentesen volt elzárva és sehol az egész pincén egy lyuk vagy egy szellőztető készülék nem volt.

Mindössze egy órát ülhettem ebben a pokolban, amikor a pince ajtaja kinyílt, megjelent az őrparancsnok s harsány hangon ezt kiáltotta be a pincébe:

»Tovaris Grób — na dopros!»

»Grób elvtárs — kihallgatáshoz!»

Leugrottam a pince s az ajlón keresztül kiléptem a pincéből. Itt egy katonát átvett, szuronyos puskáját nekem szegezte s ugyanazon az uton, amelyen előbb a pincébe jutottam, vissza kísért az irodába. Ugyanabba az irodába, ahol Méhes átadott a »prijom arrestovanih«-ba.

Az íróasztal mellett most egy fiatal, alig 15-16 évesnek látszó orosz suhanc ült. Az őt ez elé vezetett. A fiu megkérdezte, hogy hívják. Én a nevemet megmondtam s ő azt egy előtte fekvő vasos, nagy könyvbe beírta.

Ezután a többi kérdések következtek. Hány éves vagyok? Mikor és hol születtem? Mi a foglalkozásom? melyik párthoz tartozom?

Erre az utolsó kérdésre kijelentettem, hogy egyik párthoz sem tartozom. Amig egyenruhát viselek, addig activ tiszt vagyok s min. ilyen nem politizálok.

Ez a taeskö nem értett meg engemet s ezt a kijelentésemet nem akarta jegyzőkönyvbe venni. Én azonban ragaszkodtam hozzá, hogy szavam szövegint kerüljenek bele a jegyzőkönyvbe. Ezen aztán őrszedisputálunk. A vége az volt, hogy ez a fiatal gyerkőc felugrott, a könyvet az íróasztalhoz csapta — és elrohant.

Ezután néhány perc szünet következett. Ott álltam az íróasztal mellett, az őt pedig töltött puskával mögöttem. Talán öt-hat perc telt el így. Ekkor egy 34-35 évesnek látszó orosz kommunista lépett be a szobába. Leült az íróasztal mellé, felnyitotta a nagy könyvet és folytatta tovább a kihallgatásomat.

Ott kezdte ő is, a hol a másik elhagyta. Milyen párthoz tartozom. — Ugyanazt feleltem, amit az imént. Ő sem értett meg s tolmácsért küldött. Erre egy fiatal magyar kommunista lépett be a szobába. Egy volt honvéd altiszt. Megkérdezte a nevemet és hogy hová való

vagyok. Megmondtam neki. Ezután megkérdezte, hogy melyik párthoz tartozom. Erre megint csak az feleltem, amit az előbb. Ő megértett s megmagyarázta a szavaimat a cseka emberének. Ez jegyzőkönyvbe vette kijelentéseimet.

Ezután a többi kérdések következtek. A legképtelenebb kérdések. A miket ma már megérték, de akkor fogalmam sem volt, hogy miért kérdezik. Vannak-e testvéreim? Hányan vannak? Ezek nevei és foglalkozása? Milyen párthoz tartoznak? Kikkel jövök össze a leggyakrabban? Hol találkozunk? Milyen párthoz tartoznak ismerőseim?

Fogalmam se volt róla, hogy miért kérdezik ezeket a dolgokat tőlem. Minden szavamat meggondoltam tehát és minden kérdésre nagyon óvatosan feleltem.

Csak később tudtam meg, a börtönben, hogy ezeket a kérdéseket miért tették fel hozzám. — A csekának nekre van szüksége. Minél több névre, hogy azok közül válogathasson és újabb letartóztatásokat eszközözhessen. Teljesen ártatlan embereket fogat le. Egynehányat azok közül, akiknek nevei a jegyzőkönyvekben szerepelnek. Ezeket a pincébe zárja, éhezeti, kinozza, vallatja hátha valami érdekeset tud belőlük kivenni. Olyasvalamit talán, amit a maga céljaira értékesíthet. Vagy súlyos vádat hoz fel ellenük. Oly súlyos vádat, amiért halálbüntetés jár. De egyúttal a kegyelmet is kilátásba helyezi, ha a cseka szolgálatába lépnek. Így dolgozik a cseka!

Az utolsó kérdés, amit hozzám intéztek, az volt — tudom-e, mivel vagyok vándor. Erre nem felelhettem mást, mint azt, hogy nem tudom. Mint ahogy tényleg nem is tudtam. Bár megkérdeztem Méhes Aladárt, amikor letartóztatott, hogy mi a vád ellenem s miért tartóztatnak le, de ő erre röviden csak annyit felelt, ne törődjem oly dolgokkal, amihez nekem semmi közöm.

Ezen szavaimra a cseka hivatalnok a tolmácsal együtt a szomszédos szobába ment — a telefonhoz. Felvette a kagylót és beszélt valakivel. Hogy kivel beszélt s mit beszélt, nem tudom. De hogy rólam volt szó, az biztos. Egynehányszor hallottam, amint a nevemet a telefonba mondta. A többit nem értettem meg.

A telefonbeszélgetés befejezése után mindkettő ismét visszatért az irodába. Mosolyogtak s nyájas, barátságos hangon ennyit mondtak:

»Ugy látszik, a dolgodban valami tévedés van. Ön rövidesen szabad lesz. Ha ma már nem is lehet, de holnap egészen biztosan.»

Szavaiuktól egyáltalában nem voltam meghiúsítva. Elég régen éltem már Oroszországban, az orosz viszonyokat kitűnően ismertem s így tudtam, mennyit lehet az ilyen fecsegésekre adni.

Később tudtam meg, hogy csaknem minden fegyencet ezekkel a szavakkal bocsájtottak el az első kihallgatástól.

Ezután a jegyzőkönyvet aláírtam, a mire ismét visszakisértek a pincébe.

Egész fogságom ideje alatt senki többet ki nem hallgatott s soha senki meg nem mondta, hogy mi a vád ellenem.

Ezt még a mai napig se tudom. Én csak ültem és szenvedtem, de hogy miért, sejtelmem sincs róla. Csak annyit hallottam, ezt is csak hónapok múlva, amikor már az internáló-táborban voltam, hogy a Trotszkij-féle jegyzéktől teljesen függetlenül, a magyar internacionalisták zártattak le, állítólag azért, mert ismételt felszólításukra megtagadtam a »Lovassági Gyakorlati Szabályzat«-nak összeállítását a részükre.

Ez tényleg megtörtént. Az internacionalista lovasság egyik szakasparancsnoka, két vagy három magyar zászlós utján is, ismételt felszólított, hogy irjam le részére a szabályzatnak a lovasszakaszra vonatkozó rendelkezéseit. Én ezt mindannyiszor megtagadtam. Nem teljesítettem annakidején a fehéreknek sem szolgálatot, annál kevésbé akartam most a vörösöknek szolgálatot tenni. Mint hadifogoly, teljesen távol akartam tartani magamat mindenféle mozgalomtól.

Lehet, hogy ez volt letartóztatásom oka. De ezt senki, soha, hivatalos formában nem közölte velem. Csak egy-két társamtól hallottam, olyanoktól, a kiknek igen jó összeköttetések és mindig, mindenről pontos értesüléseik voltak. Ugyanezt mondta nékem egynehány magyar katona is, olyanok akiket erőszakkal cipelték el laktanyájukba a vörösgárdisták, hogy ott, mint szakácsok, pékek stb. teljesítsenek szolgálatot. Ezek az emberek állítólag hallották volna, amikor a vörösgárdisták erről egymásközt beszélgettek.

... A pince, amelyben elvoltam zárva, már az első percben leírhatatlan hatással volt reám. Ez a kellemetlen érzés csak fokozódott bennem, amikor megtudtam, hogy ugyanabban a pincében aug. 16. és 17-én, tehát két hónappal letartóztatásom előtt, tömegmészárlás folyt. Ezen a két napon 108 embert végeztek itt ki. 101 férfit és 7 nőt. Ezeket a szerencsétlen áldozatokat részben a városban fogdosták össze, részben a börtönből és a pincéből válogatták össze azokból, akik már ott ültek. A pince többi lakóit erre az időre a csekával szomszédos házba helyezték. Itt voltak mindaddig, míg a véres munka véget nem ért.

Mindezt egy angol tisztól tudom. Egy tűzerkapitánytól, aki szintén velünk ült a cseka pincéjében. A nevét már elfelejtettem. Arra sem emlékszem, hogyan került a vörösök kezébe. Csak rémlik előttem, miha beszélte volna, hogy a Murman harcoknál esett fogságba. Amikor egy angol osztaggal a Murman partokról Petrográd irányába támadtak. Néhány heti börtön után a vörösök szabadon engedték, de rákényszerítették, hogy egy vörös tűzérégi tisztiskolát szervezzen meg az ütegparancsnokok kiképzésére. Ő az iskolát felállította s az embereket kiképezte. Amikor már minden készen volt s rá többet nem volt szükség, újra letartóztatott. Börtönből börtönbe cipelték, míg végre a krasnojarski cseka pincéjébe került.

Ezzel az angol tiszttel én is, meg két társam is, nagyon összebarátkoztunk. A nap legnagyobb részét vele töltöttük el. Sok érdekes és előtűnk ismeretlen részletet beszélt el nekünk a csekáról. Törte csak a német nyelvet, de azért mindhárman, két társam, meg én is egészen jól megértettük.

Mindjárt az első nap figyelmeztetett bennünket arra, hogy nagyon vigyázzunk minden szavunkra, amit a cseka pincéjében kiejtünk. Soha senki előtt semmiről ne nyilatkozzunk. Az egész cseka kémekkel van tele. Itt ülnek köztünk a pincében és mindenkit megfigyelnek. Ha két ember beszél, ők már ott vannak s kihallgatják miről beszélgetnek. Ezután eltűnnek, hogy észleleteikről jelentést tegyenek a csekának.

Ennek az angolnak tényleg igaza lehetett. Ilyen embereket én magam is megfigyeltem. Nem csak kihallgatták a beszélgetéseket, de vitákat is provokáltak és közben gyűjtötték adataikat. Még ma is előttem van egy fehér sapkás, elenszenves külsejű, magas, szikár orosz, aki már az első pillanattól kezdve gyanus volt előttem. Figyelt mindenkit és mindig, mindenkivel vitakozott. Egy szép napon aztán eltűnt. Többet sohase láttuk. Egészen biztosan, fizetett embere volt a csekának.

Az angoltól hallottam azt is, hogyan szokott végezni a cseka áldozataival. Ő hónapokig szolgált a vörösök alatt s így sok mindent látott és tapasztalt. Elbeszélte, hogy egy csomó embert egyszerűen összefognak. Többnyire ártatlanokat. Ezeket azután halomra lövik. Másokat megint hajóra raknak s a tengerre küldenek. Az őrség egy másik hajón követi őket. Egy jel a kísérő hajóról, beleágyuznak a szerencsétlenekbe s azokat hajójukkal együtt elsüllyeszlik. Száz meg százakat öltek így meg Archangelszknél. Volt akiket megskalpiroztak, akikre tüzes vassal sütötték rá a szovjet csillagot, akiket megcsonkítottak, élve eltemettek, keresztire feszítettek, vagy félig ástak be a földre és éles kaszával vágták ketté a testét.

Az angol beszélt el azt is, hogyan történt augusztus 16-ikán és 17-ikén a száznyolc ember kivégzése.

A pince, amelyben ültünk, két részből állt. Az egyik részben voltunk mi, a másik üresen állt. A két részt egy vasajtó választotta el egymástól, amely állandóan le volt lakatolva. Abba a részbe, ahol minket is tartottak, terelték az áldozatokat. Ezeknek a szerencsétleneknek itt le kellett vetkőzni s várni, amíg a sor rájuk kerül. Innen sétáltak azután át a vasajtón keresztül a pince másik részébe. Itt már várták őket a hóhérok, akik a legválogatottabb kinzások között ölték meg ezeket a szerencsétleneket. Boldog lehetett az, akinek golyóval oltották ki az életét.

Amig a kivégzések tartottak, a cseka udvarán felállított autó motorja egész idő alatt zugott. Így akarták tompítani a lövéseknek a zaját és megakadályozni azt, hogy a megkínzott, szerencsétlen embereknek rémes jajkiáltása az uccán vagy a szomszéd házakban hallható legyen.

A tömegkivégzések, kivétel nélkül, mindig éjjel történtek. Nappal csak egyes embereket löttek agyon. Ezekkel nem sokat teketóriáztak. Kivezették a pincéből, fal mellé állították őket s végeztek velük. A hullákat teherautóra rakták, a város végére kiszállították s ott, az éj leple alatt, valahol egy félreeső helyen elföldelték.

Az áldozatok ruhája, fehérneműje és a náluk talált értéktárgyak felett — amint az angol beszélt — a hóhérok osztottak. Még az arany fogait is kitérték a szerencsétlen áldozatnak. Ezt különben más forrásból is hallottam. Dolgozott velem a nemezgyárban egy intelligens lengyel fiatalember. Egy tizenhét-tizenkilenc éves fiu. Ez mesélte nekem, hogy egy mérnök ismerősét a cseka agyonlövete. Nagy utánjárással és protekcióval sikerült az özvegynek elérni, hogy a szerencsétlen ember hulláját kiadják neki. De az aranyfogak már nem voltak a szájában. Ezeket egytől-egyet kitérdösték és megosztottak rajta a cseka-hóhérok.

(Jövő vasárnap folytatjuk.)

Ambrus Balázs:

Évek mulnak

Évek mulnak és évek jönnek

S az élet nem lesz sohse könnyebb, Sem boldogabb.

Az élet nem ad jót vagy rosszat,

Örül, hogy csendesen kifoszthat

S tovább szalad.

Az élet soha mit se juttat,

Nem hagyja meg csupán a multat

A föld színén.

Egy boldogság van csak: a bölcső,

Mig benne nyugszik: dus és bölcs ő.

A földi lény.

Virul a fa, üde a lomb már,

A fű kizöldült ott a lombnál,

A föld vidul.

Milyen szerenese, hogy az ember

Nem több, mint egy kis könnyű szender,

Jön, száll, le hull.

Mert tud meg, hogy az őszi törvény,

Betartja mi időd betöltvén,

Rendeltetett:

Minden lépés mögött az árnyék,

Megsugja, hogy reánk mi vár még,

Nekem, neked.

Rodics Rafael érsek főpásztori levele

Miért oszlatta fel az érsek az egyháztanácsot?

„Az egyháztanács határozata egyenlő a bolsevizmussal”

Rodics Rafael érseknek, a Bánát apostoli adminisztrátorának nevezetes főpásztori levelét, amely körül annyi nyugtalanság, nyilatkozat és vitaközvetítés támadt, illetékes helyről most juttatták el a *Bácsmezei Napló* munkatársához és mi sietünk leközlölni annak tartalmát, hiszen eddigi álláspontunkhoz, hiven szerint a becskerekai katolikus hitközségi ellentétek ügyében mindkét oldal felfogását tárgyilagosan nyilvánosságra hozzuk.

A terjedelmes főpásztori levél nyolc sűrűn nyomtatott oldalra terjed és a következő bevezető szavakkal kezdődik:

P. IVAN RAFAEL

Isten és az Apostoli Szentszék kegyelméből Beograd—szmederevói érsek bánati apostoli kormányzó valamennyi papjainak és híveimnek üdvöt és áldást és Urban.

Mindjárt az elején teljes szövegében közli a pásztorlevél azt a memorandumot, amelyet a bánati kerületi esperesek nyújtottak át az érseknek és amelyet a *Bácsmezei Napló* már más alkalommal leközlött. Ebben a memorandumban a kerületi esperesek dr. Várady Imrénének egyházmegyei ügyészi állásából való elmozdítását és az egyháztanács felfüggesztését kérik.

Ezután megállapítja a pásztorlevél, hogy a becskerekai katolikus egyházközség 1906. június 10-én tartott közgyűlésén kimondotta, hogy az 1872-ben nyert alapszabályok elavultak idejüket multták és ezért újakat alkotását határozta el. Az új alapszabályokat azonban a püspöki hatóság kikapcsolásával közvetlenül a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztették fel jóváhagyásra, miért is gróf Apponyi Albert akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter az alapszabályokat visszaküldte azzal, hogy előbb szerezzék meg a csanádi püspöki hatóság jóváhagyását.

Azóta világtörténelmi események történtek: a pápa életbeléptette a Corpus Juris Canonict 1918. május 19-én, a háború végével pedig ez a terület az SHS királyság részévé lett, így az alapszabályok még inkább elavultak.

— Egyházkormányzati működésem vezérgondolatát képezi — mondja a főpásztori levél, hogy a vallás erkölcsi életet virágzóvá és életerőssé tegyem, és távolartsam híveimtől a világháborút követő remboló áramlatokat, és minden tehetséggel és erőmmel ápoljam Anyaszentegyházunk nevelő és művelő erejét.

— Az impérium változás, az agrárreform, a gazdasági és társadalmi átalakulások, milyeneket eddig a világ alig látott, főpásztori rendeltetésem, legnemesebb szándéku törekvésem a lehető legsúlyosabb problémák elé állították.

Ezután rátér az alapszabályokra. Hivatkozik arra, hogy a Bácskában példás engedelmséggel és hithűséggel fogadták az egy évvel ezelőtt kiadott alapszabályokat. Az új alapszabályokat tárgyaló első konzisztórium tanácskozásra meghívta az érsek dr. Várady Imrét is, mint egyházmegyei ügyészt és hitközségi elnököt, aki a két legfőbb tételben, az alapszabályok egységessége és a főpásztor által adottsága tekintetében még csak aggályt sem nyilvánított. Mi sem állott távolabb az érsektől, mint az egyházközségeket valódi jogaitól megfosztani, vagy azokban csak korlátozni is, sőt az ügyrend megalkotását teljesen az egyházközségek hatáskörébe juttatni.

— Ekkora és ennyi nemes törekvést jónak láttak, egyesek épen Veliki-Becs-kereken a legutóbban elgáncsolni. Az egyházközség legbensőbb ügyét kiszolgáltatták újságoknak, köztük olyanoknak, melyek szerkesztői is, meg irányzata is a legszörgecsőbb ellenkezésben

vannak Egyházunkkal. Más vallásuknál is voltak nézeteltérések, de ők fel tudtak emelkedni a magaslatra, hogy a lelkiismeret dolgát nem szabad a piac szemetjére dobni.

— Csak veliki-becskerekai híveim között akadtak olyanok, kik vakmerőséggel, sőt cinizmusal szórták a legdurvább és legigaztalanabb sértéseket főpásztorra és papjaira, szóban és írásban egyformán. Ahhoz meg igazán nem voltam szokva, hogy

Egyház- és egyházközségi ügyeket kocsmákban tárgyaltak meg és minél többen voltak jelen másvallásúak, annál sértőbb módon,

Sehol ilyesmit nem láttam, nem hallottam, csak itt Becskerekén. Ily eljárásról mikor értesültem, mélyen elszomorodtam, mert kiszámíthatatlan az az erkölcsi kár, mit imígyen hitsorsosainknak okoztak.

— Szívesen állapítom meg, hogy a március 14-iki közgyűlés miként egybe hivatott, úgy az *egységes alapszabályok* szerint is nyert lefolyást dicséretes részvétellel, fegyelmezettséggel és tisztelettel. Annál bántóbbá váltak azok a jelenségek, amelyek ugyanazon hó 27-én az egyháztanács ülésén lejáródtak. Nem óhajtom felsorolni is részletesen őket, de egyébként is eléggé ismertekké váltak ezek, mert ugyancsak siettek újból, főleg a katolikusok dolgiban kiválasztottan botrányraéhes újságokban megörökítésükről gondoskodni.

Megállapítja a pásztorlevél, hogy a *gyűlés lefolyása alapszabályellenes volt, annak határozatai semmiek és a megalkotást törvényesnek el nem ismeri.* Mindamellét az érsek türelme és jobb belátása folytán kiadta a novellát, és megállapodást kötött dr. Várady Imrével és Tolveth Oszkár, akik a hívők képviselőinek tartották magukat, hogy május 21-én új egyháztanács választó közgyűlést tartassék, azután az érsek Amerikába utazott, ahonnan csak négy és fél hónap múlva tért vissza. Távozását követő napon megjelentek hivatalában Tolveth Oszkár, Burget József és dr. Weiserschan József és dezavualták a fenti megállapodást és követelték, hogy csak kiegészítő választások legyenek. Egyben kijelentették, hogy *tagadó válasz esetében önhatámulag fognak eljárni.* Ez óhajt az érsek helynöke teljesítette is, amely eljárást a pásztorlevél a legerősebben megbélyegzi mert vétett főpásztorra iránti köteles engedelmség ellen.

Mindezeket és egyéb eseményeket betetérték a június 29-iki események. E napon tartott közgyűlésen a hívők lát-hatóság szét akarták vetni a Novella kereteit. A felszólamlási bizottság részére külön elnököt és alelnököt akartak választani. Az egyháztanácsi ülésen sorozatos sérelmeket követek el és *durva és igaztalan sértetésekkel betetérték az eltévelyedéseket.* A Novellát összetörték, még pedig azok, akik megalkották és aláírásukkal megpecsételték.

— Következett dr. Várady Imre támadása a plébánosa ellen. A megtámadott plébános nem kerest nalam védelmet s így e helyen kikapcsolom én is az ügyét. Engedelmségeért, amelyet főpásztor irásos rendelkezése ellenére is tanusított, a *velikibeckerekai egyházközség mindenestire hűen önmagához, a maga módja szerint megfizetett neki!*

A főpásztori levél törvénytelennek minősíti a gyűlés minden határozatát. Különösen elítéli az egyháztanács azon határozatát, amellyel a június 13-iki és március 14-iki közgyűlés határozatait revizió alá vette.

Az ilyen eljárás — mondja a pásztorlevél — a multban a forradalom, a jelenben a bolsevizmus és szovjetdiktatura fogalmával azonos. És ezt a határozatot dr. Várady Imre indítványozta.

Mindezekből megállapítja a főpásztor,

hogy a becskerekai egyházközségi szervezetben nemhogy az Egyház, a hívek vallásörökös örök javai birnának irányítással, *de elveszett a jog és igazság iránt is minden érzék és uralkodóvá lett a féktelen szenvedély minden romboló erejével.*

Ezért a főpásztor a Novellát hatályon kívül helyezi, az egyházközség önkormányzatát felfüggeszti és gondnokságot rendel ki az egyházközség részére. E rendelkezések után a pásztorlevél főleg dr. Várady Imre személyével foglalkozik, akinek ezerszer lehetett volna alkalma az érsekkel az alapszabályokra vonatkozó aggályait kifejezésre juttatni, de azt soha meg nem tette.

— Fölötte kínos reám — folytatja a pásztorlevél — annak megállapítása, de bizonyára bőséges magyarázatul szolgál sok-sok jelenségnek, melyek a becskerekai egyházközségben az egysé-

ges alapszabályok ürügye alatt történhetek, mikor leközlöm:

»Várady Imre dr. ügyvéd, szül. 1867 március 1-én, felvétetett 1911-ben az »Árpád« szabadkőműves náholyba, mely Szegeden 1860 május 29-én alapított s a mesterfokozatot érte el. Ezenkívül fele a »Világ« szabadkőműves körnek Becskerekén s egyben ennek postai címe».

A pásztorlevél azzal fejeződik be, hogy az érsek a sok bántó sérelem ellenére is, sohasem adott helyet lelkében még a jogosult méltatlankodásnak sem, hatáskörét soha még gondolatban sem lépte túl, de további türeése és elnézése egyenesen kötelességmulasztás lett volna részéről.

A bánati katolikus hívők remélik, hogy az egyházfejedelem szívében valóban a megengesztelődés szelleme lesz urrá s mégis csak helyre áll az egyházközségben a béke.

Emlékezzünk régiekről!

Hogyan követelték a magyar képviselőházban az anyanyelven történő oktatást a nemzetiségi képviselők?

IV.

Ez alkalommal a régi Magyarországtótságának egyik legjelentékenyebb vezéré, Hodzsa Milánt szólaltatjuk meg, aki a magyar képviselőház 1907 március 10-iki ülésén a következőket mondotta:

„A gyermeket egyesegyedül az anyanyelven lehet sikeresen oktatni”

Azt hiszem, hogy nemcsak kulturarcok előidézését kell várunk. Nemzetiségi tekintetből úgy látom, ez a törvényjavaslat nem javít. Az állami iskolákban eddig kizárólag magyar nyelven oktatnak. Nem fogok itt törvényekre hivatkozni, nem is hivatkozom azokra a pedagógusokra, akik régen kimondották és megindokolták a tételt, hogy a gyermeket egyesegyedül az anyanyelven lehet sikeresen oktatni.

„Egyes különös stréberek. . .”

Az az egy tény, hogy nálunk a nemzetiségi öntudat már felébredt annyira, hogy az állami iskolákban követelt e szisztematikus, erőszakos magyarosítást nem tűri. Ez az erőszakos magyarosítás senkinek sincs érdekében: nincs az államnak, nincs a magyar nemzetnek, a politikai nemzet egységének, nincs a népnek, nincs a politikai pártoknak érdekében. Ez idő szerint a helyzet nálunk az, hogy az állami iskolákban a hittant magyar nyelven, az ifjú növendékek előtt tehát ismeretlen nyelven tanítják. Ma az az állapot, hogy magát a tót nyelvet, mint tantárgyat se oktatják, sőt egyes különös stréberek egyes állami iskolákban annyira mennek ebben az irányban, hogy a tót nyelven való magánbeszélgetést is megtiltják a növendékeknek, sőt büntetik.

Hogy dolgoztak akkor is a „stréberek”?

Az egyik állami iskolában például az állami tanító a 6—7—8 éves kis gyermekeket a következő esküvel eskette meg: Esküszünk az élő Istenre, hogy sem az iskolában, sem az iskolán kívül sem odahaza egymás közt más nyelven, mint magyar nyelven beszélgetni nem fogunk. (Felkiáltások: Hol történt ez?)

Egy másik állami iskolában az az eset történt, hogy a tilalom dacára a gyermekek egymás között tótul társalogtak. A tanító erre kiállította az illető tanulókat és büntetésképpen a tótul beszélgető gyermekeket arra kötelezte hogy ötszázszor írják le ezt: nem szabad tótul beszélni.

A ráerőszakolt nyelvet nem lehet megkedvelni

Magyarosítani kívánunk-e, vagy azt mondjuk, hogy alkalom nyújtassék a növendékeknek a magyar nyelv megtanulására. Mert ez a kettő nem azonos. A magyarosítás az anyanyelv elvonásával, az anyanyelv elhanyagolásával jár.

Egészen más dolog az, ha a törvény, vagy gyakorlat arról gondoskodik, hogy

a növendékeknek alkalom nyújtassék a magyar nyelv elsajátítására. Ha a kormánynak nincs egyéb célja, mint hogy ez a mód a magyar nyelv megtanulására biztosíttassék, akkor vajjon mire valók azok az utasítások, hogy az összes tantárgyakat lehetőleg nem az anyanyelven, hanem magyar nyelven kell a növendékeknek tanulniok. Azt hiszik az urak, hogy ha ráerőszakolják a tanulókra a magyar nyelvet, ezáltal megkedveltetik azt velök? Nem, a nyelvek tanítása egészen más módszer szerint kell, hogy történjék. Mi nem hasonlíthatjuk össze a mi viszonyainkat az amerikai viszonyokkal. Ott t. i. minden bevándorló megtanul angolul. Amerikában mások a viszonyok.

Csak a kultura és gazdasági tulsuly asszimilál. . .

Az egész közgazdasági élet olyan hatalmas sullyal nehezedik az egyes bevándorlókra és az egész hatalmas kultura annyira nyomja a bevándorlót, hogy tényleg nem szabadulhat senki az angol nyelv megtanulásától. Azonban még ott sincs az törvényben kimondva és ott sem erőszakosan sijnáttatják el egyesekkel a nyelvet. Nálunk is a nemzetiség elnyomását és a magyarosítást egyedül egy hatalmas magyar kultura, egy hatalmas gazdasági tulsuly eredményezhetné. Ha ez minket nem tud megmagyarosítani, az iskola nem fog megmagyarosítani.

. . . de az államnyelvi tudása mindenkinek hasznos

Én már kifejtettem, hogy semmi kifogásom az ellen, ha valaki az állam nyelvét megtanulja, sőt sok esetben hasznosnak tartom. Azon az állásponton vagyok, amelyen a csehországi németek vannak, akik azt mondják a saját honfitársaiknak: *Deutsche, lernet cechisch!* Ha a németek a cseh nyelvet tudják tanulni, akkor azt hiszem magyarul megtanulhatunk mi is.

„Az egész oktatás államnyelven történjék”

Ezen a téren ma már engedmények tétele nélkül a kormányzat el nem lehet. Ha eddig szükségük volt a szabadelvű kormányoknak arra, hogy a magyarosítás állítólagos eredményeivel a közvéleményt félrevezessék, azt hiszem, ez a kormány nem szorul rá erre a görögützre, nem akar konfliktusokat a néppel, hanem azt akarja, hogy a nép követeléseinek ezen a téren eleget tegyen. Az oktatás terén az a minimum, hogy amellet, hogy a tanulóknak alkalom adassék az államnyelv elsajátítására, különben az egész oktatás az anyanyelven történjék.

A német kormánynak is meg kellett hátrálni a lengyel gyerekek előtt

Milyen eredménye volt az erőszakos germanizáló politikának Németországban. Ott az államhatalom ugyancsak az eszébe vette, hogy azokat a lengyel gyerekeket minden esetre el fogja németesíteni, nem fogja megengedni, hogy a hittant, a kátét stb. más nyelven tanítsák.

mint német nyelven. És mi volt az eredmény? A német hatalom mögött mindenestre nagy mult van, a harcok mezején, a kultura terén és a közgazdasági tevékenység terén nagy tradíció van a német államhatalom mögött. És a legtöbb esetben ez a német gényes le tudta győzni ellenfelét, azonban a lengyel gyermekekkel a harcot felvenni nem tudta és amennyiben ezekkel a gyermekekkel a harcot mégis felvette, gyalázatos vereséget szenvedett. Abban a percben, amikor a németesítést az iskolában keresztül akarta vinni, abban a szent percben kitört az iskolasztrájk, a lengyel iskolásgyermekek sztrájkja: kezdetben 40.000, később 70.000, végül 100.000 gyermek állott sztrájkba. S a vége az volt, hogy a német hatalomnak meg kellett hátrálnia.

A nacionalizmus az állam létérdekével ellenkezik

Sok képviselőnek az a gondolat motoszkál a fejében, hogy talán mégis jó volna a nem magyar ajku lakosságot Magyarországon egészen elmagyarosítani, sokan álmódznak ebben az országban a huszmillió fajmagyarról. Méltóztassanak boldogok maradni ezzel a meggyőződéssel, nekem azonban az a meggyőződésem, hogy nacionalista szempontból sem helyes s nem jó és nem hasznos az elmagyarosítás. Ha önként tartják a magyarosítás programját, a mai iskolai állapotot, az iskoláztatás eddigi irányát, akkor szembehelyezkednek a törvényekkel, az állam fogalmával s olyan tendenciának lépnek szolgálatába, mely a magyar állam létfeltételével, azzal a létfeltétellel, mely az összes nemzetiségek iránt feltétlen törvénytiszteletből áll, ellentétben van.

Ugyanaz — másképp

— Ezt férjül fogom venni. Okvetlenül. azt hiszem, nagyon jó párti. Nem is csunya, elővagy bankhivatalnok, havi négyezer dinár, nna, ki lehet jönni, kicsináljon az ember manapság?... Feleségül fogok menni hozzá — ezt az elvált asszony gondolta így, huszonöt éves fiatalasságának eltökéltségével, a szemében diadalmos szépségét forgatva és üldözött ártatlanságát bizonyítgatva az ég felé.

Ugyanebben a sorshatározó pillanatban a fiatal ember, akinek vállalai modernül szélesedtek s akinek a szíve minden pillanatban kész volt megfontoltan szelmelet dobogni, így gondolkodott:

— Nem rossz. Isten bizony, nem rossz. Jó lába van, a dereka is telt, lejjebb is, fejjebb is, nna, ez igen. Aztán a szája se rossz. Kicsi és piros, remek, ezt meg fogom csókolni. Legkésőbb holnap. Feltétlenül...

Egymás mellett sétáltak, a testük szorosán hímált a koraesti melegben. Később nyár ingerelt a palicsi parkban, a fák kontyjaiba ezüst hajtűket cifrázott a hold, suhanó párok árnyéka bolygott a földön, a padok előtt mozdulatlan egyégyolyadással merevültek az árnyékok. Már alkonyat óta ténferegtek a tó körül, a testükkel egész este surolták egymást s az árnyékok néha egymásba imbolygott, ha néptelen részről simultak egymáshoz.

— Óh istenem, kedves — mondotta a fiatal ember és arra gondolt, hogy így fogja célját elérni legkönnyebben — az embert, higgye el, szétkapkodnak. Nem azért mondom, de nézze, tegnap is egy feltűnően szép asszony várt meg a bank előtt és minden áron azt akarta, hogy...

— Ja, maguknak van erre idejük — szólt közbe szeliden az asszony, sóhajtott és arra gondolt, hogy így fogja a legkönnyebben elérni a célját — maguk boldogok, de nézze, énnekem nincs időm senkit megvárni, a bank előtt. Reggel felkelek, kitakarítok, az anyámnak kezére járok, nehogy édes jó szegény anyámnak kelljen valamit csinálnia, akkor irodába megyek, délután vigyázok édesanyáma, sétálok vele, bevásárolunk, öregasszony már szegény, drága, vagy kézimunkázok, himezek, este pedig...

— Este lefekszik, tudom. De látja, kedves, én nem tudok ilyen szolid, ilyen jó, ilyen áldott lenni. Engem nem hagynak. Nem is értem, hogy miért, nem is dícsérvéből mondom, hiszen igazán nincs

semmi céloom vele, mi céloom is lehetne, nem is szoktam elmondani senkinek, de magának barátságából elbeszéltem: engem nem hagynak így élni a nők. — A fiatal ember melle kicsit nekidomborult az ereszkedő szélnek, ahogy folytatta. — Ha magának megmutatnám a levélgyijteményemet, csodálkozna, kedves. Tudja, fiatal lányok, uriak, szegények, özvegyasszonyok, anyák, többgyermekes...

— Hjai, jaj, hjai, ha nekem gyermekeim lennének!... Tudja, nekem ez az egyetlen vágyam. Kicsi szőkefürtös gyermekek, az anyémek, Istenem, azt hiszem, nincs még egy olyan anya-anya, mint én vagyok. Dehogyan kellene nekem férfi, akár olyan, mint maga, akár nem olyan, senki se kellene, ha nekem családod lenne, gyerekeim, mindig ott lennének közöttük, csak anya lennék, csak feleség, sohase lennék képes... de istenem, ezek csak álmok, maga tudja, mondtam már, nem megyek én férjhez senkihez!

— Hiszen, kedves, higgye el, azok sem akarnak mind feleségül jönni hozzám, én nem tudom, de úgy látszik, valami van rajtam, ami varázsos s amit, úgy látszik, csak akkor ismerhetni meg, ha már... Tudja, Biztosan így van, mert senki sem akar leszakadni rólam, ha egyszer megcsókolok valakit, az fut utánam, erőszakoskodik, nem dícsékszem, nem is érdekből mondom, hiszen gondolattal nem is merek közeledni magához...

— Ne is. Én sem dícsékvéből mondom, mert magával igazán nincs semmi céloom, meg tudja, hogy én nem akarok férjhez menni, nekem elég volt egy család, de nem is tudom, hogy miért, én egész vadul őrzöm a tisztességemet. Pedig nincs is kinek. Most képzelje el, hogyha férjem volna, annak hogy őrizném!

— Igazán? — csodálkozott őszintén a fiatal ember és szívében mintha új mélységek lehettek volna fel.

— Igazán. Igazán. Kis gyermekeimet becézni, őszintén szeretni, ápolni valakit, aki a gyermekek apja — ez volna

látja a hivatásom. Ha nem félnék egy a házasságtól. Ha nem határoztam volna el, hogy soha, soha többet nem megyek férjhez. Istenem férjhez, Istenem, milyen feleség, milyen anya lett volna belőlem! Nem is tudom, hogy mért mondom mind ezt el magának, de valahogy ma olyan őszinteség-rohamok lepnek el, hogy nem tudok ellentálni...

— Én is úgy vagyok. Van néha, hogy az ember őszinte, ugy-e? Most igazán azok vagyunk. Őszintén mondom magának, hogy nekem nem kellene ezek az asszonyok, lányok, nők, akik lihegnek folyton körülöttem, akik mindig csak epednek, nekem valaki kellene, aki nem a csókért szeret, aki szelid, aki jó, aki tisztességes, akit aztán annak a bizonyos varázsnak teljességével tudnék csókolni, akit úgy tudnék csókolni, hogy...

— Igazán? — hintált közelebbre az asszony és a vérében új tüzek gyulladoztak.

— Igazán, szép, szelid, tisztességes asszonyom... — mondta halkán és elgondolkozva a fiatal ember és furcsa gondolatok kóvályogtak a fejében.

— Maga... maga csókhós!... — sutogta az asszony és megborzongott.

Többet alig szóltak. A későre lejtett esteben elmúlt a hold. Gomolygó felhők csavarogtak az égen, meleg szél borzolta a leveleket. Kint jártak a rossz utakon, gödrök fölött lélekzettek a csendet, amely, mint egy vastraverz, megmozdíthatatlan meredt a földön. Az országot felől, kis kertekből ősz felé hervadó virágok nehéz szaga erjedt a szélben.

— Ez egyébre nem való. Nem is szabad. Isten ments. Ezt feleségül fogom venni — gondolta vezekelve a fiatal ember és elhúzódott a forrón simuló testtől.

— Ezt nem vonom meg magamtól. Istenem, de szép férfi. Ez nem való férjnek, isten őrizze, csak szeretőnek, óh... — gondolta az asszony és megremegett.

A szél kitérően fujt, éppúgy, mint alkonyatkor. Csak éppen, hogy most a tó másik oldala felől surrant a levelek közé.

(— éta —)

Amit a háziasszonyoknak meg kell tanulni!

Irta: Benedek Rózi

A chikágói tőzsde árfolyamairól rádió útján percek alatt értesül az európai üzletember. Ha sürgős utja van, repülőgépen száguld egyik helyről a másikra. Hajó visz a tenger fenekére, vasut az örök hóval borított csúcsokra is. A valóságga vált csodák napjait éljük, amikor a tudomány és technika tulszárnyalják a meseirók legmerészebb álmait is.

Van azonban a huszadik század életének egy területe, amelyik minderről nem vesz tudomást. Annak kapujában a hagyomány hétféjú sárkánya áll őrt, és vigyázz arra, hogy ott ne a tudomány, se a technika, de még csak ne is a praktikusság törvényei és szabályai uralkodjanak, hanem ma is minden úgy történjék, mint nagyanyáink, ikanyáink, sőt bátran mondhatjuk, hogy *ősanányáink idejében*. A modern életnek ez a kinaifalal elkerített országa a *háztartás*.

Az asszonyoknak a megszokotthoz, a régihez való ragaszkodása a háztartás terén azért olyan csodálatos, mert a ruházatkész területén éppen ellenkező hajlamokról győződhetünk meg, arról, hogy igenis van érzékük minden újítás iránt. Kényelemszeretnek azért nem minősíthetjük a hagyomány után való lassu poroszkálást, mert ez manapság munkában és mérgelődésben egyaránt súlyos áldozatot követel tőlünk. Sőt azt se mondhatjuk, hogy azért főznek, mosnak, takarítanak éppen úgy, mint elődeik, mert ezt úgy maguk, mint a házimunkák szempontjából a legelőnyösebb, legjobb. Az utolsó évtizedekben ugyanis sok jogos panasz hangzott a világ folyása ellen, lehangosabban azonban mindig a háziasszonyok siránkoznak, hogy mennyi a dolguk, mennyi a bajuk. Az anyaggal való takarékoskodás is keserves, de ez eltörpül a háztartási alkalmazottakkal folytatott ádáz küzdelem mellett. A háztartási munkára vál-

lalkozó nők száma állandóan csökken, a háztartás gépezete viszont csak megfelelő segéderők beállításával forog fennakadás nélkül. Ezért a háziasszony, aki hiába keresi az erények kikristályosodott remekét, kénytelen olyan silány utánzatokkal beérni, akiknek munkateljesítménye és igényei fordított arányban állnak. És ebbe is bele kell törödni, mert ha mindent egyedül próbálnának csinálni, agyon kell magukat dolgozni és háztartásuk mégis az elhanyagoltság és pusztuló képét mutatná.

De ha valaki szeliden és szerényen arra figyelmezteti a háziasszonyokat, hogy *legtöbb bajnak az ő maradásuk az oka*, akkor nagyon megsértődnek. És bár irigyen gondolnak Amerika és Nyugat Európa praktikus háziasszonyaira, akik minden munkát egyedül végeznek és mégsem rabjai háztartásuknak, tanulni azért nem akarnak tőlük. Pedig az utóbbi években, mióta Európában is egyre inkább probléma a háztartási alkalmazottak, a közös konyhák viszont eddig még sehol sem váltak be, a gépek, szerszámok, praktikus újítások egész légiója keletkezett. Ezeknek segítségével a háztartás taposó malmából jól berendezett üzem válna, amelyben egészen felesleges reggeltől estig robotolni. És az ilyen háztartás jobban kielégítene a család igényeit, mint régen bevált, de manapság már kissé elavult receptek szerint vezetettek, mert hiába, a legügyesebb háziasszony két keze se veheti fel a versenyt a tudomány és technika ezer csodájával.

A háziasszonyokat azonban eddig még se kényszer, de a józan belátás nem bírta arra, hogy újításokkal kísérletezzenek. Hiába bizonyították be Amerikában, hogy a házimunka körében éppen úgy alkalmazhatók Taylor munkát megtakarító eljárásai, mint a cipőgyártásnál, vagy téglarakásnál. Idegenkedve nézik

a modern konyha újfajta gépeit, szokatlan formájú edényeit és legszivesebben ma is rézedénnyel raknak tele konyhájukat, mint nagyanyáik. Arra azonban nem gondolnak, hogy akkoriban egy-két szolgálónak naphosszat sem volt más dolga, mint a konyha csillogó díszit fényesíteni.

De miután a sok veszélyességbe, méregbe nagyon eláradtak a háziasszonyok, a háztartás reformjainak propagálói most már a siker reményében vehetik fel a küzdelmet a hagyomány ellen. Kiállításokon előadásokkal, újságcikkkel próbálják az asszonyokat megtanítani, hogy hogyan kell a 20. század háztartását elkörmányozni.

Nagyvárosban kis, gázzal, villannyal fűtött tüzhelyesek pótolják a régi, hatalmas kemencéket. Nem kell a fűtéssel, tisztogatással bibelődni, türelmesen megvárni, amíg a nagyszabású építmény átmelegszik. Egy csavarás a kapcsolón, egy gyufa és máris hozzá lehet a főzéshez kezdeni. A falusi háziasszony megajdnam ilyen kényelmesen, sőt ma még olcsóbban is főz az *újfajta petroleum kályhán*. Ezeket a kis tüzhelyeken persze nem lehet számtalan nagy fazekat széjjel rakni. De ez nem baj, mert az összerakható edényekkel még egyetlen gázlángon is lehet izletes, több fogásos ebédet főzni. És ott van a főzőláda, amit Amerikában a repülőgép és rádió mellett a huszadik század legjelentősebb találmányának tekintenek, nálunk viszont hallani sem akarnak róla az asszonyok. Pedig mennyivel kevesebb dolguk volna, ha hetenként két-háromszor használnák, és olyankor nem kellene egész délelőtt a készülő ebédet strázsálni. A huszágo géphez például már hozzászóltak, de amikor télire zöldbabot tesznek el, az egész háznép naphosszat babot vág, pedig ezt a munkát géppel még egy kis gyerek is egykettőre megcsinálna.

De nemcsak munkával, anyaggal sem tudnak igazán takarékoskodni az asszonyok. Egy tojás megspórolása ugyan boldoggá teszi őket, de ügyet sem vetnek azokra a burgonyafőző, tejforraló stb. edényekre, amelyekben az élelmiszerek tápértékéből szinte semmi sem vész kárba.

Az új takarító szerszámok egy része (pl. a porszívó gép), kevesebb munkával tökéletesebben számol le a porral, mint elődeik. Az újítások egy másik részének meg az a célja, hogy a dolgozót kímélje, hogy ne legyen feltétlenül durva, vörös kezű, repedezett körme, fájós lába anak, aki házatáját rendben tartja. És nem utazunk kocsin, nem világítunk méccessel, de ha egy mosóné felébredne százéves álmából, úgy folytathatná munkáját, ahogy abbaahagyta, mert ördögtől, pokoltól nem félhetnek jobban az asszonyok, mint a mosógéptől.

A huszadik század háziasszonyainak meg kell teremteni a mai idők igényeinek megfelelő háztartás. De ehhez nem elég a megfelelő gépek beállítása. Mint a háztartás Taylor rendszereinek uttörője, Frederich asszony mondja, meg kell tanulni a szervezést is. Ne mondják, hogy a házi munkát nem lehet előre meghatározott órákban, pontosan megszabott idő alatt elvégezni. Valamikor azt állították, hogy a gyárak csak 16 óras munkanappal tarthatók fenn és ma már látjuk, hova fejlődött az ipar, bár a munkások csak napi nyolc órán át dolgoznak.

A háztartásnak is ezen az uton kell haladni. És amint megszabadul a hagyomány nyomasztó terheitől, nyomtalanul el fog tűnni a tényleg nagyon sokat, szakadatlanul dolgozó, de még többet panaszoktól elégedetlen háziasszony.

JUGOSLAVIJA

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

Bácsmegeyi főtelepei:

NOVISAD

Petra Zrinjskog ul. 36
Telefon 55

SUBOTICA

Kr. Aleksandra ul. 7
Telefon 330

SOMBOR

Telefon 216

Szilágyi Géza:

Kirakat előtt

Hogy ödöngtem unt ölmos ég alatt,
Fojtó uccán a hentes boltja mellett;
Hiuságom kinokban megellett:
Csui kölyke egy keserves gondolat.

A kirakatba vágytam egyre csak,
Büszkélkedő díszdírgynak a középpe,
Míg bámészan kószál az ucca népe,
Akarva-akaratlan lássanak!

De soha nem juthattam el oda.
A nagy Kirakat-Rendező kegyében
Nem voltam annyi testvéremmel én sem.
A lomraktárból nem hoz ki csoda.

Ha nem embernek, sertésnek kelek
E mocsár-létre, most talán a hentes
Földre gondol, kirakatot ha rendez:
Kiteszi s rajta babér díszleg...

ALAKOK

Sekrestyés

(Olaszországból ismerem őket: világius-papos mozdulatukat, mindig kopott ruhájukat, mely a tömjén és viaszgyertyák szagát árasztja. Ott majdnem mind idegenvezetők is, a művészettörténet egy-egy fejezetének dióhéjkiadásai, gyorsanfolyamok tájékozatlan külföldiek részére. Ezek látszóval és létrával szolgálnak, szentek és festők életéről mesélnek, gyorsan térdelnek és még gyorsabban fölkelnek, iérelhúzzák a függönyöket a politikonok mellől és beirányítják a szemünket, aztán tapintatosan félrenéznek, míg zsebünkben a szoldókat keressük s úgy fogadják el, mintha semmit sem kapnának, csak köszönésükön érzik, hogy közben gyakorlatot tapintószemléseik fölbecsülték a romlandó anyagi javak értékét. Ez a sekrestyés itt a kis budai templomban egészen más. Egyetlen képet mutat, a kegyképet, csak azt tudja róla, hogy a tizenhetedik századból származik, de hogy ki festette, arra vonatkozólag már nem tud fölvilágosítást adni. Alig huszonöt éves. A templom, miután tizenkettő felé jár, majdnem üres. Bemegyünk a sekrestyébe, ahol egy ezüsttálcán még ott áll a vizes és boros ampolna. Előbb harangoz. Látom, hogy a közeli házakon dolgozó kőművesek hogyan vágják oda a vakolókanalat az első csendítésre. Hora canonica. A templomot bezárja s a nagy kulesot téliakábjára zsebébe dugja.)

— Ez mindig önnél van?

— Természetesen. Az egész templomot nekem adták át, én vagyok érte felelős anyagilag és erkölcsileg. (Az egyházi az Isten házában a házmester.)

— Mikor szokott bejönni?

— Hajnali ötök. Háromnegyed hatkor harangozok. Naponta négy szentmise van. Tizenkettőkor hazamegyek ebédelni, délután háromkor ismét itt vagyok, hatig, a májusi ájtatosság és a rózsafüzérünnepek idején hétig. Gyakran temetésem is van, sirkiséretem.

— És ünnepe?

— Soha. Akkor van a legtöbb dolgom. Néha olyan nagy a tolongás, hogy két köpenyemről, amint perselyezek, a gombok is leszakadnak. Az én mesterségemben fő a pontosság. Egy percet sem szabad késni. Folyton a naptárt kell nézni, az órát, a permutatórt.

— Mikor került ide?

— Három éve. Tizenkét éves korom óta ebben a templomban ministráltam. Szerettem volna pap lenni, de nem tanulhattam. Akkor elmentem géplakatosnak. Egy este a prelátus ur megszólított, hogy nem jönnek-e el egyháziinak a régi, öreg sekrestyés helyébe, az nagyon részeges volt. Így álltam be.

— Milyen végzettsége van?

— Hat elemi. De már tudok valamit latinul is. Mindennap tanulok.

— Mi az például latinul »ház«?

— Azt nem tudom. (Ellenben tudja, hogy mi az gremiale, omnipotens, pa-

tena. Ugy tud latinul, mint németül azok a ceglédi fiúk, akik a régi közös hadseregben szolgáltak.)

— Mondja, sírnak még a kis keresztények a keresztelésnél?

— Csak akkor, ha nyakon öntik őket vízzel. Főképp az uriak. A parasztasszonyok előbb máktejjel itatják meg a csecsemőiket. A nagyuri házaknál pedig otthon tartják a keresztelést, langyos vízzel.

— Hányan járnak ebbe a templomba?

— Hétköznap délelőtt kétszáz-kétszázötven ember, délután a litániára négyszáz-négyszázötven ember. Vasárnap körülbelül háromezer, nagy ünnepeken néha négyezer is.

— Jámborak a mai hívek?

— A vallásosság egyre növekszik. Ezt a kisostyák is látni. Például kérem tavaly csak negyvenkétezer kisostya fogyott el. Az idén minden héten ötezer darab.

— Hol készítik az ostyákat?

— Az Örökimádás templomában apácák sütik, tiszta buzalisztból. Beteszik az ostyasütőbe, egy pillanatig a láng fölé tartják, hogy formát kapjon, aztán fölsozletelik.

— Honnan kapják a bort?

— A birtokunkról. Egy féldeci jut minden szentmiséhez s egy féldeci víz.

— A tömjént hol szerzi be?

— Egy nagykereskedésben.

— Mennyit szokott perselyezni?

— Hétköznap tizenöt-huszezer koronát, vasárnap hatvan-hetvenezer koronát.

— Mi a rendes adomány?

— Ezer korona. De az olyan szegény szentasszonyok még 50 koronát is adnak. Azok mindig megvárakoztatják az embert. Tavaly érdekes eset történt. Elcsíptem egy perselytolvajt. Már régóta szemmel tartottam. Az Urfelmutatás alatt, mikor mindenki letérdelt, dézsálgatta a perselyt. Egyszerre rácsaptam. Adja csak ide azt a pénzt. Csupa gyűrött bankó volt a zsebében, olyan, amilyen csak perselyből kerülhet elő.

— És mit csinált vele?

— Először is kiveztem. Lekentem neki két hatalmas pofont. (Önértésen.) Futballista vagyok, hátvéd. Aztán átadtam a rendőrnek. Egy évet kapott.

— Ki a legöregebb sekrestyés?

— A Bazilika egyházfia nyolcvan-estendős.

— Mi a maga fizetése?

— Kétfélmillió korona fix, ebben benne van a temetés és esküvő, a keresztelő külön. Husvétkor még kapok huszonöt deka sonkát, egy ekkora fonott kalácsot, tormát és tiz tojást. Néha a hívektől egy nyakkendőt, harisnyát, egy doboz cigarettát.

(A sekrestyés folyton az élet nagy és ünnepi mozzanatait látja, a születést, a halált, a sok örömet és sok bánatot. Modorában van egy csöpp színészi is. Fekete haját oldalt választja el, letésüli és erősen zsirozza, úgyhogy egy-egy fürt olyan, mint egy haluszony. Egyébként vidám és elégedett. Nincs gondja, mert fiatal. Nem érzi magát szegénynek. A templom egere mindenestre szegényebb nála.)

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Ezerarcu Páris

Irta: Révész Béla

Páris, október hó.

A föld alatt még ömlöbben özönlenek az emberek, mint a föld fölött. A földalatti vasut, a Metro sűrűn nyargal minden irányban, de nem győzi befogadni az utasokat. A második osztályon közelharc-jellegű a beszállítás, gyurják egymást az emberek, nem éppen udvariasak, látom, amint egy férfi alaposan megkönyököl egy másik férfit, nem szándékosan, de az iram hevében, a kocsiiban ő maga is ráeszmél, hogy megbökte a szomszédját, furcsa pillanat, a mord ember nyájas lesz, alázatos, kérlelő, kérdi a felebarátját:

— Megütöttem uram?

Csupa gyöngédség a szava:

— Nem fáj? Megütöttem önt? Bocsánat, bocsánat uram.

Négyszer-ötször is kérdegetti:

— Nem fáj, nem fáj?... Bocsánat, bocsánat...

Előbb még vad, nyers, önző, most majdnem vigasztalhatatlan, alig is találja a módját vigasztalásainak.

Milyen figyelmesek, gyöngédek tehát ezek a franciák!

Népből való emberek, a sofőr is az autón, a kocsi a társzekéren, kik a kavargó párisi forgalomban úgy vigyáznak egymásra, mint a himestojásra, egymást ügyelik, előzködnek, össze nem ütözköznek, összekacsintanak és valahogy a hákról összefelelesnek. Örjög a forgalom, autók hadai előttük, mögöttük, de felfortyanva leugranak a kocsiról, megnézik egymást, már össze-csapnak, testvérségüket felborítja az indulat, a düh, a kocsi vasmarkával elkapja a sofőr ábrázatát, a sofőr megkulesolja a kocsi hörgő gégejét, áll a földagadt forgalom, a tomboló két francia németet érez egymásban, a boltokból szaladnak a hentesek, volna erejük hogy a harcosokat széjjelválasszák, de állnak véresen, bivaly-hatalmasan a viadorok körül. Szintugy a felgyülekvő közönség sem mozdul, igézettel leigáz most mindenkit: a kíváncsiság... A nép ősi, feltörő őszinteségei, de sehol sem mutatnak annyi végtelenséget, mint e fajtát reprezentáló nagyvároban.

Régóta figyeljük a disszonáns harmóniát, jó néhányszor megfordultunk a kitanulhatatlan Babelben és tetszik nekünk ma is, hogy a póstás még mindig,

úgy komótosan járja végig az uccára kihelyezett levélszekrényeket, kulccsal nyitja, zárja az öreg ládákat, ugyanakkor, amikor a párisi csöpposta, szikratávíró modernül, a lehető legtokéletebb. Bizarr és megható az ódonágnak és újságnak összeszött arculata, ahogyan Páris minduntalan és kacéron felénk fordul. Gépkocsik félelmetes zakatolásában, kecskenyőjat terel a pásztor, a paloták alatt és tiunközik, hirdelve dalolgat a kecsketejéről... Csak az edényt kell lehozni az emeletekről és a kapu alatt megfijik nyomban a kecskét a mellbetegek épülésére. A transzparensek, az ivlámpák párisi ragyogásában, a kávéházi asztalok gyutatartóiban kénes gyufát szerviroznak, a gyufatartó kedves, nagyhasu, recés, szagos sercencésre igen alkalmas, amilyenekkel a magyar mezővárosok vendégfogadóiban itt-ott még találkozunk.

Kontraszt másképpen. Elég baja a francia nagypolitikának, hogy a nép nem akar szaporodni. Menekülés a gyermektől, makacs megegyezés az emberpárok között, akiktől függ a nemzetboldogító százalék. Sehol olyan szigorú törvények, óvszerek, titkos műtétek ellen, mint Párisban és sehol annyi csaláflintás, elszántság, hogy törvényeket kijátszák, a jövevényt elodázzák. Szinte harcban állanak egymással a szomszéd állam és renitens alattvalók és a gyermekiszonyatnak a hisztériás városában, imádják a gyermeket. Az ellenlenkező szülő heróikus szeretettel és nek a gyermekért, ha felbukkan a tüzhely körül és ismerjük azt a szállodás házaspárt, akik boldog igavonással, garson nélkül, maguk söprik, tisztogatják, kiszolgálják a hotelt, takarékoskodnak — a gyerekekért, akit a leggondosabban nevelnek, a legfinyasabban öltöztetnek, minden éberségük, önzetlenségük az övé. Vasárnap délután künn jártam Páris egyik munkáskerületében. Észrevenni való, hogy a legegyszerűbb munkásszülők mellett a sétáló gyerek a legigényesebben volt felöltözve. Szombat délután benéztem a Samaritain-áruházba. A gyermekruhák emeletén szemlélődtem. Roszul öltözött anyák szinte habzsolva vásárolták apróságainak a finom ruhácskákat, meleg bundácskákat, sapkát, sált, ott az emeleten öltöztették a gyereket, forgatták maguk

előtt, rájuk nevetgéltek, nagyon tetszett nekik a gyerek, akitől egyébként oly vehemensen félnek...

Csometének, magtalan szerelemnek is előzménye: a csók. Párisi szerelmek igen gyakorolják. A lány, a férfi, ha összeülnek a kávéházban, a vendéglőben, hozzáférhetetlen szigete az öröme, de elfordulva a világtól, üzenetnek is a világnak. Csokolódnak nyitlan, bátran a kávéházban, vendéglőben, a metróban, a villamos kosiban, sajátos szeméremmel, nem restelik magukat, sietős a kedvük, láttam fiatalokat, akik embergázoló autók sűrűjében egy pillanatra megállottak, mások ijedezve erre-arra ugrádoztak, ők a szirénák üdvözlésében csókot váltottak.

A társaságunkban az egyik hölgy furcsálkodik, mire a francia ismerősünk berzenkedve mondja:

— Miért szégyeljük magukat?

— Szégyeljük magukat az idegenek akik ilyesmit észrevesznek...

Fölcsattanó, háborgó önértet, mely szépen és groteszkül hat, mint a tilinkós kecskepásztor, az Eifel-torony világlókusza alatt...

Elég volt a szenvedésből!

Szent Rókus lábsó új lábat csinál.

Ezen készítmény, mely külföldön régen és kitünően bevált, különleges sóessenciákból áll, melyet meleg lábvízben feloldunk. Ezáltal egy oxigénnel telített vizet nyerünk, mely csodálatosan jótékony hatást gyakorol a fáradt és fájós lábakra, megszünteti a fájdalmakat, melyeket a cipő szorítása okoz, meggyógyítja a láb puffedségét és égő érzéseit.

Elegendő, ha egy csekély mennyiséget ebből a lábsóból teszünk egy lavor meleg vízbe és áztatjuk a fájós lábat 10-15 percig. Ezen idő múlva a láb dagadtsága, zuzódása, a kínzó égető érzések egy csapásra megszűnnek és többé újra el nem kezdődnek.

Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemet és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok könnyű szerrel, kés vagy beretva nélkül eltávolíthatók.

A legégetőbb, legmakacsabb lábfájások, fagyások elmúlnak a Szent Rókus lábsó használatával.

Meg lehet Ön győződve, hogy a Szent Rókus-lábsó a lábat tökéletesen ujja alakítja, úgy, hogy a szűk cipő, sőt az új cipő is épen olyan kényelmes lesz, mintha évekig hordta volna. Megszabadítja önt a láb különböző zavaraitól, annyit járálhat, amennyit akar, gyalogolhat, vagy állhat egy helyben órákig a fáradtság vagy fájdalom legcsekélyebb érzése nélkül.

Egy nagy csomag Szent Rókus-lábsó ára 16 dinár. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Ha nem kapná, forduljon az SHS királyság területére jogosított képviselőhöz:

NADA DRÖG-R A Kolar i Gibr e Subotica
Strossmayerova ulica 2.

csak ott terem a próbánál, modellválogatásnál és mo-
 áruháza a hölgyek társaságában. Ilyenkor egyszerre
 ki a főnöki irodából mikor elegáns férfiak jönnek az
 Ez a fény kalandokat keres itt. Csak olyankor jön
 tól. Még a vak is látja, hogy azt teheti, amit akar.
 és az újrain sem fognak tyukszemek nőni a várás-
 donna. Annak ugyan nem fog elgyűrűdni a ruhája
 nőki szobában. És ugy öltözködik, mint egy prima-
 kell indokolni, hogy miéért címen fog egész nap a fő-
 székenyedet jobb családból való. Hát persze, meg
 csoda? Ugy mondják, hogy a főnök ur rokona. El-
 egy hete jár ide, senkisémet tudja honnan jött mi-
 — Mert a Mici alligbanem a főnök ur babája. Allig
 — Miért?
 — No, az ugyan kár volt ilyen nagyon megnézni!
 me volt!
 — Igen... igen... sötétszöke haja és kék sze-
 — Pasztelekék kaptak hordott és barna felcipőt?
 rát egy kissé elintortította:
 A gömbölyű szöke arccsókája bosszus lett, az or-
 bluzos leányt láttam kijönni az áruházból...
 — Ma dében egy fiatal, pepitaszoknyás, fehér
 Szóval, mondja meg őszintén, kit akar megtalálni?
 mel, csak egy ilyen kedves urat választok utódi-
 én foglalt vagyok. De ha összeveszek a világvem-
 — Oh, akkor már felismert volna. És különben is,
 — És ha éppen magát keresném?
 getni az utat:
 Tihamér jónak látta egy kis hízeléssel egyen-
 leányoknak egy sincsen más öröme a világban!
 — Igaza van, kérem. A magunkajta szegény
 vetett:
 A gömbölyű szöke elégedetten és megértően ne-
 lakit.
 nem lehet becsapni a nőket. Talán igen, keresek va-
 — Kísasszony, maga angyal. Talán szárnyakat is
 hord a blúza alatt. Hiába, ha Amor forog játékaiban,
 a dolgot:
 Tihamér felderült. Segítségét kapott a legválsá-
 kosabb pillanatban. Elmosolyodott és nem is tagadta

Forró Pál

Lohengrin kisasszony

percig beszélgetni. Boldog lennék, ha záróra után el-
 sétálna a szemközi kávéház előtt. Kezét csókolja

Bodzay Tihamér
 hirlapíró.

A szöke elárúsítónő olvadozott a gyönyörűségtől.

— Nohát — mondotta fejcsóválva — micsoda ra-
 vasz emberek maguk detektívek. És mondja, mindjárt
 le fogja tartóztatni?

— De szó sincs róla. Az effélét a legnagyobb kö-
 rültekintéssel kell intézni. És kérem kisasszony, ne-
 hogy eszébe jusson barátnőivel leselkedni, feltűnést
 kelteni, mert önt lennék kénytelen felelőssé tenni, ha
 Mici megneszelne valamit! . . .

A leány valósággal elsápadt, élénken tiltakozott:

— Kérem... fusson ki a szemem, ha egy szót
 is elárulok valakinek. Hogy is merésznék!

— Jól van kisasszony, megbízom magában. Kö-
 szönöm.

Tihamér elköszönt, lesietett a lépcsőkön. A pápa-
 szems igazgatónő bosszusan fordult utána és száraz,
 rekedtes hangon megkérdezte:

— Nem tetszett semmi megfelelőt találni?

— Nem, köszönöm, majd elhozom a hölgyet is!

— válaszolta Tihamér és kisértett.

A direktorné megvető tekintettel nézett utána és
 méltatlankodva fordult a leányokhoz, akik vilogva
 bujtak össze:

— A kísasszonyok, ugylátszik, nemcsak az uccán
 bonyolítják le randevuikat, hanem az üzletbe is be-
 bocsájtják udvarlóikat. Kénytelen leszek erről az
 ügyről jelentést tenni a főnök urnak.

A kövér szöke pedig, akit Bimbinek hívtak bará-
 női, az első szabad percében lerohant a harmadik
 emeletre Olga barátnőjéhez és nagy titoktartási foga-
 dalom mellett elárulta neki:

— Micit detektív keresi!

A hír villámgyorsan terjedt el, az áruház égett az
 izgalom lázától, a leányok valósággal fejüket vesz-
 tették az óriási szenzáció hallatára. És valamennyien

csiság, hogy micsoda újságról ügyben keres engem
 — Már majdnem az oldalamat furta ki a kíván-
 dezte:
 Mankikürözött kéz) kissé zavart vidámsággal két-
 nyújtotta (hm, valóban feltűnően fehér, ápok, finom,
 kedves gödröcskék támadtak és miközben kezeccskéjét
 Mici bájosan mosolygott. Az arcán érzagódon
 megszólította:

sen a kávéház felé tartott. Tihamér utána sietett és
 lépett ki a kapun, kíváncsian körülhézett és egyene-
 figyeltek. Tihamér észrevette Micit, aki e pillanatban
 tak, uccasatokra húzódtak és hallatlan izgalommal
 párok között mozgás támadt, a házfalához simu-
 hogy mikor jön már Mici? Végrei... A szerelmes
 majdnem síros kétségbeeséssel nézett a kapu felé,
 kezét, merre nézzem? Szeretett volna menekülni és
 izgalomtól. Nem tudta, hogyan álljon, hova rakja a
 a szive vadul dobogott, az arca pedig égett a kínos
 nek valamit. Rólam beszélnek, gondolta Tihamér és
 rözödött és nagy forogtak a fejüket, mintha keresne-
 mert azoknak arcán egyszerre nagy érdeklődés tűk-
 máskor, a leányok valamit sughattak a férfiak felébe,
 sem rebentek szét türelmetlen mohósággal, mint
 cirksz... Margitsziget... Budai színpark... De még-
 van! És hallatszottak a vidám tervek: Angolpark,
 No, mi újság? Hova megyünk! Nagyszerű tervem
 megteit édes zsongással: Pá, pá! Hogy van, drága?
 jöttek a férfiak, arconkon hízelő mosoly, a levegő
 zsikálása, kacagó remények, megváltó csodák órája.
 után, remények, vágyak kigyulladás, a vér felmu-
 fellélegés az egész napi szürke unalom és munka
 nagyszerű, langyos estbe. Ez az élet, a fiatalság, a
 pun, beleszedültek a várósba, az imádott tavaszba, a
 szeverdöve hangos viláncolással bukkantak ki a ka-
 uccára. Az arcuk csupa mosoly, három-négyen ösz-
 zsai, gondosan megfésülve, illatosan libbentek ki az
 színes szoknyákban és blúzokban, ajkukon friss ruzs-
 egybezsabott ruhát hordtak, most mind elegánsan,
 akik az áruházaiban valamennyien testhez simuló fekete,

Lohengrin kisasszony

Forró Pál

ugy találták, hogy ez helyes és az erkölcsi igazság
 győzött. Mert miért gögösködik velük ez a szemtelen
 kis teremtés, aki ilyen nyíltan paktál a főnökkel?
 Valójában azonban nem is Micire haragudtak annyira,
 mint inkább azon kárörvendeztek, hogy a mindig
 fennséges pózban tetszelgő, utált főnök ilyen csúnyán
 megjárta.

Bimbi megleste a pillanatot, mikor a főnök egy
 előkelő hölgy kiszolgálására személyesen jött ki iro-
 dájából és akkor besurrant oda. Nem csalódott. Mici
 csakugyan ott ült a főnöki szobában és . . . csokoládé-
 fagyaltot szopogatott. Ez valóságos tettenérés volt.
 Mici is érezhette ezt, mert kelletlenül, érezhető, el-
 fojtott dühvel kérdezte:

— Mit kíván, Bimbi kisasszony?

Bimbi legalább fél kilót hizott boldogságában,
 hogy megint milyen érdekes pletykaanyaggal fog ba-
 rátnőinek szolgálhatni, de elfojtva ndulatait, gyorsan
 előszedte Tihamér levelét és átadta Micinek:

— Egy nagyon csinos fiatalember volt itt az előbb
 és azt mondta, adjam át Mici kisasszonynak!

— Nekem?

— Igen. Délelőtt látta a kisasszonyt és nagyon
 megtetszett neki.

Átnyújtotta a levelet, melyet Mici egy pillantással
 átfutott és arcán kellemes meglepetés tükröződött
 vissza.

— Bodzay Tihamér! — olvasta az aláírást —
 oh, hiszen ezt a nevet nagyon jól ismerem.

Bimbi gunyosan jegyezte meg:

— Hogyne, hiszen olyan műveltnék tetszik lenni!
 Persze, itt a főnök urnál ráér az ember olvasni!

Mici nem vett tudomást erről a szemtelen meg-
 jegyzésről. Hidegen biccentett:

— Nagyon köszönöm, Bimbi kisasszony!

Bimbi sietett vissza az áruháza. Az igazgatónő
 azonban bármilyen óvatosan is lapított a fal mellett,
 mégis észrevette és rászólt:

— Már megint traccsolni volt valahol, kisasszony!

adda után öltöznek a primadonnák. Mert a leányok, felé a leányok. Egy fordított színház, amelynek elő- néhány pillanattal utóbb már szállingózni kezdtek ki- gyorsan legergettek a hatalmas vasútgörönyöket. És az árúház fűtő szolgái nagy kampós bottalokkal hozni. A terencek tempomában hatot kongott az óra leányra, akinek a százszázalékos boldogságot akarta ilyen társaságban várakozni ő is arra az ismeretlen berek. Tihamér majdnem elismiyedt szegyenében, hogy zsarnokoskodó, minden bűnre hajlandó borzasztó em- fenyegettek, csupa penztelen kalandor, följényes, nőkon fiatal naplopók, akiket szülei állandóan kitagadással kínosan ügyeltek nyakakendőjük kifogasztalanságára, váltaképp tengerésziszteknek látszó sikkasztók, akik monoklis hamiskátiyások, szigoru tekintetű, borot- napdíjasok és söhivatalmok, porcellánadrágos, fehér nadrágba és bőrszalagos kivágott cipőbe bujt emberék, ordító izkéstelenséggel, téglavörös ruhákba, Diákappkás, rojtos nadrágu, pattanásos arcu gyerekek. A közlemben itt is, ott is furcsa férfiak álltak meg. Eh, mindegy, most már nem szabad visszavonulni. Kártekönyv befolyásától és mert csakugyan a tokoná? vette magához, mert meg akarta övni a többi leány küllőnb a többieknel és a főnök valóban csak azért retője. De hátha éppen azért haragusanak réa, mert társnői gyűllőlik és mindenki tudja, hogy a főnök sze- rándos, romhatlan leány, akinek vélte. Lám, a kar- Micitől most már nyilvánvaló, hogy nem az az áb- már arra gondolt, legjobb lesz, ha tovább áll. Hiszen annyi mindentéle gyanus dolog kedvtelentette el, hogy ségét és ez tekintélyét vesztélyeztet. Ezenkívül még totta, hogy Mici észreveszi mohó, nagy túrelmeden- rontják meg az emberiség minden örömét. Bosszan- lenni az egészen. Egyáltalában az ilyen apróságok talalta a helyét. Borzasztóan szeretett volna már tul Valósággal kétségbeesett, le volt sújtva, sehósem rajta. Bosszusan és piroosan egy kapu alá húzódott ablakából a leányok bizonyára figyelik és nevetnek

Forró Pál

Lohengrin kisasszony

Már százszor mondtam, hogy hivatalos idő alatt senkitem hagyhatja el a helyét!

De Bimbi ezuttal nem törődött a fonnyadt és epés öregasszony zsörtölődésével, mégcsak nem is mentegődött. Lelkét teljesen betöltötte a kettős izgalom fölötti édes öröm: a főnököt megüti a guta és Micit le fogják tartóztatni!

IV.

Hat óra felé Tihamér képtelen volt már ujságot olvasni. Olyan türelmetlen és izgatott volt, mint akinek még sohasem volt nővel kalandja. Rosszak az idegeim, állapította meg önmagáról, nem vagyok följényes. A legvegyesebb érzések háborgatták. Ideges volt, kissé szegyenkezett is, mert arra gondolt, hogy Mici nagyon is magán hordja a masamód jelleget, minden ismerőse, akivel találkozni fog, azon nyomban észreveszi, hogy szerelmi kalandba bocsátkozott. Azonkívül kétségtelen, hogy az árúház összes leánnyal utánuk fognak lesni és ez a gondolat még jobban idegesítette. Ama természettől fogva szemérmes férfiak közé tartozott, akik óvakodva kerülnek minden feltűnést, elprulnak és remegni kezd a lábuk, ha egy vendéglőben vagy hangversenyteremben végig kell menniök a széksorok között és nézik, hogy az ottlévők figyelik. De küllőndően az zavarta, ha egy nővel való bizalmas kettését fürkészték Indiszkrét pillantások. Éppen ezért a nyilvánosság előtt készakarva került minden gyengéd bizalmaskodást, nehogy ezzel feltűnést keltsen és menekült az olyan leányoktól és asszonyoktól, akik természetesen, kfhívóan öltözködnek, akiknek már külsejére rá van írva, hogy szeretők. Most is valóságga beleizzadt a találgatásba, hogy miként hidalja át az első találkozás természetes fél-szegységeit és hogy hová vigye Micit?

Hat óra előtt néhány perccel már nem bírta tovább idegekkel. Félt, hogy elkerülük egymást, hogy nem lesz idejében az uccán. Fizetett és kifizetett az uccára. Fel és alá sétált az árúház előtt, ami azonban új kinokkal töltötte el. Nevetségesnek és magá- hoz méltatlannak találta, hogy ilyen feltűnő módon vár

mosolyogva állapította meg magában, hogy amikor Tihamér ugyan egészen mást akart mondani, de választania. Most majd vakaródzhatnak az ostoba! szebb lány és neki pont ez a kalandorodt kell ki- kapta a legyet. Itt van körülötte negyven szobnél- ugy kell ennek a buta főnöknek. Most az egyszer be- Borzasztó, borzasztó, mit fognak szólni a leányok! De vagy sikkasztott vagy kifosztott néhány gazdag fiú! ugornék szegyenemben. És mit csinált? Biztosan csalt ugy-e? Csak engem ne írjon be, mert én a Dunába dornót. Nohát, ilyen botány. Belekertül az ujságra is, gondoltam, hogy előbb-utóbb leleplezik ezt a kaland- — Ah, maga detektív, ugy-e? Tudtam, mindjárt hangon kiáltott fel:

Árúsitónó szeme telragyogott és izgatottan, rekedtes Nem volt ideje befejezni a mondatot, mert az el- tam magának. En nem szerelmekedni jöttem ide...

— Drága kisasszonyom, a barátnője csakugyan szájan a diadalmas hazugság:

Tihamér nehéz helyzetben volt. Szerencsére az ember agra ilyenkor a legermekenyebb mentőöle-

— Na, ugy-e gyönyörű?

leire és felmosolygott. A szöke lelkesen kiáltott fel:

csakugyan szép leány volt és mthas csak megérezte

Olga, akit kolléganője ilyen melegen beajánlott,

lathatta, a fehérneműosztályon szolgálat ki!

Nézzé, ott van éppen a második emeleten, innen jól

szép, magas, fekete leány. A legkedvesebb barátom,

kislányt. Az Olgát. Annak nincsen senkije. Szóld,

akar éppen valakit, ajánlok én egy drága, hűséges

is ez neki. Nem érdemes vele foglalkozni. Hanem ha

kele urat és mondhatom, néha már majdnem sikerült

bad. A kis bestia így akar behálózni valamilyen elő-

hat azon nyomban kidobnak. De neki mindent sza-

gatnak rá titokban. Ha küllőnk tenne valaki ügyet,

solyog a férfiakra. Azok meg izzadnak, visszakacsint-

Lohengrin kisasszony

Forró Pál

hazugságról van szó, a nők finom ösztönükkel mindig segítségére sietnek a megszorult férfinek és gazdag raktárukból szívesen engednek át neki használatra efféle hasznos holmit. Komoly arcot vágott és így szólt:

— Psszt, egy szót se erről, ha nem akar súlyos kellemetlenséget okozni magának. Még csak gyanuról van szó, nyomozni kell...

— És ezért akar velem megismerkedni? Óriási!... Óriási!...

A műveletlen, primitív ember egész szenzáció-éhsége, ponyvairodalmi fantáziája kigyulladt és benntremegett az elárúsitónó felkiáltásában. Büntény, detektív... az élet mélységében tengődő emberek a bünt olyan misztériummal veszik körül, mint a bölcse- lők a lét nagy problémáit vagy a házárjátékosok a bakkasztalt. A felettünk uralkodó végzetes erők babonás tisztelete, a veszélyessel és izgalommal való ősi játék, a nagy lehetőségekért való harc, a büntetéstől való félelem és szadista gyönyörűség, a gyűllött társadalmi korlátok merész ledöntése, az egyén felszabadulása, a bátorság és vakmerőség szilaj, vértperzselő játéka, egyéni lelemény és ügyesség, mind ott kavargog tarka, izgató egyvelegben a detektív regények fantasztikus szövevényében. És a szegény, műveletlen ember semmihez sem érzi magát annyira közel, mint a bünhöz, mert hiszen életének folytonos nyomoruságában állandó lázadás füti, a környezet, amelyben él, kitermeli a bünösöket, állandó érintkezésben vannak a rendőrséggel. A gazdagnak pedig mindez romantika, érdekes parforce vadászat, kellemes idegcsiklandozás és borzongás.

Tihamér megegyeszer jelentőségteljesen hunyorogott és azt mondta:

— Majd adok magának néhány sort, legyen szíves azt hozzá juttatni!

És egy darabka papírra a következőket írta:
Kisasszonyom,
ujságírói kiküldetésben szeretnék önnel néhány

Prológ

Irtá és szubotical Lifka-mozi megnyitóján felfolvasta Komor Mihály

Bájos hölgyek, tisztelt urak!

Az első szó, amelyet el kell mondani itt a vászon előtt, ahonnan a multban és a jövőben mindig csak cselekedeteiket kaptunk, az első szó a köszönet szava. Köszönet Szubotica város megértő közönségének, amelynek érdeklődése, a szép és nemes szórakozás iránti fogékonysága tette lehetővé, hogy itt, ahol tizenöt év előtt szende bakfisok és kisvárosi gavallérok tánciskolája volt, ma a legmodernebb művészet számára épült kényelmes szép és modern otthon áll. A második szó ismét a köszönet szava, amelyet a magam és a mozilátogatók hatalmas tábora nevében kell intéznem azokhoz, akiknek törhetetlen akarateréje, tizenötéztendő küzdelmes áldozatkészsége gyűjtötte össze darabonként azokat a téglákat, amelyekből ezt az épületet emelték. *Lifka* Sándorra és *Lifka* Sándornéra gondolkodok, akiknek neve a mi kis szűkebb világunkban fogalommal ércesedett és jelent a filmet, a mozit és azt a szédületes fejlődést, amelyet a filmjátszás épp az utolsó tizenöt esztendőben produkált.

Pontosan tizenöt évvel ezelőtt nyit meg ugyanebben a helyiségben a Lifka-mozi. Ez volt Szubotica első állandó filmszínháza és azt a szédületes fejlődést, amely Edison kintokopjától a hollywoodi filmváros káprázatos nagyságáig emelkedett, csaknem valamennyien ebben a moziban kísértük figyelemmel. Kicsi diákkorom soha el nem halványuló emléke, amikor a bácskai kisvárosban egy szép napon a vásártér közepén cifra, díszes ponyvából felépítették a Lifka-mozit. Reggel jöttek és este már pazar villanyfényben, csillogóan, káprázatosan készen állott a sátorpalota. Előtte hatalmas mű-orchestert dirigált villanyerőre egy pöttömnyi néger karmester. A moziban, életem első mozielőadásán, *Polidor* játszott valami primitív vígjátékot, amelyben az ügyetlen szerelmes sorra követte el az obligát baklövéseket, mindenkinek kellemetlenséget okozott, üldözték és végre szaladt utána az egész város. Nem tudom, hogy szabadult ki kellemetlen helyzetéből *Polidor*, csak arra emlékszem, hogy dobogó gyerekszívem ünnepi áhitattal megérezte a csodát, amely előttünk született és előttünk törtet egyre elképzeltetlen határok felé.

A vándorponyvából hamarosan ebbe a helyiségbe költözött a Lifka-mozi és *Polidort* követte *Max Linder*, *Psilander*, *Asta Nilzen*, *Henny Porten* és a mozi többi nagyságának megszámlálhatatlan sokasága és a film estérő-estére pergett tovább. A mozi elhozott Szubotica-ra mindent, ami a világban új, szép és nagyszerű.

Könyveket irtak és fognak írni a filmjátszás művészi, tudományos és társadalmi jelentőségéről, de senkisémet vitathatja el, hogy a mozi legnagyobb érdeme, hogy a nemzetközi kultúra minden nagyszerűségét ugyanolyan formában tudja közvetíteni Párisban, mint Szubotican és Mali-Idjosen éppúgy, mint Newyorkban vagy Philadelphian.

A film pereg, hölgyeim és uraim! Ebben a pillanatban Ausztrália irdatlan őserdejét varázsolja a vászon önök elé. Lám, az orrszarvu, hogy törtet előre a vadonban és szörnyű talpával rögön eléri a vadászt. Egy pillanat... A kép fordul, a film tovább pereg. Nagy, nagy városfalak emelkednek a vásznon. Néhány ezer évet visszafelé haladt az idő. Babilon tornyai állnak büszkén, gögösen. Baal templomában most mutatnak be szörnyű áldozatot az emberevő istennek. — Egy forgatás csak és előttünk van a modern Babilon: Newyork hatalmas uccarengetege. Az uccán autók megszámlálhatatlan tábora. Hajsza, szörnyű vad hajsza a pénzért, az aranyért. A tőzsdén, az új Baal templomában remegve, sápadtan rohannak az emberek. A papírok zuhannak és egy szerencsétlen spekuláns lassan agyához illeszti a revolver hideg csövét... Az új isten, a pénz is megköveteli az emberáldozatot.

Szomorú képek tünjének el. Vigadjunk, ime Nizza karneválja hív és ezer gyönyört ígér Páris, a szerelem fővárosa.

A mesék csodálatos varázspálcája a film. Suhintok egyet, hipp-hopp ott legyek, ahol akarok. A sarkvidék örökös jégmezőjéről egy pillanat csak az egyenlítő forró égővéig. Tér és idő, jelen és mult, szárazföld, tenger: nincs sehol akadály. Az eszkimók földjétől egy pergetés a jenkik birodalma, Alaszká zord aranymezőit Nápoly napsugaras egétől mi sem választja el. Most *Cézár* hadserege vonul előttünk, hogy meghódítsa Galliát, de amott már a harminc és feles borzalmas pusztítását mutatja be egy Pathé-hiradó.

A film pereg gyorsabban és gyorsabban és egyre újabb területeket hódít meg magának a csodák szárnyán repülő technika. Jules Verne ragyogó

fantáziája, *Jókat* és *Wells* szágúrdó képelete nem tudott kitalálni olyan merész csodát, amelyet el nem ér és meg nem valósít a film. A jelen szülte és a jövő fogja teljes diadalra vinni ezt művészetet, amely a legolcsóbban és a legközvetlenebbül adja nekünk a tudást, kulturát, szórakozást és mindezt olyan nívón és olyan eszközökkel, amelyhez hasonló semmiféle más művészeti megnyilatkozásban hozzánk, a világnak ebbe az elhagyott zugába el nem juthat.

Hölgyeim és uraim! Mindez, amit én a film dicséretére itt összehalmozok, csak késeleteti önöket abban, hogy az írás legnagyobb fantáziájú mesterének munkájából készült filmremeket élvezzék. Önök kétségtelenül jobb cserét csinálnak, ha a felfolvasó halott szavai helyett a vászon élő alakjaival társalognak. Szóljon hát helyettem a film dicséretére maga a film.

ORVOSI DOLGOK

A gyermekek testedzése

Amikor így szépen, nesztelenül közelít a hét vége, vagy hogy mi is divatozzunk: a *week-end*, amikor minden rendes ember szórakozáson töri a fejét, magamfajta szegény rovatvezetőnek téma után kell nézni, az orvosi rovat számára. Téma mindig akad bőven az orvostudomány kimeríthetetlen tárházából és a sok közül kiválasztom az olvasóközönség és a magam kedvenc témáját. Nos hát akad-e orvos tollára rokonszenvesebb téma, mint a gyermek, a gyermeknevelés. Előzőleg már vagy három cikkben kifejtettem erre vonatkozó nézetemet, kiöntöttem rég visszatartott keserűségemet. Csak még egy dologgal maradtam adós: a gyermekek testi nevelésével.

Ha e kérdés tárgyalásánál ismétlésekbe bocsájközöm, úgy azt szándékosan teszem, mert célom: hogy a fiatal anyák ne a nagynénik és nagymamák avult utasításain, hanem az orvos tanításain okuljanak. Bizony a »régimódi« tanácsok, ajánlások ma már vajmi keveset érnek! Ugy vagyunk ezzel, mint a nagymama mennyasszonyi ruhájával: legfeljebb csak padlóruhának jó.

Egy alkalommal már megírtam, hogy a gyermekek tornáztatását már a csecsemőkortban kezdjük. Ez a »gimnasztika« persze csak passzív mozgásokból áll és célja: a csecsemők izmainak, ízületeinek, csontrendszerének erősítése. A három hónapos csecsemőt fektessük naponta többször a hasára, ez lesz a legjobb nyak, gerinc és karizom-torna. Maga a gimnasztika a karok és lábak egyenletes, szabadgyakorlatokhoz hasonló mozgásából áll, amikhez enyhe masszázis, fürdők, öntözgetések, paskolások járulhatnak.

A csecsemők időelőtti felültetését, karondorozását, járását nem szabad túlságosan forszírozni, még akkor se, ha ezzel a rokonok előtt dicsekedni szeretnénk is, mert erre könnyen ráfizethetünk. Főként az időelőtti karontartásra áll ez a megállapítás, de a gyermekre veszélyes műveletnek kell tartanunk az ostoba pesztonkák azon igyekezetét is, amikor a szülők távollétében tanítgatják a kisdedekek idő előtt ülni vagy járni, hogy ezzel »kellemes meglepetéssel« szolgáljanak a szülőknek.

Hogy a mai csecsemők és kis gyermekek mennyire rászorulnak a testedzésre, bizonyítják a statisztikák is, amelyek világosan kimutatják, hogy a nagyvárosi csecsemőknek, mintegy hetven százaléka angolkóros, a kisvárosokban pedig ötven százalékra tehető az angolkóros gyermekek száma. Már pedig fejlődési, növesi rendellenességeket főként angolkóros gyerekeknél látunk.

A gyermekek testedzése — legalább elméletben — az iskolai évekkal kezdődik. A rendszeres gimnasztika folytán a gyermek növése helyes mederbe terelődik, a testtartás normális lesz, a járás biztos, a légzőizmok megerősödnek, a szervezet megedződik.

Sajnos, a legtöbb anya abban a hitben él, hogy eleget tesz szülői kötelességének, ha az asztalnál görbén ülő gyermekére rászól:

— Egyenesen ülj!

Vagy ha a gyerek hétrét görnyedve áll és szigorúan megint az anya:

— Hogy állsz ott? Huzd ki magad!

Ezzel aztán megnyugtatja anyai lelkiismeretét, megtette kötelességét, nincs tovább.

Fájdalom: nálunk az iskolákban se veszik komolyan a gyermekek testedzését. Ismerek tanítókat és iskolaigazgatókat, akik a tornázás esküdt ellenségei és akik valósággal kéjjel változtatják át szaktanórává a tornaleckét, mielőtt erre a legkisebb alkalom is kínálkozik. Szegény gyerekek! Sívárogova várják a tornaórát, a szabadban való mozgást, hancurozást és helyette a tízedez törtékkel kell bajlódniuk. Érdekes, hogy a tornaórák elmaradásának a jó tanulók, a stréberek, a satnya, »zöld békák« örülnek a legjobban, de annál jobban busulnak az egészséges, piros-pozsgás gyermekek, akik nem bánnák azt se, ha mindig csak tornaóra és tornajáték volna az iskolában. És ez a — természetes. Ez felel meg a gyermek igazi természetének.

A tanfelügyelő urak is vajmi keveset törődnek a nebulók testedzésével, őket csak a tanulmányi előmenetel és az előirányzott munkarend programszerű betartása érdekli.

Mialatt Németországban már régen be van vezetve a *naponta* iskolai testgyakorlat, (Svédországban éppen most száz éve, hogy bevezették) a tanítás előtt és után a *levegőn* végzendő szabadgyakorlatok, addig nálunk heti egy, legfeljebb két tornaóra van előírva, de az se kötelező minden iskolára, minden növendékre.

Ez az egyik hiba. A másik az, hogy a szülők a sápadt, gyengén fejlett gyermekeket minden áron felmentetik a tornázás alól. Sajnálják szegényeket, féltik, hogy megerőltetik magukat a nyápic, vézna gyerekek, vagy isten ments — még majd megfáznak. Az ilyen felmentett gyerekekről a jószemű megfigyelő még az élet derekán is megállapíthatja, hogy annakidején a tornázás alól fel voltak mentve. Egész életükre nyápicok, véznák, szülemellűek maradnak. Az okos szülőknek az ilyen gyermekeket nemcsak hogy nem volna szabad felmentetniük a tornázás alól, hanem még külön tornaórákra kellene járattatni őket. Ezzel szemben a testileg gyengén fejlett gyermekek inkább zene, kézimunka, francia és egyéb külön nyelvórákra járnak.

A testedzés feladata ezek szerint az iskolákra hárulna, de egy kevés jóakarattal és hozzáértéssel a szülők otthon is kivehetnék a maguk részét a gyermekük testi épségére irányuló munkából. A gyermekek iskolai testedzésének vezérelveit a következőkben foglalhatjuk össze.

1. **Tornázás az iskolában.** Az iskolai tornázás naponta történjék, a tanulásal felváltva. Mielőtt észreveszi a tanító, hogy a növendékek fáradtak, figyelemetlenek, rövid negyedórai testgyakorlattal fellrissitheti a gyermekek szellemét. A tornázás mindig szabad levegőn történjék, kedvezőtlen idő esetén a folyosóra, kivételesen a tanterem-

ben, nyitott ablakok mellett, ha a padlót előzőleg olajjal, vagy felmosással kellőképpen portalanították.

2. **A gyenge gyermekek testedzése** külön csoportokban történjék az iskolaorvos időszakos utasításai és ellenőrzése mellett. *Vézna, vérszegény, beteges gyermekeket sohase mentesítsünk tornázás alól*, hacsak az iskolaorvos meg nem állapítja róluk, hogy különleges testi hibájuk miatt *ortopéd-gyógygimnasztikára* szorulnak. Német orvosok a fejletlen gyerekek edzésére a négykézlábon való járást és az ezzel összekötött egyensúlyozó gyakorlatokat ajánlják.

3. **Légzési gyakorlatok.** A test és izomedző gyakorlatokat mindannyiszor *légzési gyakorlatokkal kell kombinálni*. A légzési gyakorlatok tudatos művelésével a gyermekek ráneveljük a mély lélegzetek vételére. Ezt a műveletet a magunk részéről ép oly fontosnak tartjuk, mint a mindennapi imádságot. Ezeket a gyakorlatokat — amikkel a gyermeket a leghatásosabban védjük a tuberkulózis ellen — mindig friss, portmentes levegőn kell végezni. Legegyszerűbb formája: lábujjhegyen állva a karokat magasba lendíteni, csukott ajkak mellett. Kitűnő légzőtorna a kitartó futás is és minden olyan játék, sport, amely az egymással való versengésnek szabad teret enged.

4. **A tornázás frissítőleg hasson,** a gyerek ne ismerje meg a kimerülés érzetét. Igyekezzenek a pedagógusok a gyermekekkel a nekik nem tetsző tornagyakorlatokat is megkedveltetni. Legyünk mindig elkészülve egy kis »izom-lázra«, ami rendszerint pár nap alatt magától elmúlik és amitől néha a szülők annyira megrémülnek. Az iskolapadban való merev ülés néha jobban kifárasztja a gyermeket, mint a tornázás. Ilyenkor a felső test előre esik, a nyak és a hát meggörbül, a gyermek szórakozott, figyelmen kívül, később a fájdalomtól elálmosodik. A jószemű tanító mindezt észreveszi és jóakaratosan segít a bajon, de hányszor esik meg, hogy a tanító az ilyen gyerek »rossz magaviseletét« kifogásolja és szigorúan megbünteti.

5. **A tornázások idejét** mindig a főétekezések előtt tegyük és sohase utána. Telt gyomorral ne végeztessünk tornagyakorlatot. Lehetőleg tartssuk vissza a gyermeket a tornázás alatt és után a mértéktelen hidegvizivástól. A tanterem padlója mindig portmentes legyen és a terem hőmérséklete sohase haladja túl a 15 fok Celsiusot.

6. **A gyermekek öltözéke** könnyű, az évszakoknak megfelelő legyen. Ne öltöztessük a gyermeket túlmelegen, mert ha megizzad, hirtelen lehűlés veszélyének van kitéve. A testet fedő ingpuha legyen és a levegő számára átjárható anyagból készüljön, hogy a bőr lélegzését ne gátolja. A gyenge testet ne préseljük szoros ruhákba, kerüljük a szűk kötött ruhákat is, amik akadályozzák a gyermektest szabad mozgásában, fejlődésben. Végül gondoskodjunk a lábformájához illő cipőről is. A szűk cipők különösen télen sok baj okozhatnak, emiatt néha a gyermek testtartása rendellenes lesz.

A rendszeres torna nem utolsó előnye az se, hogy megszűnteti a gyermekek nál oly gyakran észlelhető étvágytalanságot is. Az étvágytalan gyerekekre az anya valósággal rátukmálja az ételeket — legtöbbször eredménytelenül — és a gyerek a beszéd, erőszakoskodás folytán valósággal megundorodik az ételektől. Meg azután a sok rábeszéléssel, igérettel a gyermekben megérlelődik a tudat, hogy ő tulajdonképpen örömet okoz az evéssel — szüleinek. És aztán »csak azért se« eszik a kis kintó: öröme telik a szülők vergődésében.

A sportoló gyermekbe nem kell az ételt bele erőszakolni, eszik magától is válogatás nélkül, mert a szervezet az elvesztett energia pótlására parancsolóan követeli a bőséges táplálkozást. Megfigyelhetjük az ilyenképen edzett gyermekeknél azt is, hogy a szervezetben ösztönszerűen fejlődik ki a vágy nyers tápanyagok élvezése iránt, ami a fejlődő zsenge szervezetnek csak előnyére válhatik.

Dr. Munk Arthur

Két magyar fiu tüneményes karrierje Jáva szigetén

Djokja, november hó
Jávában a legjobban jövedelmező foglalkozás az orvosi praxsis.

A trópusi levegő tele van mindenféle bacillussal, ezer és ezer miazmával. Ezt nagyon jól tudják az itteniek s ügyelnek magukra, sokat adnak a higiénia s az orvost mindennapi szükségletnek tekintik. Az ügyeskező orvosnak a hire nagyon hamar elterjed.

Itt Djokjakartában — körülbelül 150.000 lakosu városban — a 15 orvos közül a legjobban menő praxsisa egy magyar orvosnak van. Szász László dr-nak.

*

Öt évvel ezelőtt két magyar orvos jött ki Jávába: Kiss András és Szász László. A kolozsvári egyetemnek volt a tanárségéje mind a kettő. A háboru után kerültek oda. Tele ambícióval, reménykedéssel fogtak hozzá a munkához s boldogok voltak, hogy a híres kolozsvári egyetem asszisztensei lehetnek. Csak a tudományok éltek s egyetlen szerelmük a kórboncterem mikroszkópja volt.

Egy napon elhagyták Kolozsvárt s nekivágtak Pestnek. Csalódtak. Sok hányódás-vetődés Pesten, sok álmatlan éjszaka, sok nélkülözés, sok méltánytalanság. Szomoruan ült össze esténként a két fiu. Tanácskoztak, töprengtek. Míg végül egy kutyahideg téli este a fűtetlen kis pesti szobában elhatározták, hogy kimennek a nagyvilágba. De hová, merre menjenek?... Lázás izgalommal tapogattak a zelőtűk fekvő gyűrött kis térképkönyvben... Amerikába?... Nem, ott már nagyon sokan vannak, meg oda nem is engedik be az embert. Keletre! Kinába, vagy Japánba! Igen ám, de hogyan? Az utazáshoz pénz kell, sok, nagyon sok pénz. Nekik pedig nincs.

Járt akkoriban Budapesten egy japán orvosprofesszor. Tanulmányozta a magyar klinikákat. Egy napon a Uestre került kolozsvári klinikát is megnézte. A boncasztalnál feltűnt neki a két ügyeskező fiu s mütét után hosszasan elbeszélgettek velök. A bizalmas beszélgetés felbátorította a két fiatal orvost a megkérdezték a professzort, hogy egyik üres délutánján fogadja őket a lakásán, szeretnének bizalmasan kérdezni tőle valamit. Mit kérdezhetek volna egyebet, a kis orvosok a japán professzortól, mint azt, hogy el tudnának-e ők, mint orvosok helyelkedni.

— Önök, mint ügyeskező orvosok Japánban is megállnak a helyüket — mondotta a professzor — de önöknek mégse ajánlom Japánt, még Kinát sem. Inkább ajánlom Önöknek Jávát s egyáltalán a holland gyarmatokat. Ott rengeteg az ember, sok a betegség s aránylag még kevés az orvos. Lépjének érintkezésbe egy holland misszionárius társasággal, azoknak nagyon sok kórházuk van kint Jávában.

*

Több napi lőtás-futás, kilincselés, rokonlátogatás után nagynehezen előkerült a pénzt egy III. osztályu jegyre Amsterdambig. Sorsot húztak, hogy melyik fog a jeggyel kiutazni s miután a húzás eredménye Kissét jelölte ki, Kiss András vonatra ült s szorongó szívvel indult el a hollandusok fővárosába: Amsterdamba. Ott felkereste a misszionáriusok központi irodáját s előadta, hogy ő orvos s hogy ő s még egy társa Jávába szeretnének menni. Bemutatta bizonyítványait s a kitűnő bizonyítványok látára a misszionárius főnök igennel válaszolt.

Az ut tehát sikerült s két darab 5 évre szóló jávai szerződést eredményezett a djokjakartai Petronella Hospitálba.

Amikor a két fiu az 1000—1000 holland forint előleget megkapta, azt se tudta, hogy mit tegyen örömeiben. 1000 holland forint nagy pénz volt s ráadásul egy elsőosztályu jegy Amsterdamtól—Bataviáig. Ez külön felért egy nyaralással a francia Rivierán.

*

Két évi kitaró munka és tanulás után, miután a hollandus és a maláj nyelvet nyelvet tökéletesen elsajátították, elhatározták, hogy letessék a holland különbözeti vizsgát s önálló praxsist kezdenek.

Elmennek vizsgálni. A vizsga nem sikerült. A két fiut a sikertelenség nem kedvetlenítette el. Ujból előszedték a könyvet, tanultak még nagyobb energiával. Ujból nekimentek a vizsgának s ez alkalommal a batáviai egyetem a legnagyobb elismeréssel volt kénytelen adózni a két magyar fiu tudásának.

Vizsga után az egyik orvos pihenni tért Európába, a másik itt maradt, átvette egy Hollandiába hazautazott orvosnak a praxsist s megkezdte önálló működését. A fényesen sikerült mütetek hosszú láncolata s egy nagytekintélyü javán főherceg fiának sikerült megopedálása után a közönség jobban és jobban kezdte ismerni, kedvelni, felkarolni s ma már messze vidékről keresik fel s naponta 50—60 beteggel van dolga.

Rengeteget dolgozik s a fárasztó napi

munka után nem egyszer verik fel álmából. Van olyan hónapja, amikor 6000 holland forintot is keres. Ugy él, mint egy fejedelem. Két autója van és 10 inasa. Külön könyvelője van, aki egyebet nem tesz, mint a számlákat állítja ki.

*

Száz és száz beteget gyógyított meg, száz és száz embert mentett meg a nyavalyák száz és száz fajtától, amely itt minden pillanatban ott leselkedik az emberek fölött. Mert csak egyszer igyék az ember forralatlan vizet, csak egyszer hagyja ételét, italát takaratlanul, csak egyszer fekdjék moszkítóháló nélküli ágyban, rögtön kész a veszedelem. Itt a pestis naponta szedi áldozatait. A malária, dizentéria, a sokféle bőrkiütés az enyhébb betegségek közé tartozik.

Egy délelött Balázs Árpád kiállításán

Kik látogatják a tárlatot? — János bácsi nyilatkozik a festészetről

Kinyitják a fehér ajtókat. A kiállítás termében ketten vagyunk. Balázs Árpád a művész és én. Én kérdezek, ő felel.

A falon körös-körül képek, szebbnél-szebb, értékesebbnél-értékesebb művész alkotások.

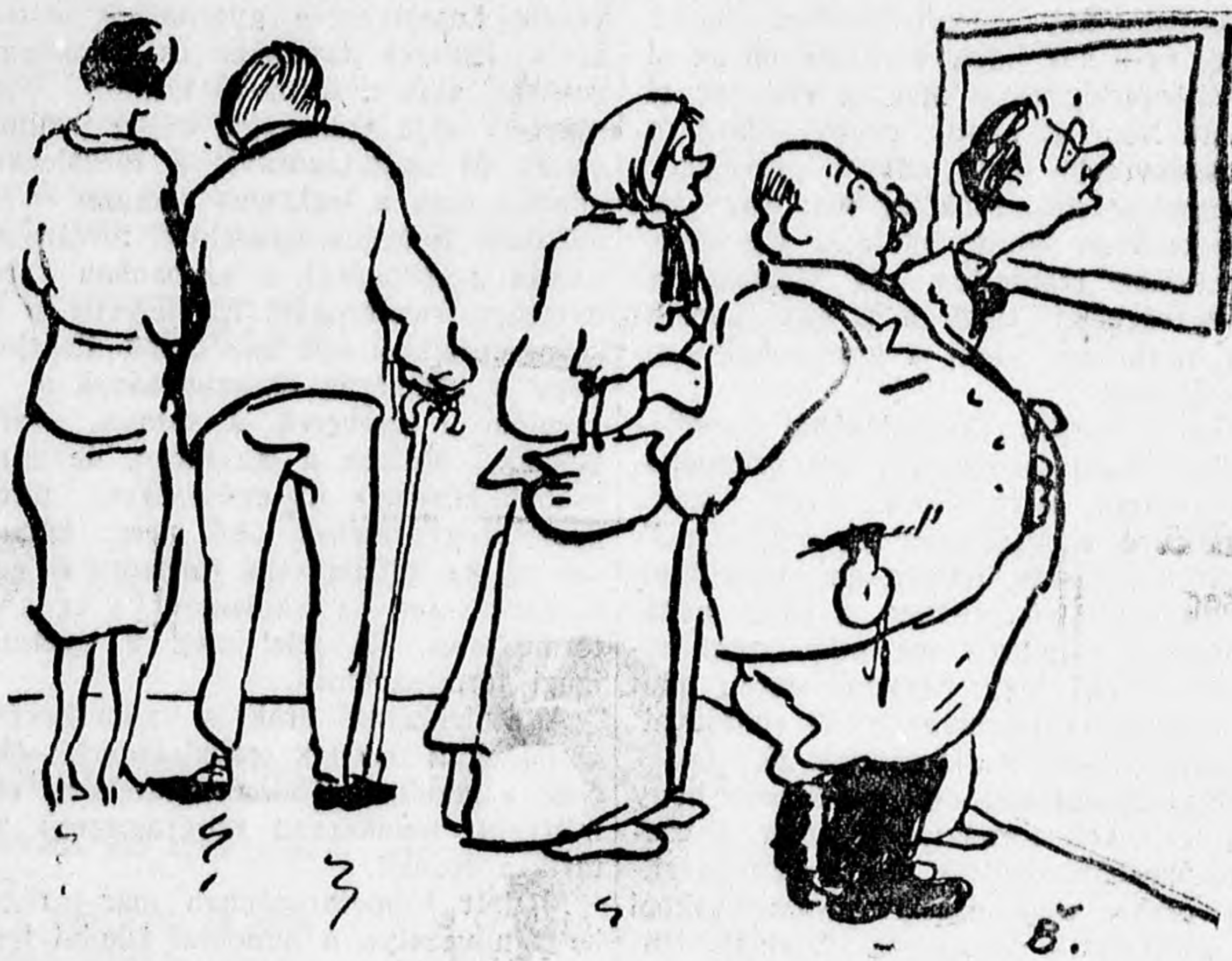
— Egyet nem értek — mondja Ba-

sietve a művésznek — hogy lássam kik látogatják manapság a képkiallításokat.

A két ember megáll az asztalnál.

— Kérem szépen lehetne még kapni »Magyarok Naptárát«?

— Nem, de képeket kaphat — feleli Balázs Árpád fanyar mosollyal

lázs Árpád — hogy a szubotcai közönség, amely szigoruan lépést tart a modern táncokkal a charlestonnal és a foxlen-vel, a bubí és eton frizurával, a jazzband-dal és a divatos rövid szoknyával — amely ép oly forradalmi, ép oly dekodens, mint a mai művészet — miért

— Az nem kell — legyintenek egyszerre mindketten és kimennek.

Lassanként szállingóznak az emberek. Egy öregasszony csoszog be. Karján fonott kosár. Ugy ahogyan a piacra jött. Katalógust kér és megáll az első kép előtt. Soká nézi. A kosarat leteszi

nem akarja megérteni, megkedvelni és megbecsülni ugyanezt az elvet a modern alkotó művészetben is.

Éppen felelni akartam, amikor az ajtón belépett az első két látogató. Két iparos kinézésű középkorú ember.

— Azért jöttem — magyarázom meg

a földre. Melléje állok. A szó magától jön ilyenkor, belemelegszik és beszél.

Egy volt tisztviselő özvegye, ezer bu, ezer gond között él, de a régi békés idők emléke — élvezette ide — és ha tehetném vennék is — mondja — pedig de mások ezek, mint a megboldogult

uram idejében. — Igen ő mentett meg szeretni képeket, ő gyűjtötte is, van is odahaza egy pár régi festmény.

— Megérti a modern kompozíciókat?

— Nem, de szeretem látni és ilyen a világ — mikor én lány voltam nyakig-bluz volt a divat és máma... hát csak ép a főtészet legyen a régi.

A diákok

Két diák áll a »Proletárok« című kép előtt. Egyik magas szőke gimnazista, ismerem is valahonnan. Tele rajongással beszél és magyaráz barátjának egy hetedikeseinek. Általában a kiállításokat sok fiatal, főként iskolásfiu látogatja, a kiket az »izmusok« és a modern ívulat elragadtak. Mindent megértenek, mindent éreznek, a futurizmusban teljesen otthonosan mozognak. Ezek — az az érzésem — teljesen idegenkedve állnának meg egy régi kép előtt és össze-zavart, összekuszált lelküknek fájna a szimmetria, a térszerűség, a perspektiva — az időben és a végtelenségben — a háboru utáni idők összezuzott, deformált idegéletében élnek.

A kiscgazda

Egész biztos véletlenül tért be, mert hogy pénteken éppen hetipiac van. Végre megtetszik neki egy kép. Érdeklődik. Tetovázik körülmeleg. Találkozunk és megszólítom. Tincs János Károly Óbecséről. Eddig helyes, de aztán a Nimfák képénél kiderül, hogy a gazduram soványolja a tündéretket. Nagyon keskeny a derekuk. Göre Gábor és Durbincs sógor jut eszembe, mert ennek a Tincznek is olyan jóízű jámbor képe van.

A Szent család című hatalmas kompozíció megtetszik neki, ez ép passzolna a szüz Mária képhez, amely az ágy fölött lóg. És meg is venné, ha a piktor hajlandó lenne szent József fejefőle a gyalokat tenni, azok kivül az égre Napot és bányafelhőket, a földre pedig kakukvirágot és a szentanya kezébe egy szép szál liliumot utólag befesteni. Egyébként tetszik neki csak épp az özlése szerint kellene egy kissé átalakítani — mint a szükreszabott dolmányt.

*

Tizenegy óra felé már sokan vannak a teremben, (de tizedrésze sem annak, ahányan este ilyenkor a jazzband helyi polka-egyvelegre visszafelé játsza táncolnak a kávéházban). Mind, mind egyszerű emberek. Csak olykor tűnik fel egy-egy társaságbeli ur, vagy hölgy. Az embereket átfűti a meleg szív. Kétszer-háromszor körüljárják a termet.

Diáklányok jönnek, honok alatt könyvek, a Liber Sexti és az algebra. Egy csoportba összebujva képről-képre haladnak. A sok szín, a sok érzés, a mely kisugároz Balázs képeiből megbabonázza és elvarázsolja őket.

— Irén nézd ezt, ezt... ezt!

Ide-oda kapják fejüket. A képhez hajolnak, továbbmennek. Összekeverednek a megsokasodott közönséggel. Apák jönnek be kiscgyerekekkel, asszonyok kalapban és illatosan, mások fejkendőben egyszerűen.

Balázs Árpád ott áll az ajtónál. Nem szól, már nem panaszkodik, az emberi nevető kishitőség miatt, az új törekvések, az új profeciák megvalósulására gondol és a forradalmi szép diadala elfeledtetni vele, az anyagi világ arculcspását.

Szegedi Emil

Radó An'ál:

A vak

A sétatéren ősz, vak ember ül.
Az ókáclobon napfény rezdül át,
Fénycikkal hintve be az ut porát,
Virágos pázsit van köröskörül.

És ő, ki mindebből semmitse lát,
A ráneheződő homály etül,
A rég letűnt időkbe menekül,
Mikor szeme előtt nem volt e gdt,
Szegény! Óh, hányan vannak társaid!
Hány van, ki látó szemmel járhat itt
És mégis, mintha bolygana vakon:

Ki nem lát immár többé semmi fényt,
S ki nyomorának enyhülésként
El-elmereng a rég elmúltakon!

TUDÓBETEGEK

SOK EZREN MÁR MEGGYÓGYULTAK! 10211

Kérje azonnal könyvem:

„Az új táplálkozás művészete“

amely már sok ember életét megmentette. Ez a módszer az eddigi életmód mellett alkalmazható és a betegséget gyorsan legyőzi. Éjszakai izzadás és köhögés megszűnik, a testsúly gyarapszik és a lassu elmeszesedés a betegség további terjedését megállítja. Az orvosi tudomány

legkomolyabb férfiai

igazolják módszerem kiválóságát és azt szívesen alkalmazzák. Minél hamarabb kezd meg a táplálkozásnak ezt a módszerét, annál jobb.

Teljesen ingyen

megkapja könyvem, amelyből sok minden hasznohat meg tudhat. Kadóm mindössze

10.000 ingyen példányt

küld szét, írjon tehát még ma, hogy ön is azon boldogok közé tartozzék, akik e könyvemhez hozzájutnak.

Aug. Märzke, Berlin-Wilmersdorf
Bruchsalerstr. 5. Abt. 859.

Rejtvénybajnok-verseny

A Bácsmegeyi Napló vasárnapi számában közölt rejtvények iránt megnyilvánuló érdeklődést honorálni szeretnénk és ezért

rejtvénybajnok-versenyt

rendezünk. A bajnokverseny az ebben a számban közölt rejtvényekkel kezdődik s február hatodikáig tart. Minden ünnepi számban több rejtvényt közlünk, közöljük azt is, hogy egy-egy rejtvény megfejtése hány bajnoki pontot jelent. Időnként kimutatást közlünk a bajnokság állásáról.

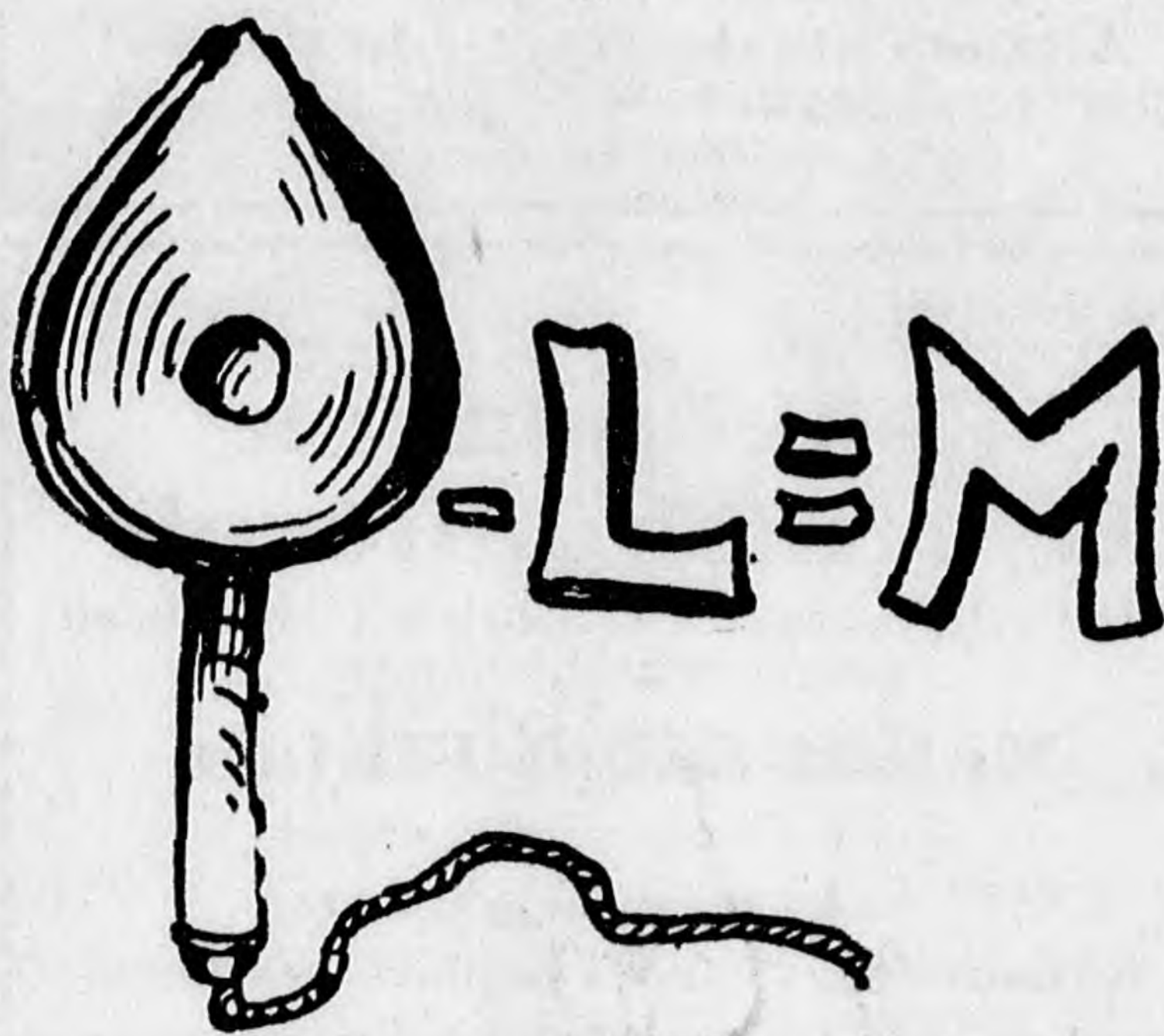
Mint hogy nekünk magunknak nem lehet sorsolást tartanunk, úgy véljük a kérdést megoldhatónak, ha a bajnokság nyertesének sorsjegyet adunk. És pedig:

az első díj 100 darab rokkantsorsjegy a szombori Hadirokkant Egyesület 1927 február 27-iki sorsolására 2000 dinár értékben,

a második díj 50 darab ugyanilyen sorsjegy 1000 dinár értékben,

a harmadik díj 25 darab sorsjegy 500 dinár értékben. Aki tehát a rejtvénybajnok-versenyt megnyeri, annak kilátása van arra, hogy háztulajdonos lesz, mert február 25-én három ház kerül kisorsolásra.

REJTVÉNY

(Megfejtése 25 egység)

II.

(Megfejtése 50 egység)

A múlt vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

1. Nyakatekert. — 2. Katakomba.

KERESZTSOROS REJTVÉNY

A múlt vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

Vízszint: 1. Eb. 3. Erő. 5. And. 7. Ub. 9. Amott. 11. Dér. 14. Ond. 15. Derék. 17. Bru. 18. Bö. 19. Elmélet. 22. Ön. 23. Bár. 24. Egál. 26. Nös. 27. Ime. 28. Tus. 29. Duna. 30. Uri. 31. Ur. 32. Da. 33. Gi. 34. Bu. 35. Inn. 37. And. 39. Óta. 41. Uj. 43. Ei. 44. Ász. 46. Jel. 48. Vlád. 49. Eszme. 50. Ha. 51. Gá. 52. Leer. 54. Onda. 56. Not. 57. Hun. 58. Ni. 59/a. So. 60. Zid. 62. B. B. B. 64. Rés. 66. El. 67. Bu. 69. Hó. 70. Ne. 71. Art. 73. Lidi. 75. Lét. 78. Leu. 80. Vas. 83. Inri. 85. Iga. 86. Sentimentális. 87. T. T. T. 88. Stern. 89. Dór. 90. Rom. 91. Mjoka. 92. Ez. 93. Ősi. 94. Ága. 95. Sa.

Függőleges: 1. Ember. 2. Borgia. 3. Et. 4. Ödön. 5. Adós. 6. D. D. 7. Uránia. 8. Berán. 10. Tua. 12. Res. 13. Kém. 14. Ott. 16. Ebu. 20. Mia. 21. Leg. 25. Lud. 29. Duo. 30. Uhu. 36. Női. 38. Nazárethi. 40. Tejszinhab. 42. Javalni. 43. Elegans. 45. S. I. 47. Em. 53. Éo. 55. Du. 58. Nur. 59. Ott. 60. Zsiger. 61. Dei. 62. Bei. 63. Bartos. 65. Elite. 68. Ulm. 69. Hun. 72. Ritka. 74. Dar. 82. Sima. 84. Nti. 88/a. N6. 91. Ma.

VAJDASÁGIAK

találkozóhelye BEOGRADBAN

HOTEL TAKOVO

TERAZIJA 19.

Magyar és szerb konyha, kitünő italok, figyelmes kiszolgálás. Tiszta szobák és mérsékelt árak.

Abonenseket kedvező feltételek mellett vállalunk.

UJ! FIGYELEM! UJ!
A LEGNAGYOBB SZENZÁCIÓ!

A BOROTVÁLKOZÁS ÉLVEZET!

A legkényelmesebb és legolcsóbb a beretválkozás „Rasol“-lal. Fertőzés kizárva, a „Rasol“ a legerősebb szakállt is leberetválja kés és készülék nélkül, eltüntet hölgyeknél is mindenféle hajszálat egyszerűen és olcsón, bekenés után egyszerűen le-törölendő. Antiszeptikus hat és mint szépség-szer eltávolít minden bőrtisztatlanságot. Orvosilag szavatoltan teljesen ártalmatlan és legjobban ajánlva. Ára 8—10 borotválkozásra a szakáll erőssége szerint 10 dinár. Németnyelvű használati utasítás minden csomagon. Képviselők kerestetnek. Mintacsomag 10 dinár beküldése ellenében. Egyedüli készítő az S. H. S.-re:

A. STÜRNER VRŠAC

A teherpályaudvarral szemben nagy raktár és nagy irodák anonnal kiadók. Közelebbit

Conen Vilmosnál, telefon 12

Lignose

Vadászfegyverek, pisztolyok, eredeti füst nélküli vadásztöltények, vadász hűvelyek, pisztoly munió

Vezérképviselőt és gyári lerakat:

PIRA D. D.
Zagreb
Račkoga ul. 7/d 9766

OLCSÓ VATTA **OLCSÓ VATTA**

Vasa N. Čičanović & Testvérei
VATTAGYÁRA BEOGRAD

Hajduk Veljkoj Venac ul. 9. — Telefon 2203.
A mai naptól **ujjonnan leszállított árak.** — Áraink a legolcsóbbak, a minőség legjobb Jugoszláviában.

Áraink:
Fehér vatta I-a per kg D. 10. II-a per kg D. 8.
Snub vatta III-a per kg D. 6. Uj gyapju I-a per kg D. 11.
Régi gyapju II-a per kg D. 5. Juta per kg D. 4-50
ládába csomagolva franko beográdi gyár.

Minta kívánatra ingyen.

BIZALMI ÁLLAST NYERHET

elsőrangú magyar-német gyorsíró tökéletes szerb tudással.

CSAK FÉRFIAK PÁLYÁZHATNAK

Felvezünk továbbá férfi gyakornokokat kereskedelmi érettségivel a szerb, magyar és német nyelv tökéletes ismeretével.

Gyorsíró előnyben részesül.

Kereskedelmi és Iparbank Novisad

Intelligens kereskedő

komoly jellem, jó megjelenéssel, elsőrangú összeköttetésekkel, nagyon jó szervezőképességgel, jelenleg Jugoszlávia egy nagy városában liszt-, takarmány- és gyarmatárakban önálló ügynökségi irodával,

keres megfelelő állást

iparvállalatnál vagy nagykereskedőnél. Elsőrangú irodal erő, mérlegképes, ismeri utazásból kifolyólag Délserbián kívül egész Jugoszláviát, miáltal a legkényesebb igényeknek is meg tud felelni. Esetleg némi tőkével társulna hasonló vállalathoz, ahol tudását és összeköttetéseit hasznosítani tudja.

Kizárólag elsőrangú és komoly cégek ajánlatát kéri e lap kiadóhivatalába 10195. szám alatt

Ertesítem a n. é. közönséget, hogy

üzletemet áthelyeztem

volt Engler Ignác és Fiai főtéri üzlethelyiségébe, ahol továbbra is elismert

elsőrendű áruimat

legolcsóbban fogom a n. é. közönség rendelkezésére bocsájtani.

Győződjék meg

személyesen áram olcsóságáról és áruim jó minőségéről, Vétel nem kötelező.

MAMUzsics ANTAL

kézműáru kereskedése Subotica
Karadjordjev trg

Vilim Klein i drug
SOMBOR

ajánl csakis nagyban kereskedőknek és kötőmestereknek:

saját gyártmányu gyermek-, női- és férfi-mellényeket, harisnyát, lábszárvédőt stb. Továbbá gyapjukban: Imperial (Lilabund), összes Csillagpamutok, (Sternwolle) u. m. Blaugelbestern, Grünweissstern, Rothweissstern, Braunstern, Gelbstern stb.

Kötőmestereknek: az összes fajta Zephyrfonalak és kabátfonalakat, továbbá géptűk, kefék stb.

Személyes látogatást ajánlunk.

ÜZLETMEGNYITÁS

Üzletem ujonnan és a mai kor igényeinek megfelelően berendezve friss és elsőrendű

fűszer- és csemegeáruval

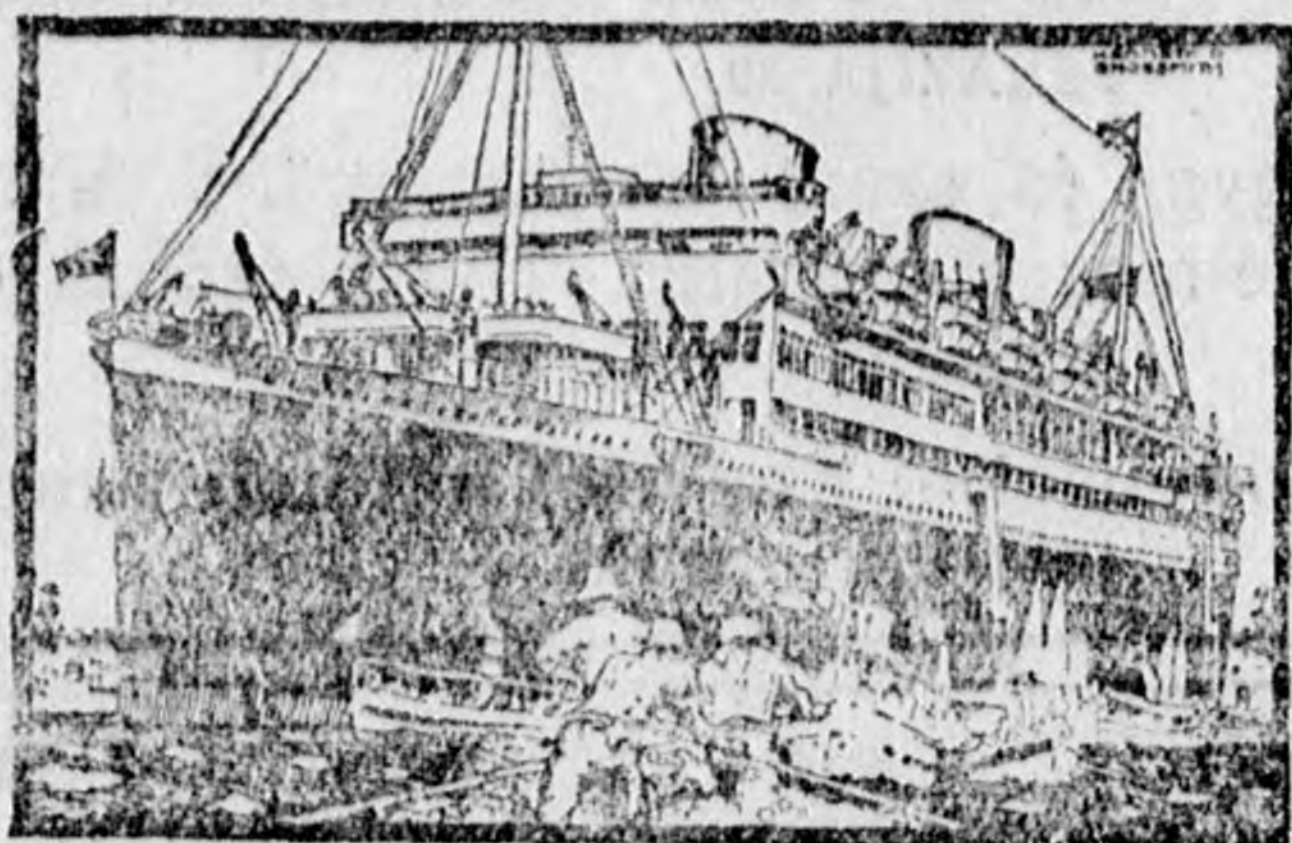
buffetnek is felszerelve folyó hó 8-án megnyitom.

Kérem a n. é. közönség szíves pártfogását Tisztelettel

MARTIN SCHICK
Kralja A exandra u. 13. (Volt „Moravia“ helyiség.)

Royal Mail Line

Angol Királyi Postahajózási Vonal

Readszeres személy- és áruforgalom
Hambur—Cherbourg—Souphampton—
ból Newyor ba és Kanadába Cher-
bourg—Liverpool—Souphampton-ból
Délamerikába

Ri de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-
Aires, Sanpaolo III. oszt. fülkék 2 és 4 ágya
Kényelem! Gyorsaság! Biztonság

Jugoszláviai vezérképviselőt:

Zagreb, trg I. Sz. 17.

Alképviselők: Beograd: Karađorđeva ul. 91. Mub'Jan.,
Kolodvorska 26. Vel. Bečkerek: Princeza Jelena Obala br. 7.
Sombor, Krajev'ca Djordja ul. 3.

Sürgöncim: „Loyma pac“ bosznia, Hercegovina és
Dalmacia részére: Srpska Prometna Banka Sarajevo és
Gružbaa. Sürgöncim: „Prometna Banka“.
Split: Ioklečanova obala 8. Metković: Ivo Verala.
Sarajevo: Srpska Prometna Bank, táviratcím: Pro-
metna Banka. Gruž: K petan Ivo Hagjija, táviratcím:
Hagjija.

Női bajokat

(fehérfolyás, stb.)

Bőrbajokat

(excémák, kiütések, stb.)

gyógyít a kén tartalmu gyógyviz

„VENECIN“

Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában.
PROSPEKTUS INGYEN

Főlerakat:

Cosmochemia k. d. Zagreb, Račkoga ul. 7/a

Az újonnan berendezett

„MORAVIA“

PRVA SRPSKA FABRIKA TRIKOTAŽE
BEOGRAD, KATANIČEVA BR. 5.

KERES AZONNALI BELÉPÉSRE

2 kötőmunkást „Jaquard“ géphez

2 kötőmunkást „L nks“ géphez

5 kötőmunkást „F ach“ géphez

Állandó alkalmazás! Jó fizetés!

Csak tapasztalt és jó munkások forduljanak a
fenti címre.

Nagyban!

Kicsinyben!

Esőköpenyek Gyermekgallérok

óriási választékban, az előrehaladott idény miatt
mélyen leszállított áron

Makso Salgo Filijale

(előbb Gombos Lajos) cégnél

Sombor

Wilson-tér. (Sloboda-szállóval szemben)

Biliárd goyók és dárók

mandiner gummi, dákóragasztók,
tábla és kréta

Özv. Gerber Jakabné

SUBOTICA

Bene Sudarevičeva ulica 32.

Állandó nagy feltár. Vid. li megrendeléseket tüzetlenül
teljesít.

SP. CIJALI ÜZEM

RADIÓ, AUTOMOBIL és STABIL

AKKUMULÁTOROKBAN

Újonnan épít miadás cél a akkumulátor telepeket javít és
tölt bármilyen gyártmányut a legjobb gyártmányu anyag-
gal, garanciával.

E szakmában bárkinek szaktan csval szolgál

WILHELM LÁSZLÓ, PAŠIČEVA UL. 2.

Sentán fölfedezte-e már a Hotel

AMERIKA

Szállodát?

Fölfedezte-e már, hogy a Hotel
Amerika a sentai urk kaszinó helyi-
sege? Fölfedezte-e, hogy hol van a
legmodernebb kávéház, legti z-
tább szálloda, hol kaphatók a leg-
oleobb és legizetesebb hideg
és meleg ételek és italok —
még éjszaka is? Hol rendeznek
minden este nagyversenyt? Hol kennek
az utazók tíz százalék enged-
ményt és autók számára ingyen
garázst?

A sentai Hotel

AMERIKA

Szállodában!

Kérje mindenütt a veprováci Gross-féle csemege vaját és frühstück-s-käset

Nagybani eladás

J. PETROVIĆ fő üzletember SUBOTICA

Ön rádót akar venni?

Akkor ne dobja ki pénzét hiába, hanem kérjen a leg-
jobb és legelőrebb új típusu „Lungsram“
készülékekről ajánlatot

Zwirschitz Károly

villamosági vállalatától Sombor.

Bankgaranciával

szemben 100 000 dinárig terjedő

kauciót adnék

azon városi vállalatnak, mely állást adna

Választ „Kereskedő“ jellegre

a kiadóhivatal továbbít.

KÖNNYÜ

járása van és teli táska
pénzt megspórolhat
mindenki, aki rendel ci-
pőt a nagyáruházban

R. Stermecki Celje, 27. sz. Slovéniya

Készítmény házi és leg-
híresebb bel- és külföldi
gyárakból a következő
árakban:

- Marhabőrből Din. 160
- Hegyi gojzerek . . . 180
- Borjubőr 154
- Box 175
- Sevro félcipő . . . 150
- Box 160
- Lakk vagy semis . 235
- Gyermekcipők birka-
bőrből 30
- Borjubőr 41
- Box 60
- Fiuknak szegezve . 82

Rendelést 500 dináron felül bér-
mentve küldünk. Irjon mindjárt
a nagyszertű 1000 ábrás árjegy-
zékért. Kereskedőknek engro
arak. — Képviselőket felvesz.

Jól bevezetett illatszertár

biztos megélhetést
nyújt, amely 20 év
óta fenáll, forgalmas
helyen Suboticán áru-
raktárral együtt el-
ado. Ajánlatokat „Il-
latszertár“ jelige alatt
a kiadóba.

Háziaszonyok figyelmébe!

Ocsóbb, mint bárhol
Sphinx I-a koral és öntött
VASEDÉNYEK

kefek, sziták, piaci utazó és papir
KOSARAK
virág és kézimunka állványok
METEOR-KÁLYHÁK
tűzhelyek és kályhatálcák
LÁBTÖRLŐK
nagy választékban

Ehrenfreund Géza
háztartási és könyvhafelszerelési
üzlethon, Rudić ut. 1

Üveg manikűr özőnöt
a jól tudodolaini vagy
női fodrásat
azonnal fölveszek.
Csak a sörangu munkaerők
jelenkezzenek.
Gyerman Pál
női fodrász Vel.-Bečkerek,
Aleksandrova 4.

Olcso vá vásár

Filipina S. KRAMMER

Visonova ul., Zöldfa-
vendéglő mellett 8223
I-a 90 cm. sző essárga vászon 11.50 din.
I-a fehér vászon 10.--- d n.
I-a „Lion“ vászon 14.50 din.
I-a lepedő aszón 14.--- din.
Paplan bá me --- ruben 190.---

Mie ott építő és teli tüzelő
anyagait beszerző, forduljon
biza ommal

Illgenn Károly

céghez,
Sokolska (Gombkötő) ulica 17.
ahol a legolcsóbb áron vásá-
rolhat I-a meszet, beocsa
portland cementet, cement-és
keramit lapokat, faszenet,
porsszennet, bécs gázyári
koksztot, kovácszszenet

I-a bükk és gyertyán
hasábfát fölívágvá is.
Minden rendelést házhoz
szállítunk

TÉGLAGYÁRAK!

Téglagyári igazgató gép- és
kézi előállításban teljesen jár-
tas, jó szervező, bármely gép
szerelesét is érti, hosszú gyá-
korlattal, állandó alkalmazást
keres bárhol, belépés 1927. ja-
nuár 1-én. — Megkereséseket
„Upravitelj“ jelige alatt a Pub-
licitas d. d. Beograd, Pozo-
išna ul. 2. továbbít. 10200

Modern női- és férficipők
legolcsóbbak
LEMBERGER-NÉL
Agina ulica 4. szám alatt.
7591

Mindennap
10 ÓRAKOR
FRISS HASCHE
és
SENDVICH
SUDÁR
cukrászda

Szücs- és
SZÖRME-munkák
a legs ebb kivitelben és leg-
o csóbban
ZSULYEVICS szücsnél
Subotica, Sokolska ulica 15
a gy választék mindennemű
szörmékben 8686

Óvja meg az egészségét!
Kimélje az idegeit! Ne do-
hányozzon túlsokat. AFUMA
pastillák biztos hatásu szer
a dohányzás leszokására
vagy csökkentésére.

Mintát leírással minden
nyelven 2 din. levélbeni
beküldése ellenében
küldök.

Főlerakat:

Mr. Alfred Blum, Subotica Főpostával szemben

Képviselők és viszonteladók kerestetnek.

Mi az Ultraphon?

Ultraphon a legújabb technikai vívmányok alapján készült beszélőgép, amely minden
eddig létezett beszélőgépet annyira felülmul, hogy általa a hang művészi visszaadásának
eddig soha, sehol sem tapasztalt tökéletességét lehet elérni.
Hallgassa meg az Ultraphont és hasonlítsa össze bármely beszélőgéppel és Ön csak
az Ultraphont fogja választani. A „Ultraphon“ a legkomolyabban veendő hangszer,
természethű hangvisszaadással és utolérhetetlen erősséggel.

Bemutatás és eladás

Popper István Novisad
Jevrejska-uca 15

Tűzifa

I-a gyertyán, cser,
kőris, tölgyhasáb
keverve

36 dinár

I-a bükkhasáb 38 D.

apritva és házhoz szállítva. Pontos mérés

Vujković J. és Társa fatelepén, Jukićeva 41. Telefon 669.

Tűzifa vagonkételekben olcsó napi áron.

VULKÁN

3 serpenyős

Valódi cseh samottégla-
por és meteoritkálya,
bélés lerögzőbb áron

Átrakások, javítások, sa-
mottégla, jutányos áron

TAKACS MIHALY

kávéház Subotica

Pašićeva ulica 2.

(Edény piac) 10145

Eladó

kisebb lakóház

azonnal átvehető, kö-
zel a főtérhez, szép
magas helyen, három
egymásba nyíló szo-
ba, 2 konyha, spejz,
nagy kamra, pince,
nyitott folyosó, vil-
lany bevezetve min-
denhova. — Cim a
kiadóhivatalban.

Előnyömdát

legújabb rajzokkal
fölszerelve

olcsón szállít

Bleier Márk

I. Jugosl. Előnyömda-
Berendezési Gyára

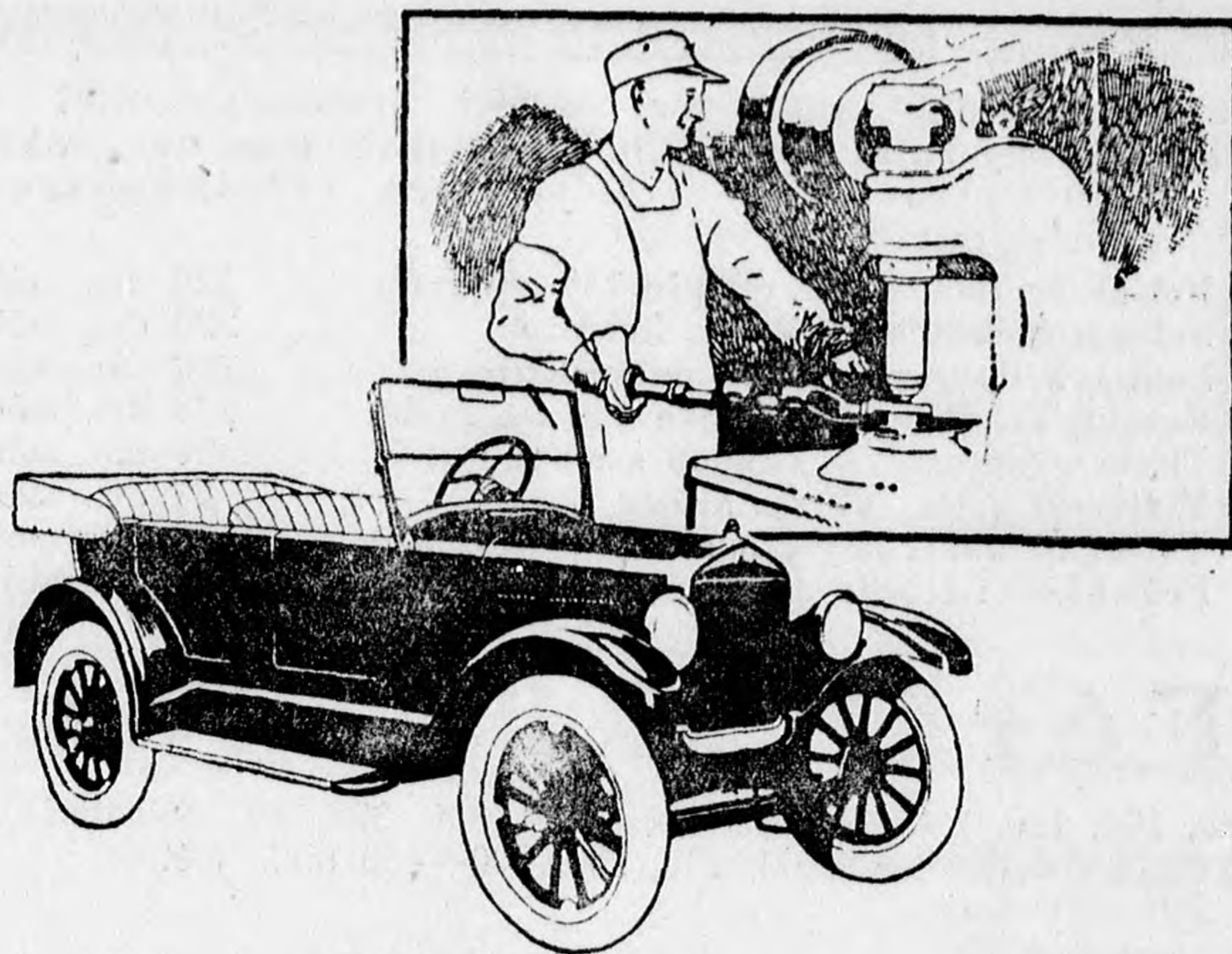
— SENTA —

Női fodrászsegéd,

aki jól érti a Bubi-haj-
vágást, ondolálást és vízi
ondolálást, azonnal felvé-
tetik. 2000.— din. fix és
10% nagy mellékkereset.

M. Kesity fodrász

0196 Vel. Becksere

Közismert . . .

Gyártmányai előállításánál FORD sem-
képen sem takarékoskodik. Ha a Ford kocsik
mégis az összes ismert, hasonló teljesítőké-
fességű kocsinál olcsóbbak, ez azért van, mert
a gyártás problémáját Ford, mint ez közis-
mert, oly gazdasági elvek alapján oldotta
meg, melyeket egyedül ő ismert fel és vitt
rendszeresen keresztül.

Hisz a Ford által használt nyersanyag minő-
sége és a gyártmányok kiválósága szinte
közmondásos! 14 millió szállított jármű tesz
emellett tanuságot.

Nézze meg a nyitott és csukott Ford kocsik
legújabb típusait és magyaráltassa meg mag-
ának azoknak számtalan előnyét!

Ford

Ford Motor Company

Látogassa még ma meg az
országban lévő számos
képviselőink egyikét!

Cipészüzletem

Áthelyeztem Karadjordj-
tér 5 sz. alá, a volt Bőbe
cipészüzlet helyiségébe.

Az összes raktáron levő
árut mélyen leszállított
árban árusítom és meg-
rendeléseket nagyon
olcsó áron vállalom.

Kérem a nb. vevő- és rendelő-
közönség szíves pártfogását.

Ugyanott két berendezés
üvegálmánnyal eladó.

Urguzó cipésmester.

Mechanikai javítóműhely

Automobilok, szántógé-
pek, motorcsónakok és
stabilmotorok javítása

Nyerges, fényező,
bogár és kovács
műhelyek

Garantált special autó-
rugó gyártás

Autógarazsrozás,
mosóhely 9410

Autógarázs MOGIN

Novisád, Temerinska u. 49

„BRISTOL“

GOMBOSNÉ BUN JULISKA

HIMZÉS-SPECIALISTA

Subotica, Aleksandrova 1

(Lelbach-ház)

Készít: géphimzést (tamboriro-
zás), kézi- és gyöngyhimzéseket,
amerikai rendszerű ajplissét,
gouvet, gépajourt, gomb behu-
zást, endlisert és madeire-
himzést.

9314

RALETIĆ M. MILOŠ

NAGY DIVATÁRUHÁZA NOVISAD

Kralj Petra ulica 2., Pašićeva ulica 1.

a püspöki palotával szemben

Telefon 263 szám.

A NAPOKBAN ÉRKEZTEK:

Valódi angol szövetek férfi ruháknak és kabátoknak, velur-difin, velur-delin, posztók, plüs (sziliszkin) nagy választékban, ruha és kalapbársonyok minden színben és szélességben.

3000 méter Hemmerle-féle parhet legfinomabb minőségben, a nagy mennyiségre való tekintettel 35 dinár helyett most csak 28 dinár méterenként.

Dusgazdagon szortirozott raktár Schroll-féle vásznakban, minden minőségben, szélességben és árban. Különösen Mária jegyű 80 cm széles vásznamra hívom fel a t. háziasszonyok figyelmét, amelyet reklámáron 9.50 din.-ért, valamint Lenka jegyű vásznamat 14 dinárért méterenként árusítom.

Jöjjön és győződjön meg a ruim jóságáról és olcsó áráról!

Uj meglepetés olcsó árainnival!

Őszi és téli anyagok 40-50%-kal olcsóbbak — féláron!

Szövetek, velour-de-line, selyem és gyapju szilzskin és karakil, férfiszövetek télikabátra, ruhákra és egyéb kellékek

Braća H. Gabaj — a »Koroná«-hoz

Knez Mihajlova 33.

Beograd

Telefonszám 23-22.

Értesítjük mélyen tisztelt vevőinket, hogy nagy őszi és téli árukészletünket 40—50 százalékkal olcsóbban árusítjuk. — Ajánljuk vevőinknek, hogy saját érdekükben tekintsék meg dus raktárunkat és győződjenek meg olcsó áraink valóságáról. **Anyagaink vételkényszer nélkül megtekinthetők.**

Nehéz krepp Bagno
100 cm széles 100 dinár métere

Velour de line, tiszta gyapju 140 cm széles	120 din. mét.
Snyem Szilzskin felöltőre, kabátra	220 din. mét.
Loutre Szilzskin felöltőre és kabátra	180 din. mét.
Karakil kabátra és felöltőre 120 cm széles	120 din. mét.
Tiszta gyapjuszövet minden színben	30 din. mét.
Mintázott bélés, 100 cm széles	25 din. mét.
Velvet hársony, angol áru, minden színben	40 din. mét.
Prémbőrök: fekete 40 dinár, színes	50 din. darabja

Nehéz tiszta selyem
95 cm széles 65.— dinár métere

Férfi szövetek:

Angol férfi szövetek: 60, 80, 100, 120, 150, 180, 220, 260, 280, 300, 320, 330, 360 dinár métere

Angol doublészövet férfi raglánfelöltőre: 160, 200, 250, 300—450 dinár métere

Tejjes hozzávaló: 220, 240, 250—280 dinár

Francia női szövetek:

Női szövetek legmodernebb szövessel ruhák, kosztümök és köpenyekre: 200, 180, 160, 140, 130, 120, 100.

90, 80, 70, 60, 50, 40, 35, és 30 dinár métere

Vászon leánykafeherneműre métere 16 dinártól kezdve

Vászon paplanra és párnahuzatra, métere 30 dinártól kezdve

Köpenyselyem fekete és minden más divatszínben, métere 100 dinár

Krepp de chine métere 30 dinár. Pajet-selyem métere 25 dinár.

Maradékok hihetetlenül olcsó áron!

Hölgyek figyelmébe!

Hajvágás, ondulás, hajmosás, manikűr, hajfestés, babajavítás. Kihullott és vágott hajat veszek. Ugyanott egy elsőrangú férfi, női fodrászegéd magas fizetéssel felvétetik. — Kisebb használt kirakatportált keresek megvételre.

Lagner János

uri- és női fodrász
Subotica, Pašičeva ul. 6.

IDEBETEGEREK

Természetes gyógymódom INGYÉN közlöm olyanokkal is, akiknek eddig egy gyógyszer sem használt

Jakob Schmidt

Novi-Vrbas (Bácska)
Geleova ulica 294.

A palicsi vonalon

Az első koci indul a Rudics kitérőtől 5.37 órakor

Az első koci indul Palicsról 6 órakor

Az utolsó koci indul a Rudics kitérőtől 20.30 órakor

Az utolsó koci indul Palicsról 21 órakor

Vasárnaponként külön koci indul Palicsra a Rudics kitérőtől 24 órakor

A kocsik 16 percenként közlekednek reggel 8 óráig, azontul félóránként.

Az aleksandrovói vonalon

A közlekedés változatlan marad

SZALLODA

modern berendezéssel, nyári mozihelyiséggel, egy hold területén fekvő gazdasági udvarral és épületekkel, amerikai jégvelemmel, sertéshizlaldával stb. Sztaribecsej legforgalmasabb pontján szabadkézből

ELADÓ

Cim: LAJČO BOGEŠIĆ
tulajdonos, SZTARIBECSEJ

Egy liter 7 kitünő fehér bor 7 din.

Tea-rum, cognac, liqueur, pálinkafélék kimérve és palackokban, leszállított árban kaphatók

Szilasi Sándornál

Trumbičeva ul. 16.

110007 (Csirkepiac)

BÉLIPAR R. T.

D. D. ZA IZRADU CREVA

SUBOTICA

SZÁRAZBÉL LEGOLCSÓBBAN KAPHATÓ

8592

F. SOCIN, BOLZANO-BOZEN

A VILÁG LEGELISMERTEBB

HARMONIUM- és HARMONIKA GYÁRA

művészek és hivatásos zenészek részére.

Az összes hangszerek exportárháza.

ALAPITVA 1871. Árjegyzék kívánatra ingyen!

MECHANIKAI

prima

KENDERZSÁKOT

ajánl a

Fonó és Kötélverőgyár r. t.

Odžaci